

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Meddelelser</i>	
		
	II <i>Forberedende retsakter</i>	
	Det Økonomiske og Sociale Udvalg	
	399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003	
2003/C 208/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »PRISM 2002« 1	1
2003/C 208/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 40/94 om EF-varemærker« (KOM(2002) 767 endelig — 2002/0308 (CNS)) 7	7
2003/C 208/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om EF-foranstaltninger til bekæmpelse af mund- og klovesyge og om ændring af direktiv 92/46/EØF« (KOM(2002) 736 endelig — 2002/0299 (CNS)) 11	11

Pris: 18,00 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

Informationsnummer	Indhold (fortsat)	Side
2003/C 208/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Frem mod en strategi til at beskytte og bevare havmiljøet« (KOM(2002) 539 endelig)	16
2003/C 208/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet: Handlingsplan til afhjælpning af de sociale, økonomiske og regionale konsekvenser af omstruktureringen af fiskeriet i EU« (KOM(2002) 600 endelig)	22
2003/C 208/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 1999/32/EF med hensyn til svovlindholdet i skibsbrændstoffer« (KOM(2002) 595 endelig — Bind II — 2002/0259 (COD))	27
2003/C 208/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer« (KOM(2002) 662 endelig — 2002/0274 (COD))	30
2003/C 208/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om indførelse af en ordning for identifikation og registrering af får og geder og om ændring af forordning (EØF) nr. 3508/92« (KOM(2002) 729 endelig — 2002/0297 (CNS))	32
2003/C 208/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om en integreret ramme for fiskeripartnerskabsaftaler med tredjelande« (KOM(2002) 637 endelig)	35
2003/C 208/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om den fælles markedsordning for korn« (KOM(2003) 23 endelig — 2003/0008 (CNS))	39
2003/C 208/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om den fælles markedsordning for tørret foder for produktionsårene 2004/05 til 2007/08« (KOM(2003) 23 endelig — 2003/0010 (CNS))	41
2003/C 208/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: — »Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1255/1999 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter« (2003/0011 CNS), og — »Forslag til Rådets forordning om en afgift på mælk og mejeriprodukter« (2003/0012 CNS) (KOM(2003) 23 endelig — 2003/0011 + 0012 (CNS))	45

Informationsnummer	Indhold (fortsat)	Side
2003/C 208/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 999/2001 for så vidt angår udvidelse af perioden med overgangsforanstaltninger (KOM(2003) 103 endelig — 2003/0046 (COD))	50
2003/C 208/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelsen af anden fase af EF-handlingsprogrammet til forebyggende foranstaltninger til (2004-2008) bekæmpelse af vold mod børn, unge og kvinder og til beskyttelse af ofre og risikogrupper (DAPHNÉ II-programmet)« (KOM(2003) 54 endelig)	52
2003/C 208/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om overtagelsestilbud« (KOM(2002) 534 endelig — 2002/0240 (COD))	55
2003/C 208/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik« (KOM(2003) 176 endelig — 2003/0068 (CNS))	58
2003/C 208/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: — »Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastlæggelse af den fælles landbrugspolitik fælles regler for ordninger for direkte støtte og fastlæggelse af støtteordninger for producenter af visse afgrøder (2003/0006 (CNS))«, og — »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1257/1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2826/2000 (2003/0007 (CNS))« (KOM(2003) 23 endelig — 2003/0006 + 2003/0007 (CNS))	64
2003/C 208/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om den fælles markedsordning for ris« (KOM(2003) 23 endelig — 2003/0009 (CNS))	72
2003/C 208/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Adgang til unionsborgerskab i EU«	76
2003/C 208/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Øget inddragelse af det organiserede civilsamfund i Sydøsteuropa — hidtidige erfaringer og fremtidige udfordringer«	82
2003/C 208/21	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — En strategi for bæredygtig udvikling af europæisk akvakultur« (KOM(2002) 511 endelig)	89

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

399. PLENARFORSAMLING AF 14. OG 15. MAJ 2003

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »PRISM 2002«

(2003/C 208/01)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 17. januar 2002 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive udtalelse om »PRISM 2002«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Antonello Pezzini til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. maj følgende udtalelse med 87 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Kommissionen har i sin tredje årlige evaluering af strategien for det indre marked⁽¹⁾ gennemgået de resultater, der blev opnået sidste år. Det samlede billede, som fremgår af denne evaluering, er negativt. Succesraten for gennemførelsen af de målrettede aktioner ligger på godt 50 %, dvs. omtrent det samme som sidste år. Der har været en række markante fremskridt, men generelt er fremskridtene ikke sket hurtigt nok.

1.2. Observatoriet for Det Indre Marked (Markedsobservatoriet) bidrager til gennemførelsen af det indre marked, som endnu ikke er virkelighed for mange borgere og for størstedelen af de små og mellemstore europæiske virksomheder.

1.3. Udvidelsen er en begivenhed af særlig betydning for EU i det hele taget og for EU's institutioner. Markedsobservatoriet søger at lette kandidatlandenes bestræbelser på i videst muligt omfang at tilpasse sig det indre marked.

1.4. PRISM (Progress Report on Initiatives in the Single Market: http://www.esc.eu.int/omu_smo/prism) spiller en central rolle for varetagelsen af Markedsobservatoriets institutionelle opgaver. Indholdet i PRISM-databasen bidrager på den ene side med en multiplikatoreffekt til kendskabet til det europæiske system, og på den anden til at løse borgernes og virksomhedernes eventuelle problemer i forhold til det indre marked.

1.5. De tjenesteydelser, som institutioner, organisationer og specialister tilbyder virksomheder og borgere, er uden tvivl et vigtigt redskab til udviklingen af det indre marked. Markedsobservatoriet bør derfor fremme og udvikle kendskabet til dem, deres formidling og udnyttelse.

1.6. Det ville også lette gennemførelsen af det indre marked, hvis borgernes og virksomhedernes kendskab til domme og retspraksis og formidlingen af disse var bedre. Hvis de blev tilstrækkeligt informeret, kunne de henvise til de principper, som EF-Domstolen har fastslået, for at gøre deres egne rettigheder gældende. I ugen 4. og 9. november 2002 behandlede Kommissionens generalsekretariat⁽²⁾ i forbindelse med

⁽¹⁾ KOM(2002) 171 endelig af 11.4.2002 — Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget »Evaluering af strategien for det indre marked — 2002 — Indfrielse af løfterne«.

⁽²⁾ SP(2002) 3637 af 11.11.2002 — Direktorat E/2.

forespørgsler fra parlamentarikere godt 12 spørgsmål om det indre marked. Desuden anmodede Rådet (konkurrenceevne) på sit møde den 14. november 2002 Kommissionen om at gøre en effektiv indsats for at sikre overholdelsen af fællesskabslovgivningen inden for EU, og medlemsstaterne blev anmodet om straks og fuldstændigt at efterkomme domsafsigelser fra De Europæiske Fællesskabers Domstol vedrørende fri bevægelighed for tjenesteydelser og fri etableringsret samt at iværksætte en passende opfølgning.

2. Udtalelsens disposition

2.1. Udtalelsen falder hovedsageligt i to dele. I den første del beskrives systemerne PRISM og SOLVIT, og deres indbyrdes forskelle fremhæves (punkt 3).

2.2. Den anden del indeholder arbejdsprogrammet for 2003, hvor der særligt fokuseres på to aspekter:

- vurdering af en mulig sammenlægning af PRISM og SOLVIT,
- Kommissionens strategi for det indre marked i 2003, især anerkendelsen af erhvervsmæssige kvalifikationer og handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser. Disse punkter bør uddybes yderligere (punkt 4 og 5).

3. PRISM og SOLVIT

3.1. Systemerne PRISM og SOLVIT, som henholdsvis hører under EØSU og Kommissionen, er to vigtige redskaber for borgere og virksomheder i EU. Sammen med andre innovative tiltag (Den Europæiske Ombudsmand, Euro Info Centre, Europe Direct, innovationsformidlingscentre, europæiske centre til fremme af innovation i erhvervslivet, dialog med erhvervslivet) ⁽¹⁾ udgør de et væsentligt bidrag til den fuldstændige gennemførelse af det indre marked. Alle disse redskaber supplerer i kraft af deres egenskaber hinanden, således at efterspørgslen hurtigere og bedre kan imødekommes. Det er derfor vigtigt at opretholde og styrke mangfoldigheden af

redskaber, som EU-institutionerne kan oprette og stille til rådighed for medlemsstaterne og deres borgere samt andre lande — i den samarbejdsånd, som kendetegner den europæiske integrationsproces.

3.2. PRISM (Progress Report on Initiatives in the Single Market) er Markedsobservatoriets interaktive informationsnet, som indeholder de oplysninger, EØSU's medlemmer samt deres organisationer eller det indre markeds aktører har indberettet. Denne samling er tilgængelig for alle på internettet. I PRISM forsøger man at samle bedste praksis fra hele EU i forbindelse med initiativer, som er blevet iværksat for at kunne leve op til det indre markeds nye krav. Dette arbejde giver mulighed for at udnytte og udbrede kendskabet til de initiativer, som fortjener at være mere tilgængelige inden for det indre marked, fordi de er med til at udvikle det, skaber synergier og fremmer komplementariteten. På længere sigt er det Markedsobservatoriets mål at finde frem til den bedste metode til at fremme initiativer af denne art, som så kan give anledning til ændringer i Kommissionens, Parlamentets og Rådets prioritering af indsatsområder for det indre marked.

3.2.1. PRISM-databasen samler initiativerne vedrørende det indre marked i følgende fire kategorier:

- a) Information og støtte
- b) Problemløsning
- c) Partnerskaber
- d) Aftaler og adfærdskodekser.

3.2.2. PRISM-søgemaskinen giver mulighed for at søge efter data ved at vælge en af de fire kategorier, begrænse søgningen til et geografisk område (baseret på det land, der deltager i initiativet) og anvende nøgleord til en emnebaseret søgning.

For kandidatlandene er PRISM en effektiv støtte, da denne database fremmer kendskabet til det indre marked internt i disse lande og dermed deres tilpasning til EU.

3.3. SOLVIT ⁽²⁾ er et net til uformel løsning af grænseoverskridende problemer i det indre marked. Det er iværksat af Kommissionen for at behandle problemstillinger, der skyldes, at de offentlige myndigheder anvender reglerne for det indre marked ukorrekt. I kraft af sin status som et net til løsning af problemer gennem mægling bør SOLVIT kun behandle sager,

⁽¹⁾ Webstederne for disse tiltag:

- www.euro-ombudsman.eu.int
- www.europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html
- www.europa.eu.int/eurodirect
- www.irc.cordis.lu/
- www.cordis.lu/innovation-smes
- www.europa.eu.int/business.

⁽²⁾ Kommissionens henstilling af 7. december 2001 om anvendelsen af »SOLVIT« — problemløsningsnettet for det indre marked.

der ikke er genstand for en retssag på nationalt plan eller på fællesskabsplan. Det står til enhver tid klagerne frit for at tage sådanne skridt, hvorefter problemet registreres som afsluttet i SOLVIT-nettet.

3.4. Forskellen mellem de to systemer (PRISM og SOLVIT) består i, at PRISM er en database, som indsamler bedste praksis med hensyn til det indre markeds regelværk og hurtigt stiller disse data til rådighed på internettet til enhver tid og på ethvert sted. SOLVIT er derimod et konsultentsystem, som foreslår løsninger i forbindelse med grænseoverskridende spørgsmål, der ikke allerede er genstand for en retssag, og som angår specifikke, afgrænsede problemer, der er opstået mellem borgere eller virksomheder på den ene side og offentlige myndigheder på den anden side.

4. Forslag til arbejdsprogram for PRISM og SOLVIT i 2003

4.1. For bedst muligt at kunne udnytte de muligheder, der ligger i PRISM, skal tre faktorer være til stede:

- a) bredere omtale og markedsføring af databasen overfor borgere og virksomheder i det indre marked og i kandidatlandene,
- b) databasen skal omfatte flere eksempler på initiativer, der udgør »bedste praksis«, og som er blevet iværksat inden for det indre marked, bl.a. gennem tættere forbindelser med faglige sammenslutninger — især dem, der repræsenterer tjenesteudbydende virksomheder,
- c) databasen skal være så let tilgængelig og brugbar som muligt for forbrugere, virksomheder og konsulenter.

4.1.1. Som led i samarbejdet mellem EU-institutionerne kan forslaget — hvad angår pkt. a) og b) — om at gennemføre en integration mellem arbejdsmetoderne i de to systemer, oprettet af hhv. EØSU og Kommissionen, uden tvivl være til fordel for det indre marked samt for borgerne og virksomhederne i EU. Med dette for øje er det vigtigt at finde frem til en enkel og let fremgangsmåde, der sikrer adgang til de to systemer og anvendelse af de pågældende oplysninger ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Det er i denne forbindelse hensigtsmæssigt at fremme adgangen til PRISM på internettet med oplysninger og links på de vigtigste portaler, der benyttes i dag, først og fremmest på Europa (www.europa.eu.int), hvor der endnu ikke er en sådan henvisning. En undersøgelse har vist, at der findes oplysninger om PRISM på følgende portaler: Yahoo, Tiscali, Libero/Arianna, Virgilio, Google og Altavista. Det er svært at finde oplysninger om Markedsobservatoriets PRISM-database, fordi brugeren allerede inden søgningen skal kende til dens eksistens. Ellers er det vanskeligt at søge på websteder, som har samme betegnelse.

4.1.2. Da PRISM er en samling af »bedste praksis«-initiativer i det indre marked, kunne den suppleres med de sager, som er blevet forelagt og løst af SOLVIT-nettet — selvfølgelig efter en anonymisering og generalisering af hensyn til parternes privatliv. Oplysningerne i PRISM kan til gengæld være en støtte for SOLVIT-nettet, eftersom brugerne kan udvælge og/eller reducere antallet af spørgsmål, som allerede har fundet en løsning i databasen. Dette ville sikre borgere og virksomheder i EU en hurtigere og mere effektiv service.

4.1.3. Et teknisk og praktisk forslag kunne være at forsyne de to websteder samt EØSU's og EU's websteder med links, som henviser til hinanden, således at brugerne på en nem måde kan se og anvende de to systemer. Denne løsning ville bidrage til at udbrede kendskabet til PRISM og SOLVIT blandt dem, som udelukkende kender ét af dem.

4.1.4. Det ville også være nyttigt at forsyne PRISM-databasen med oplysninger om markeder, tjenesteydelser, informationer om det indre marked og eventuelle undtagelser for tiltrædelseslandene samt om domme afsagt af EF-Domstolen vedrørende det indre marked.

5. Andre emner, som skal uddybes i 2003

5.1. Rådet (det indre marked) fastslog i sine konklusioner i marts 2000, at »det er en afgørende strategisk udfordring for Fællesskabet at forbedre det indre marked for tjenesteydelser. Konkurrencen i servicesektorerne bør skærpes ved at fjerne hindringerne for grænseoverskridende handel og markedsadgang...«. I januar 2001 lancerede Kommissionen en strategi for tjenesteydelser ⁽²⁾. Som led i denne strategi forsøgte Kommissionen i 2001 at løse problemer på specifikke områder (f.eks. anerkendelse af kvalifikationer og markedsføring) og via en undersøgelse at indkredse hindringerne for den grænseoverskridende handel med tjenesteydelser. I 2002 fastsatte Kommissionen en præcis tidsplan for medlemsstaternes afvikling af specifikke hindringer, indførelse af ikke-lovgivningsmæssige støtteforanstaltninger (adfærdskodekser) og forelæggelse af regler for levering af tjenesteydelser, men kun om nødvendigt, og kun efter en harmonisering. Der er stadig forventning om vedtagelse af et horisontalt direktiv for tjenesteydelser ved udgangen af 2003.

5.1.1. Der er mange grunde til, at Rådet fremhævede den vigtige strategiske udfordring, som EU's servicesektor udgør.

⁽²⁾ KOM(2000) 888 endelig af 29.12.2000 — Kommissionens meddelelse »En strategi for tjenester i det indre marked«.

Kommissionen har påvist⁽¹⁾ tjenesteydelseernes betydning for jobskabelsen i EU. Regionale data viser, at tjenesteydelser i slutningen af 1990'erne var langt den vigtigste dynamo for beskæftigelsen i EU.

Det fremgår af en undersøgelse af erhvervsrettede tjenesteydelser bestilt af Kommissionen, at EU's BNP ville stige fra de aktuelle 1,1 % til 4,2 %, hvis hindringerne for handelen med tjenesteydelser på tværs af grænserne blev fjernet. Da disse tjenesteydelser imidlertid kun udgør en tredjedel af de samlede tjenesteydelser, kan virkningen af en integrering af alle markederne for tjenesteydelser i EU vise sig at være endnu større⁽²⁾.

Ifølge oplysninger fra Eurostat⁽³⁾ var BVT (bruttoværditilvæksten) i EU-15 i 2000 i procent af den samlede økonomi fordelt således:

— Landbrug	2,2
— Fremstillingsvirksomhed	22,9
— byggeri og anlæg	5,3
	30,4
— finansielle og erhvervsrettede tjenesteydelser	27,2
— offentlige tjenesteydelser	21,4
— handel, transport, kommunikation	21,0
	69,6

Beskæftigelsen i EU-15 i procent af den samlede økonomi fordelte sig i 2000 således:

— Landbrug	4,4
— fremstillingsvirksomhed	19,7
— byggeri og anlæg	7,3
	31,4
— finansielle og erhvervsrettede tjenesteydelser	13,9
— offentlige tjenesteydelser	29,3
— handel, transport, kommunikation	25,4
	68,6

5.1.2. Den fulde gennemførelse af det indre marked er en proces, som kræver forskellige foranstaltninger for de forskellige sektorer og niveauer med henblik på at løse de problemer, der fortsat findes, herunder:

- finansielle tjenesteydelser i det indre marked
- anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer.

5.2. Det indre marked for finansielle tjenesteydelser

5.2.1. Det Europæiske Råd i Barcelona understregede, at integrerede kapitalmarkeder er helt afgørende for at opnå gode resultater med hensyn til højere økonomisk vækst, jobskabelse, stabilitet i finanssektoren og sikre, at forbrugerne og virksomhederne kan høste alle fordelene ved euroen.

5.2.2. Som Kommissionen fastslår⁽⁴⁾ er der en klar sammenhæng mellem en velfungerende, integreret finanssektor og generel økonomisk vækst og jobskabelse. En undersøgelse iværksat på foranledning af rundbordskonferencen vedrørende finansielle tjenesteydelser i EU anslår, at integrationen kunne forøge EU's BNP med 0,5-0,7 % om året — svarende til 43 mia. EUR på årsbasis⁽⁵⁾.

5.2.3. Disse potentielle fordele understreger det presserende behov, der er for at få gennemført handlingsplanen for finansielle tjenester (FSAP)⁽⁶⁾ inden udgangen af 2005 (og for markederne for værdipapirer og risikovillig kapital inden udgangen af 2003). For at få gennemført det, som blev besluttet på Det Europæiske Råd i Lissabon, med de mellemliggende etaper i 2005 og den endelige i 2010, er det nødvendigt inden udgangen af 2003 at realisere følgende:

- den nye ramme for kommunikationstjenester
- regler om moms og elektronisk handel
- det nye system for evaluering af EU-lovgivningens effekt
- de integrerede markeder for risikovillig kapital
- åbningen af markederne for jernbanetransport i de trans-europæiske net

(1) »Employment in Europe 2001, Recent trends and prospects«, Generaldirektoratet for Beskæftigelse (juli 2001).

(2) KOM(2001) 736 af 7.12.2001 — Beretning fra Kommissionen Økonomisk reform: Rapport om Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder.

(3) Kilde: Eurostat — »Den økonomiske situation i Europa i 2000«, marts 2000.

(4) KOM(2002) 267 endelig af 3.6.2002 — Rapport fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — »Sjette situationsrapport om handlingsplanen for finansielle tjenester«.

(5) Rapport til rundbordskonferencen vedrørende finansielle tjenesteydelser i EU: »The Benefits of a Working European Retail Market for Financial Services«, www.zew.de/erfstudyresults/

(6) KOM(1999) 232 endelig af 11.5.1999.

- status over socialpolitikken
- programmeringen under de nye strukturfonde.

5.2.4. Af de 42 foranstaltninger, der er forudset i FSAP, er 30 allerede vedtaget; af de 8, der efter planen skulle gennemføres i 2002, er 6 blevet vedtaget⁽¹⁾. Blandt de endnu ikke vedtagne foranstaltninger kan nævnes:

- gensidig anerkendelse af kvalifikationer
- EU-ordning for beskatning af opsparing.

EØSU håber, at institutionerne vil bestræbe sig på hurtigst muligt at få vedtaget direktivet om pensionsfonde, og at målet med direktivet om prospekter endeligt vil blive nået.

5.3. Med hensyn til et fælles engrosmarked for finansielle tjenesteydelser gav ministrene på det uformelle Økofin-møde i Oviedo den 13. april 2002 udtryk for tilfredshed med Kommissionens strategi, som skal forhindre, at en sag som Enron-sagen kan finde sted i EU. Denne strategi er koncentreret om fem områder: finansiell information, revisionspraksis, virksomhedsstyring, det internationale finansielle systems gennemsigtighed, finansielle analyser og kreditvurderingsinstitutter.

5.3.1. Hvad angår gennemsigtighed, som krævet i FSAP, er den politiske aftale om forslaget til direktiv om prospekter, der blev indgået på Det Europæiske Råds møde i Bruxelles den 5. november 2002, af stor betydning⁽²⁾. Et prospekt er et juridisk dokument, der indeholder alle de nødvendige oplysninger af finansiell og ikke-finansiell art, som et selskab skal stille til rådighed for potentielle investorer med henblik på udstedelse af værdipapirer (aktier, obligationer m.m.) for at rejse kapital og/eller hvis deres egne værdipapirer optages til omsætning på et reguleret marked.

5.3.2. Det indre marked skal gøre det muligt for medlemsstaternes borgere uden forskel at virke i de forskellige medlemsstater med de samme modaliteter som i deres egen stat. Der skal derfor foreslås og gennemføres regler, der skal være så generelle og fælles som muligt. Det er vigtigt, at de aftalte tidsfrister overholdes, og at direktivet om prospekter offentliggøres inden 2003, som fastsat i FSAP.

5.4. For så vidt angår det indre detailmarked for finansielle tjenesteydelser, vil gennemførelsen af FSAP sikre to vigtige resultater: forbrugerne og SMV'er vil ikke blot drage nytte af mere pålidelige, effektive betalingssystemer, men også af bedre afsætningsmuligheder og øget konkurrence på grund af lavere handelsomkostninger⁽³⁾.

Selv om reformen af de finansielle markeder udgør et væsentligt bidrag til gennemførelsen af det indre marked, må man ikke undervurdere betydningen af en solidarisk udviklingspolitik, som også kan gennemføres ved hjælp af etiske finansielle redskaber med virkning på transnationalt plan.

5.4.1. Blandt de største hindringer for et finansielt indre marked er forbrugernes og virksomhedernes usikkerhed med hensyn til mulighederne for at klage i tilfælde af tvister vedrørende kontrakter på tværs af grænserne.

5.4.2. Retssager er ofte indviklede, tidskrævende og bekostelige, hvilket i mange tilfælde får borgerne til at give afkald på deres krav, især hvis det drejer sig om mindre beløb. Dette skaber mistillid til det indre marked, der kommer til at fremstå som fjernt og fremmedartet. Dette er selvfølgelig et tilbageslag for det indre marked.

5.4.3. FIN-NET — Udenretslig bilæggelse af grænseoverskridende tvister vedrørende finansielle tjenesteydelser: det drejer sig om et samarbejdsnet mellem nationale klageinstanser. Nettet har tre specifikke formål:

- at informere og give forbrugerne let adgang til udenretslig bilæggelse af grænseoverskridende tvister;
- at sikre en effektiv udveksling af oplysninger mellem europæiske klageinstanser, således at den grænseoverskridende klage kan behandles så hurtigt, effektivt og professionelt som muligt;
- at sikre, at der ved procedurer til udenretslig bilæggelse af tvister i forskellige EØS-lande gælder et fælles sæt minimumsgarantier.

5.4.4. Markedsobservatoriet værdsætter det vellykkede resultat af FIN-NET, er enig med Kommissionen i, at FIN-NET bør overvåges for at gøre det mere synligt og effektivt, og i at de europæiske forbrugere bør have mulighed for, at bidrage mere struktureret og effektivt til beslutningstagen i EU om investorbeskyttelse⁽⁴⁾. Med dette formål kunne Markedsobser-

(1) IAS-forordningen (om internationale regnskabsstandarder)
 — direktiv om finansiell sikkerhedsstillelse
 — direktiv om elektronisk handel med finansielle tjenesteydelser
 — direktiv om forsikringsmæglere
 — direktiv om finansielle konglomerater
 — direktiv om markedsmissbrug.

(2) IP/02/1607, IP/02/1209.

(3) KOM(2001) 736 endelig af 7.12.2001 — Meddelelse fra Kommissionen: »Økonomisk reform: Rapport om Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder«.

(4) KOM(2002) 267 endelig.

vatoriet i løbet af 2003 undersøge mulighederne for at bidrage til et bedre kendskab og anvendelse af FIN-NET inden for det indre marked og vurdere eventuelt mulige forbedringer vedrørende forbrugernes anvendelse af nettet.

5.5. *Anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer*

For så vidt angår anerkendelsen af erhvervsmæssige kvalifikationer, er det som sagt af stor betydning at følge de målsætninger, som kommer til udtryk i forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv⁽¹⁾, hvor EØSU's bemærkninger også er medtaget⁽²⁾, igennem:

- 1) en klarere procedure for kodifikation og forenkling af de gældende direktiver om erhvervskvalifikationer og -beviser;
- 2) større inddragelse af faglige sammenslutninger og brancheorganisationer på EU- og nationalt plan gennem afholdelse af høringer på europæisk plan;
- 3) opretholdelse og udbygning af mekanismer, der har vist sig velegnede til automatisk anerkendelse af erhvervskvalifikationer.

Målet med alt dette er så hurtigt som muligt at efterkomme det ønske, som 83 % af de mindre virksomheder, 90 % af de mellemstore virksomheder og 92 % af de større virksomheder har givet udtryk for, om at virksomhederne kan gøre forretninger i hele det indre marked »med ét — og ikke femten — sæt regler«⁽³⁾, og om større støtte til borgere, arbejdstagere, selvstændige og virksomheder, som dagligt må forholde sig til og arbejde i det indre marked.

6. **Vigtigste aktiviteter fra oktober 2001 til december 2002**

6.1. I tæt samarbejde med Kommissionen, Europa-Parlamentet og Regionsudvalget har Markedsobservatoriet i stadig højere grad forsøgt at involvere det organiserede civilsamfund i medlemsstaterne og i kandidatlandene i det store arbejde, som Den Europæiske Union generelt er i gang med for at kunne gennemføre et effektivt marked uden grænser. Der er almindelig enighed om, at de juridiske og administrative barrierer, som i alle medlemsstater forhindrer gennemførelsen af et effektivt indre marked, på længere sigt kun kan nedbrydes

gennem en stor indsats på det kulturelle og organisatoriske plan, der magter at udnytte synergier fra alle samfundets aktører.

6.2. Parallelt med PRISM-projektet, som blev søsat den 1. januar 2001, og som har været hovedemne for denne udtalelse, har Markedsobservatoriet udarbejdet flere initiativudtalelser om grænseoverskridende og regionale emner. Det har herunder været i forbindelse med repræsentanter for det organiserede civilsamfund i forskellige medlemsstater (Frankrig, Sverige, Belgien, Spanien, Italien og Nederlandene), kandidatlande (Ungarn og Polen) og EØS-lande på disses møde i Oslo, Norge⁽⁴⁾.

6.3. EØSU har desuden udarbejdet to udtalelser om emnet »Forenkling og forbedring af lovgivningen«⁽⁵⁾ på særlig anmodning fra Kommissionens formand, Romano Prodi. En ny initiativudtalelse er desuden under udarbejdelse⁽⁶⁾.

Andre udtalelser omhandler elektronisk handel, gensidig anerkendelse og fri bevægelighed for arbejdstagere.

7. **Markedsobservatoriets fremtidige opgaver**

Markedsobservatoriet har i 2003 planer om at engagere sig i følgende retning:

- bidrage til gennemførelsen af det indre marked
- støtte politikker, der knytter an til EU's udvidelse
- fremme bestræbelserne på at forbedre den nuværende lovgivning.

Det kan i denne forbindelse være vigtigt at udarbejde udtalelser om:

- forenkling
- årlig evaluering af det indre marked
- konsekvensanalyser af indvirkningen på virksomheder, arbejdstagere og borgere
- samregulering.

⁽¹⁾ KOM(2002) 119 endelig af 7.3.2002.

⁽²⁾ EFT C 61 af 14.3.2003, s. 67.

⁽³⁾ MEMO/02/231 af 11.11.2002, op.cit.

⁽⁴⁾ Jf. Markedsobservatoriets udtalelse om »EU's udvidelse og konsekvenserne for Det Indre Marked«.

⁽⁵⁾ EFT C 125 af 27.5.2002, s. 105. EFT C 14 af 16.1.2000, s. 1.

⁽⁶⁾ INT/156 — CESE 1311/2002.

Markedsobservatoriet er desuden helt klar over, hvilke emner der vil blive prioriteret i den nærmeste fremtid: tiltrædelsen af nye medlemsstater, revision af traktaterne, indsats for et mere dynamisk Europa i verden (Lissabon 2000), subsidiaritet, forenkling og fødevarer sikkerhed.

Om disse emner og mange andre af stor betydning har Markedsobservatoriet allerede udarbejdet debatoplæg, som der henvises til for yderligere uddybning.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 40/94 om EF-varemærker«

(KOM(2002) 767 endelig — 2002/0308 (CNS))

(2003/C 208/02)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 17. januar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Maria Candelas Sánchez Miguel til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Indførelsen af EF-varemærket som en ensartet beskyttelsesordning på det europæiske marked indebar juridisk set et stort fremskridt i forhold til de nationale varemærker. Foruden en forenkling af procedurerne for at opnå eneret til bestemte mærker for produkter og tjenester fik ordningen en positiv effekt på markedet samt forbrugere og brugere.

1.2. EF-varemærket har haft afgørende betydning for gennemførelsen af EU's indre marked. Identifikationen af EU-produkter og -tjenesteydelser har fremmet de frie varebevægelser. Opfyldelsen af de europæiske sikkerhedsbestemmelser har

8. Bilag

Vedlagt:

- Markedsobservatoriets udtalelser fra oktober 2000 til september 2002.
- Markedsobservatoriets høringer og konferencer fra oktober 2000 til september 2002.
- Rapport om PRISM af 1. december 2002.

gjort det lettere for forbrugerne og brugerne at have tillid til bestemte mærker — dog ikke altid i samme grad. Vi mener dog, at EF-mærket på tilfredsstillende måde opfylder de to ønsker om eneret til indehaveren af mærket og identifikation af produkter og tjenesteydelser.

1.3. Kommissionen har sammen med Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked fulgt udviklingen og virkningerne af EF-mærket for kunne rette op på situationer og udbedre mangler og dermed opnå det bedst mulige resultat. De har derfor haft mange møder med medlemsstaterne og de berørte organisationer.

1.4. Resultatet er det foreliggende forslag til ændring af forordning nr. 40/94 ⁽¹⁾, som dels skal forbedre Harmoniseringskontorets arbejdsgang, dels tilpasse ordningen til den situation, der kan opstå efter tiltrædelsen af nye lande med forskellige retssystemer.

2. Forslagets indhold

2.1. Den foreslåede ændring er især af proceduremæssig art. Den omfatter udbedring af mangler, som begrænser effektiviteten af de instrumenter, der indførtes med forordning nr. 40/94, og formelle spørgsmål angående ansøgning om et EF-mærke. Der er dog også andre ændringer, som har at gøre med anerkendelse og beskyttelse af dette specifikke tegn. Man bør derfor være opmærksom på, hvordan det samlede resultat af ændringerne kommer til at se ud.

2.2. De foreslåede proceduremæssige ændringer kan opdeles i tre grupper:

2.2.1. Ændringer vedrørende registreringen af EF-mærker, først og fremmest følgende spørgsmål om forløbet af den proces, hvormed et bestemt tegn godkendes som EF-mærke eller ej:

- Absolutte hindringer for registrering
- Relative hindringer for registrering
- Indgivelse af ansøgningen
- Berigtigelse af afgørelser i ex parte-sager og i inter partes-sager
- Tilbagekaldelse af en afgørelse
- Fordeling af omkostningerne
- Viderebehandling
- Begæring om overgang
- Modkrav.

2.2.1.1. Blandt de proceduremæssige ændringer er der to, der har konsekvenser for mere end registreringsprocessen:

- Insolvensbehandling af indehaveren af et EF-mærke tilpasses i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1346/2000 ⁽²⁾.

- Deling af ansøgningen og registreringen gennem indsættelse af to nye artikler, som forenkler og letter deling af EF-varemærket, så det kan betegne mere end ét produkt eller én tjenesteydelse.

2.2.2. Ændringer vedrørende appelkamrene for at forbedre deres måde at fungere på og især for at nedbringe behandlingstiden. Det drejer sig bl.a. om følgende:

- Medlemmerne af appelkamrene skal udnævnes af Harmoniseringskontorets Administrationsråd.
- Formanden for et af appelkamrene kan samtidig varetage hvervet som formand for appellafdelingen.
- I visse tilfælde kan et enkelt medlem træffe afgørelse i en klagesag.
- Der gives mulighed for at træffe afgørelser i udvidet kammer.

2.2.3. Afskaffelse af en række gebyrer, som ikke udgør nogen reel indtægt for Harmoniseringskontoret, men som tværtimod besværliggør proceduren.

2.3. De øvrige ændringer, der foreslås, angår to vigtige emner:

2.3.1. Udvidelse af ejerskabet til EF-varemærker gennem afskaffelse af kravet om, at de kun kan indehaves af tredjelandsstatsborgere, der ikke er tilsluttet Pariserkonventionen og/eller Verdenshandelsorganisationen WTO, hvis deres hjemland giver medlemsstaterne samme beskyttelse som sine egne statsborgere.

2.3.2. Ophævelse af søgningsordningen, da den ikke indebærer nogen merværdi for EF-varemærkeordningen.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU stiller sig positivt til indholdet af de foreslåede ændringer af forordning (EF) nr. 40/94, da de har et videre sigte end den ændring af de administrative procedurer for registrering af EF-varemærker, som er nødvendig for at tilpasse sig de nye betingelser i et udvidet EU. Af denne grund finder EØSU det nødvendigt at udtale sig om de øvrige emner, der efter EØSU's mening omfatter alle de foreslåede ændringer.

⁽¹⁾ EFT L 349 af 31.12.1994.

⁽²⁾ EFT L 160 af 30.6.2000.

3.2. *Indehavere af EF-varemærker*

3.2.1. *Større fleksibilitet*

Kommissionen foreslår, at kravet om gensidig behandling afskaffes for indehavere af varemærker fra tredjelande, som ønsker at erhverve et EF-varemærke. Forslaget stiller generelt indehavere af mærker og disses repræsentanter bedre ved at give dem mulighed for at påberåbe sig et EF-varemærkes anciennitet, tilbagekaldelse af afgørelser, der er baseret på materielle fejl, udvidelse af fristen for sagsbehandlingen i bestemte tilfælde eller præcisering af omkostningerne.

3.2.2. *Eventuelle problemer*

Denne fleksibilitet harmonerer ikke med den valgfrihed, indehaveren af et bestemt tegn råder over. Problemet kan vise sig, når indehaveren af en oprindelsesbetegnelse eller geografisk betegnelse vil registrere dette som EF-mærke. Da dette er omfattet af bestemmelserne om absolutte hindringer for registrering i artikel 7, er det — ofte på grund af nationale kriterier — ikke muligt for virksomhederne at få ret til at anvende det, selv om det reelt er det tegn, der adskiller deres produkter eller tjenesteydelser fra andre.

3.3. Udtrykket »som ikke kun har lokal betydning« i forordningens artikel 8, stk. 4, har givet anledning til fortolkningsproblemer og retsafgørelser, som går i forskellige retninger. Det foreslås, at den nye juridiske tekst nøjagtigt definerer, hvad der skal forstås ved »lokal« i denne bestemmelse.

3.4. *Retsrepræsentanter*

3.4.1. Kommissionen har i sin rapport undersøgt, hvordan repræsentationsordningen fungerer, og har peget på de nuværende hindringer for tjenesteydernes frie bevægelighed. I overensstemmelse med denne ret bør man lette adgangen til hele det indre marked for personer, der udfører denne funktion ved Harmoniseringskontoret. Forslaget vil åbne mulighed for at forsyne forretningsrepræsentanter med et pas, som ikke kræver, at de har deres ansættelsessted i den medlemsstat, hvor de er bemyndiget til at repræsentere interesser i forbindelse med varemærker. Har de først fået det i én medlemsstat, er de bemyndiget til at fungere i alle medlemsstaterne.

3.4.2. Ændringerne vedrørende repræsentation er blevet forenklet, men de nærmere betingelser vil først blive fastlagt af Kommissionen ved gennemførelsen af forordningen. Det er

derfor vanskeligt for EØSU at udtale sig om dette forslag uden oplysninger om de kriterier, der kommer til at ligge til grund for godkendelse af repræsentanter.

3.4.3. EØSU mener, at Kommissionen under alle omstændigheder bør analysere de forskellige løsninger, nogle medlemsstater allerede har valgt: f.eks. afholdelse af en eksamen, administrativ godkendelse på grundlag af en særlig uddannelse, optagelse på en liste, som indleveres af medlemsstaterne. Man må være opmærksom på, at der i øjeblikket ikke findes nogen harmoniserede betingelser. Det kræver, at Kommissionen tager stilling.

3.4.3.1. En mulighed ud over gennemførelsesforordningen ville være at følge Kommissionens forslag om vedtagelse af adfærdskodekser, der giver repræsentanterne mulighed for at tilslutte sig frivilligt, uden at dette indebærer øgede omkostninger eller administrative forpligtelser. Dette ville gøre det lettere at sikre en harmoniseret arbejdsgang i alle medlemsstaterne.

3.5. Det vigtigste i den foreslåede reform er ud fra EØSU's synsvinkel ophævelsen af søgningsordningen. Begrundelsen er ifølge betragtning (4), at den »ikke indebærer nogen reel merværdi for fællesskabsordningen, men snarere medfører urimelige omkostninger, forsinkelser i sagsbehandlingen og andre ulemper«.

3.5.1. Forskellene mellem national praksis og det faktum, at nogle lande (Tyskland, Frankrig og Italien) ikke deltager i ordningen, kunne være en af grundene til at ophæve den. Kontoret for harmonisering i det indre marked har således en begrænset forbindelse med de nationale kontorer, og resultaterne er ikke altid positive, fordi søgningens indhold ikke er harmoniseret.

3.5.2. Omkostningerne ved de enkelte søgningsrapporter ville desuden stige til det dobbelte efter EU's udvidelse. Ifølge Harmoniseringskontorets beregninger ville de stige fra 270 EUR pr. ansøgning til 592 efter udvidelsen.

3.5.3. Trods ovenstående bemærkninger beder EØSU Kommissionen om at overveje to vigtige spørgsmål:

1. Hvilken indflydelse kan ophævelsen af søgningsordningen få på de små og mellemstore virksomheder, som må se forsvaret af deres varemærker begrænset til indsigelsesretten?
2. Hvordan vil det indvirke på forbrugerne, som kan komme ud for, at et EF-varemærke eksisterer side om side med nationale mærker?

3.5.4. Hvad angår ophævelsen af søgningsordningen mener EØSU, at man burde have fundet en mindre drastisk løsning, f.eks. en frivillig ordning på grundlag af ansøgerens anmodning og egenbetaling af omkostningerne. Efter EØSU's mening indebærer den nuværende løsning, at de små og mellemstore virksomheder diskrimineres i forhold til de store virksomhedsgrupper, som har råd til en privat søgning.

3.6. Udtrykket »såfremt hensynet til offentlige interesser i berigtigelsen går forud for hensynet til ikke at berigtige fejlen« i artikel 77-A, som også har givet anledning til unødvendige fortolkningskonflikter, er klart overflødig og bør udgå.

3.7. I artikel 127, stk. 2, 129, stk. 2 og 130, stk. 2, bør det præciseres, at det i alle tilfælde, hvor der er tale om »et enkelt medlem«, bør nævnes, at dette medlem »skal være retskyndigt«. Hvis der lægges vægt på, at »mindst et medlem skal være retskyndigt« i et kollegialt organ, giver det ikke nogen mening, at beslutninger kan træffes af »ét enkelt medlem«, som ikke er jurist, især ikke hvis der er tale om appelkamre (artikel 130, stk. 2).

3.8. Et emne, der ikke indgår i reformen af forordningen om EF-varemærker er dens relation til internationale traktater, især Madrid-traktaten, som kunne stille EU på lige fod med

andre stater, der har undertegnet den. I dag blokerer Rådet stadig for EU's tilslutning, som blev foreslået i 1996. Det har som resultat, at EF-varemærket mangler international beskyttelse over for konkurrenterne, hvilket svækker det på det internationale marked. Hvis EU omsider tilslutter sig, bliver det nødvendigt at ændre forordningen på ny.

3.9. Kommissionen konstaterer, at EF-mærkets vigtigste udfordringer dels er udvidelsen af det indre marked til 25 medlemsstater, hvilket burde resultere i flere ressourcer til Harmoniseringskontoret, såvel menneskelige som materielle, dels anvendelsen af nye teknologier i alle EU's registre, hvilket vil lette adgangen til de oplysninger, de indeholder. Men den må ikke af den grund glemme at anvende beskyttelsesordninger for at opretholde det registrerede indholds retlige sikkerhed.

4. Det kan afslutningsvist konkluderes, at den fleksibilitet, som søges opnået med forslaget til ændring, ikke bør medføre en forringelse af den retssikkerhed, EF-mærket står som garant for, især for SMV'erne. EØSU mener derfor, at der ikke kun bør anføres økonomiske grunde til ophævelsen af artikel 39. EF-varemærket repræsenterer desuden en merværdi, nemlig den værdi, der ligger i en beskyttelsesordning i overensstemmelse med EU's love og regler, som giver de europæiske forbrugere garanti for kvaliteten af produkter og tjenesteydelser.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om EF-foranstaltninger til bekæmpelse af mund- og klovesyge og om ændring af direktiv 92/46/EØF«

(KOM(2002) 736 endelig — 2002/0299 (CNS))

(2003/C 208/03)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 7. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 37, stk. 3, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Jean-Paul Bastian til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 100 stemmer for og 4 hverken for eller imod.

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1. EU er inden for de seneste år blevet ramt af voldsomme epizootier, der har haft traumatiserende følger for såvel landbrug som borgere i EU. Mindet om mund- og klovesyge-epidemien, som i 2001 kraftigt reducerede husdyrbestanden i visse medlemsstater, står stadig frisk i hukommelsen. Kommissionen foreslår hermed, at der som led i forebyggelsen udstikkes nye EU-rammebestemmelser til bekæmpelse af mund- og klovesyge.

1.2. Kommissionens forslag, der har været under udarbejdelse siden 1998, og hvis relevans blev understreget med krisen i 2001, skal ses som et værn mod spredningen af en eventuel ny epidemi. Såvel Kommissionen som alle aktører inden for husdyropdræt ved, at der i kraft af sygdommens komplekse karakter ikke findes nogen simpel løsning på bekæmpelse af mund- og klovesyge. For at det foreslåede direktiv kan fungere som et solidt værn, er det derfor nødvendigt, at alle parter bakker op bag de foreslåede bestemmelser.

1.3. Kommissionen sår ikke tvivl om den aktuelle politik, som påbyder nedslagning af dyr, der er inficeret eller kontamineret med virussen, men lægger større vægt på, at der i tilfælde af en ny epidemi først foretages nødvaccination, inden bestanden udryddes.

1.4. Kommissionen ønsker at fremme en hurtig indsats og iværksætte øjeblikkelige og effektive kontrolforanstaltninger i tilfælde af et nyt udbrud af mund- og klovesyge.

1.5. Der foreslås en række foranstaltninger, der skal træffes for at stille en hurtig og detaljeret diagnose af virussen. Derudover vil et EU-referencelaboratorium få til opgave at koordinere indsatsen fra de forskellige nationale laboratorier.

1.6. Forebyggelsen af sygdommens spredning afhænger af en øget overvågning af flytninger af dyr og enhver anvendelse af produkter, der kan være kontamineret, samt en mere systematisk anvendelse af nødvaccination.

1.7. Anvendelsen af regionaliseringsprincippet, som betyder, at der indføres strenge kontrolforanstaltninger i særlige regioner i EU, uden at EU's almene interesser skades derved, udgør et centralt element i de foreslåede nye bestemmelser.

1.8. Det vil lette kontrollen med mund- og klovesyge, hvis der sikres hurtig adgang til antigenberedskabslagrene. Der vil endvidere blive ydet bistand til tilstødende tredjelande, hvor der forekommer eller er risiko for mund- og klovesyge, navnlig med hensyn til hurtig levering af antigen eller vacciner.

1.9. Forslaget til de nye EU-rammebestemmelser for bekæmpelse af mund- og klovesyge omfatter en række detaljerede nationale beredskabsplaner. Disse beredskabsplaner skal tages op til revision med regelmæssige mellemrum på baggrund af resultaterne af tidstro beredskabsøvelser i medlemsstaterne.

1.9.1. Beredskabsplanerne vil omfatte bestemmelser om anvendelse af nødvaccination og skal sikre, at der tages miljøbeskyttelseshensyn i tilfælde af udbrud. De skal danne grundlaget for et tæt samarbejde mellem veterinær- og miljømyndighederne.

1.9.2. Kommissionen vil have mulighed for at ændre og tilpasse visse tekniske aspekter af kontrolforanstaltningerne efter proceduren i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Der er efter EØSU's mening et akut behov for at indføre nye EU-rammebestemmelser for bekæmpelse af mund- og klovesyge. Udvalget havde i sin udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om ændring af beslutning 666/91/EØF om oprettelse af EF-beredskabslagre af mund- og klovesygevacciner«⁽¹⁾ understreget, at det var særdeles vigtigt at beskytte den europæiske kvægbestands sundhedsstatus, og at der var et klart behov for et nyt retsgrundlag, som foreslået af Kommissionen, der gør det muligt at handle hurtigere og mere effektivt for at bekæmpe mund- og klovesyge.

2.2. EØSU har i sine udtalelser altid ønsket at sikre, at borgerne modtog klare og objektive oplysninger i tilfælde af krise. I relation til mund- og klovesyge, er det vigtigt at tænke på, at der er tale om en dyresygdom, der ikke udgør nogen risiko for menneskers sundhed. Oplysningerne må ikke være vildledende.

2.3. Det er i denne situation hensigtsmæssigt at fremme et bæredygtigt husdyrproduktion under hensyntagen til EU-borgernes krav til dyrenes velfærd, udviklingen i landbrugsproduktion og -handel og behovet for et velfungerende indre marked. Bæredygtigt husdyrproduktion forudsætter en dyresundhedspolitik, der medtager de seneste tilgængelige videnskabelige resultater og den nyeste teknologi.

2.4. Veterinærkontrollen og veterinærsystemerne i EU bør revideres og styrkes. Nødvendigheden heraf påvistes af den mund- og klovesygeepidemi, som rasede i 2001.

2.4.1. Virustypen Pan-Asian O spredte sig i 2001 i EU med en hastighed og i et omfang som aldrig før. Årsagerne til epidemien er endnu ikke fastlagt med sikkerhed, men alt tyder på, at den skyldes ulovligt indførte produkter, der er blevet anvendt som foderstoffer.

2.4.2. Virussen spredte sig — inden den blev identificeret, dvs. inden det var muligt at indføre kontrolforanstaltninger — først i Det Forenede Kongerige, dernæst i Frankrig, i Nederlandene, i Irland og til sidst i Nordirland. Selve epidemien og de trufne bekæmpelsesforanstaltninger har haft store konsekvenser for økonomien i de berørte regioner. Landbrugsbedrifterne, fødevarerproduktionen — såvel i de tidlige som i de senere led af produktionskæden — turistindustrien og andre sektorer har lidt store tab.

2.4.3. EU har siden 1992 håndhævet forbuddet mod profylaktisk vaccination mod mund- og klovesyge, som blev anvendt i en række medlemsstater, og fremmet en ikke-vaccinationspolitik. EU tager hensyn til de af Det Internationale Kontor for Epizootier (OIE) fremsatte anbefalinger for handelen. Ifølge anbefalingerne skal der gå lang tid, før et land kan generhverve status som mund- og klovesygefri efter at have været tvunget til at gribe til nødvaccination (forebyggende vaccination) i forbindelse med et udbrud af mund- og klovesyge. Da epidemien opstod, havde man i anbefalingerne ikke taget højde for, hvor langt videnskaben var nået i udviklingen af prøvningsmetoder, der skulle afgøre, om der var tale om et vaccineret eller inficeret dyr. I maj 2002 blev OIE's internationale sundhedskodeks revideret. Et land, der havde foretaget nødvaccination kombineret med nedslagning af inficerede besætninger og serologisk overvågning efter vaccination ved hjælp af test til påvisning af antistoffer mod nonstrukturelle proteiner hos vaccinerede dyr, ville generhverve sin status som mund- og klovesygefri og infektionsfri seks måneder efter det sidste udbrud eller efter afsluttet vaccination, afhængigt af hvilken begivenhed der indtræffer senest.

2.4.4. EU har hidtil ført en bekæmpelsespolitik mod mund- og klovesyge, der bygger på princippet om nedslagning af inficerede besætninger og dyr af modtagelige arter, som kan have været i kontakt med dyr impliceret i et mund- og klovesygeudbrud, smittebærere eller dyr, der på anden måde måtte være inficeret. Nødvaccination er blevet anvendt som en sidste udvej.

2.5. Omfanget af skaderne i de mund- og klovesygeramte regioner har gjort det klart, at der ligeledes bør tages højde for bekæmpelsesforanstaltningernes sociale, miljømæssige og psykologiske konsekvenser samt for deres indvirkning på de berørte regioners samlede økonomi.

2.5.1. Der er et klart behov for at fremme metoder, der gør det muligt at afbøde de direkte og indirekte følger af nedslagningsprincippet for offentligheden, husdyrproduktion og andre dele af erhvervslivet.

2.5.2. Der bør i den førte bekæmpelsespolitik undgås masseafflivninger af sunde dyr. Derudover bør man søge at undgå, at den nationale, europæiske og internationale samhandel mellem regioner, der ikke er berørt, hæmmes.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Forebyggelse af sygdommen

3.1.1. EØSU er enig med Kommissionen i, at der bør træffes forebyggende foranstaltninger for at mindske spredningen af mund- og klovesygevirus. Det bør undgås, at der overføres mund- og klovesygevirus til EU's område og til EU-husdyrbesætninger fra tilstødende lande eller via import af levende dyr

⁽¹⁾ EFT C 368 af 20.12.1999.

eller animalske produkter. Den største fare for overførsel af mund- og klovesyge ligger i den illegale import af dyr og animalske produkter fra lande, hvor sygdommen er endemisk. EØSU støtter Kommissionens nylige forslag om at styrke reglerne for privat indførsel af kød- og mælkeprodukter i EU, som træder i kraft den 1. januar 2003.

3.1.2. Det er i den forbindelse vigtigt med tilpassede og effektive inspektions- og kontrolordninger ved grænserne. Der er brug for at udvikle informationssystemer, der kan oplyse om mund- og klovesygeudbrud i de øvrige dele af verden, og føre tilsyn med, at de regler, der allerede eksisterer på området, anvendes korrekt. EØSU går derfor ind for, at alle OIE-medlemsstater med det samme underretter om udbrud af mund- og klovesyge på deres område og om de foranstaltninger, som er truffet i den forbindelse.

3.1.3. Der er et klart behov for en mere effektiv overvågning af flytninger af dyr i EU og mellem landbrugsbedrifter. Overvågningen bør baseres på principperne om biosikkerhed, en risikovurdering og et forbedret system til identifikation af dyr, navnlig får, geder og svin.

3.1.4. For at kunne forebygge dyresygdomsepidemier er det en bydende nødvendighed, at der på den enkelte bedrift og under transporten med dyr holdes en god hygiejnestandard.

3.1.5. EØSU understreger, at det er nødvendigt at tilvejebringe formidling af information og specialiserede tekniske uddannelser, der skal uddybe kendskabet til dyresygdomsepidemier og øge beredskabet i tilfælde af udbrud. Landbrugere og dyrlæger bør deltage i sådanne arrangementer, som skal afholdes i samarbejde med de tilstødende medlemsstater. Kommissionens forslag i den henseende (bilag XVII) bør udbygges. Der bør endvidere opretholdes en veterinærekspertise af høj kvalitet i landdistrikterne for at sikre en effektiv dyresundhedspolitik. Kommissionens forslag, navnlig i forbindelse med den fælles landbrugspolitik og regionalpolitikken, bør ses i tilknytning hertil.

3.2. *Foranstaltninger, der skal træffes ved udbrud af mund- og klovesyge*

3.2.1. EØSU er enig med Kommissionen i, at der skal sikres en hurtig indsats baseret på iværksættelse af øjeblikkelige og effektive kontrolforanstaltninger i tilfælde af et nyt udbrud af mund- og klovesyge.

3.2.2. EØSU bifalder forslagene om at muliggøre en gradvis indførelse af foranstaltningerne afhængigt af epidemiens om-

fang. Udvalget stiller sig positivt over for en regionalisering af den enkelte medlemsstats område, så det kan opdeles i en eller flere spærrede zoner og en fri zone. Udvalget godkender, at der skelnes mellem midlertidige kontrolzoner, beskyttelseszoner og overvågningszoner. Afgrænsningen af zonerne foretages på baggrund af en grundig epidemiologisk vurdering af situationen.

3.2.3. Kommissionens foreslåede foranstaltninger, der skal træffes for at stille en hurtig og detaljeret analyse af virussen, hilses velkommen af EØSU. EØSU ser positivt på oprettelsen af et EU-referencelaboratorium, der skal koordinere de nationale laboratoriers indsats.

3.2.4. EØSU tilskynder til, at man i medlemsstaterne bevarer laboratorier og strukturer, der kan tilbyde videnskabelig ekspertise inden for diagnosticering af mund- og klovesyge i de enkelte medlemsstater.

3.2.5. EØSU noterer sig Kommissionens tiltag til i særlige tilfælde at åbne mulighed for inden for rammerne af EU's sygdomsbekæmpelsespolitik at kombinere nedslagning af inficerede og kontaminerede dyr i tilfælde, hvor det forekommer mest effektivt, og nødvaccination.

3.2.6. EØSU bifalder, at der i EU's politik til bekæmpelse af mund- og klovesyge i tiltagende grad lægges op til anvendelse af nødvaccination, herunder en mere fleksibel anvendelse på lokalt niveau. Det er vigtigt, at beslutningerne træffes i tæt samarbejde med samtlige parter i sektoren. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til i samarbejde med OIE-medlemsstaterne at lempe og harmonisere reglerne om ventetiden for generhvervelse af den tidligere eksportstatus for vaccinerede dyr. OIE-retningslinjerne for ventetiden bør løbende rettes ind efter de seneste tilgængelige forskningsresultater.

3.2.7. EØSU understreger behovet for i bekæmpelsespolitikken at tage hensyn til EU-borgernes etiske holdning og krav til dyrenes velfærd.

3.2.8. EØSU er enig i, at der bør indføres åbne og effektive procedurer for at sikre umiddelbar adgang til antigenet. Forslaget om at oprette et EU-referencelaboratorium, der skal oplyse Kommissionen og medlemsstaterne om, hvilke vacciner og antigener der er brug for, er højst relevant. EØSU finder det yderst vigtigt, at lande, der grænser op til EU, gives hurtig og let adgang til EU's beredskabslagre af vacciner og antigener, når dyresundheden i EU er i fare.

3.2.9. EØSU er enig med Kommissionen i, at det, så snart der opstår et udbrud, må forhindres, at sygdommen breder sig, ved omhyggelig overvågning af flytninger af dyr og enhver anvendelse af produkter, der kan være kontamineret. EØSU mener, at sæd, æg og embryoner fra inficerede dyr af modtagelige arter bør underkastes restriktioner.

3.2.10. EØSU godkender Kommissionens forslag om i tilfælde af et udbrud at anvende bekæmpelsesforanstaltningerne ikke blot over for inficerede dyr af modtagelige arter, men også over for inficerede dyr af arter, som ikke er modtagelige for sygdommen, især fjerkræ, der kan være smittebærere.

3.2.11. EØSU støtter Kommissionens tiltag til at integrere rengøring og desinfektion i EU's politik til bekæmpelse af mund- og klovesyge.

3.2.12. EØSU opfordrer til, at man sikrer, at EU's borgere under sygdomsbekæmpelsen modtager klare og præcise oplysninger. EØSU godkender derfor, at Den Stående Komite for Fødevarekæden og Dyresundhed kan beslutte at give en medlemsstat, som er ramt af et mund- og klovesygeudbrud, sin gamle eksportstatus tidligere tilbage, end det nu er angivet (nemlig 6 måneder efter forebyggende nødvaccination), hvis det efter bekæmpelsen og omfattende forskning i beskyttelses- og overvågningsområdet (-områder) viser sig, at mund- og klovesygevirusen ikke er aktiv længere.

3.2.13. Kommissionen bør af hensyn til effektiviteten have beføjelser til at ændre og tilpasse visse tekniske aspekter af bekæmpelsesforanstaltningerne i overensstemmelse med proceduren i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed.

3.2.14. EØSU ser positivt på Kommissionens forslag om at anvende regionaliseringsprincippet på kontrolforanstaltningerne, såfremt anvendelsen af princippet gør det muligt at indføre strenge kontrolforanstaltninger i særlige regioner i EU, uden at EU's almene interesser skades derved. Det bør understreges, at regionaliseringsprincippet skal være bindende for alle EU's handelspartnere i henhold til veterinæraftalerne mellem EU og dets handelspartnere.

3.3. Beredskabsplaner

3.3.1. EØSU støtter Kommissionens forslag om gennemførelse af nationale beredskabsplaner med angivelse af, hvilke nationale foranstaltninger der skal iværksættes for at skabe større bevidsthed om mund- og klovesyge og forøget bered-

skab, og finder de fremsatte krav højst relevante. Der er brug for at indføre epidemioplysningssystemer og sikre hurtig kommunikation mellem de berørte organer i tilfælde af en krise.

3.3.2. EØSU understreger nødvendigheden af at træffe foranstaltninger til affholdelse af beredskabsøvelser for at bekæmpe epidemien. Sådanne øvelser bør afholdes mindst én gang om året med deltagelse af navnlig landbrugere og dyrlæger. EØSU bifalder, at medlemsstaterne tilskyndes til at tilrettelægge og gennemføre disse øvelser på tværs af grænserne.

3.3.3. EØSU mener, at der bør foretages en mere regelmæssig revision af medlemsstaternes beredskabsplaner i lyset af de tidstro beredskabsøvelser. Kommissionen bør føre kontrollen med tilstrækkeligheden af de nationale planer, deres effektive gennemførelse og veterinærtjenesternes mandskab og beredskab på stedet. Kommissionens koordination bør styrkes gennem oprettelsen af et europæisk koordineringsorgan.

3.3.4. Kommissionens indgriben i tilrettelæggelsen, overvågningen og gennemførelsen af beredskabsøvelserne ser EØSU som et positivt tiltag.

3.3.5. EØSU finder det nødvendigt, at det står medlemsstaterne frit for at træffe strengere foranstaltninger på det område, der er omfattet af direktivet, og hilser Kommissionens foreslåede bestemmelser herom velkommen. EØSU bifalder især, at medlemsstaterne kan træffe supplerende nationale foranstaltninger, som de finder nødvendige og rimelige for at holde mund- og klovesygevirus under kontrol, under hensyntagen til de særlige epidemiologiske, handelsmæssige og sociale forhold og den måde, der drives husdyrbrug på i det angrebne område.

3.3.6. Der bør vedtages nærmere bestemmelser vedrørende bortskaffelse af dyrekroppe. Der bør lægges op til, at der på lokalt plan udformes en række handlingsplaner, der tager hensyn til de lokale sociale, miljø- og folkesundhedsmæssige forhold.

3.4. Forskning og udvikling

3.4.1. Videnskabelig forskning og navnlig anvendt forskning udgør et centralt element i forebyggelsen af sygdommens spredning. Det er vigtigt, at man i EU's medlemsstater bevarer og opbygger et højt ekspertiseniveau inden for dyresygdomme. Det europæiske samfund bør forsikres om, at bekæmpelsespolitikken mod mund- og klovesyge kan ændres i takt med videnskabelige og teknologiske fremskridt inden for udviklingen af vacciner og prøvningsmetoder.

3.4.2. Forskning bør fremmes og sikres tilstrækkelig finansiering, navnlig i forbindelse med fremstilling af markørvacciner og udførelse af tests med forskellige former for serologi. EØSU beder Kommissionen i den henseende sende et stærkt signal for at vise sin vilje til at fremme forskning i EU og lade tredjelande få del i resultaterne.

3.4.3. Forskningsresultaterne bør udveksles, formidles og anvendes i marken. Dette opnås kun gennem effektive kommunikations-, formidlings- og uddannelsesnet.

4. Erstatning

4.1. Husdyropdræt spiller en afgørende rolle for landbruget i EU. Det er en sektor, der kræver omfattende investeringer, og som er forbundet med en lang række risici. Det vil på denne baggrund være nødvendigt at forbedre erstatningen for europæiske opdrætters eventuelle tab ved at basere den på fælles kriterier for hele EU, navnlig hvor der foretages nedslagning af dyr. Bedrifter såvel som forarbejdningsindustrien og samtlige led i fødevarerindustrien bør tildeles erstatning for de tab, som de måtte lide. For bedrifter gælder dette også indirekte tab ved tomgang (tom stald) i forbindelse med rengøring og desinfektion. Der bør særlig ydes erstatning for

tab, der skyldes problemer med afsætning af produkter i zoner, hvor bevægeligheden af dyr og produkter er indskrænket. Der er et klart behov for at oprette en EU-fond med henblik på godtgørelse af udgifter forbundet med alvorlige kriser.

5. Konklusion

5.1. EØSU støtter Kommissionens foreslåede tiltag til bekæmpelse af mund- og klovesygevirussen og dens spredning. Kommissionen bør stræbe efter en optimal tilgang inden for de veterinære, økonomiske (for hele landdistriktøkonomien), miljømæssige og etiske rammevilkår.

5.2. Af hensyn til forebyggelsen af en eventuel ny krise anmoder EØSU Kommissionen om at lægge vægt på udviklingen af anvendt forskning inden for dyresundhed. Et højt ekspertiseniveau og et dynamisk netværk af europæiske eksperter udgør hjørnestenen i en effektiv forebyggelsespolitik. Ligeledes er det vigtigt at udbrede, anvende og formidle resultaterne af forskning i husdyropdræt.

5.3. Der bør ske en tilpasning af EU's politik til bekæmpelse af mund- og klovesyge i takt med de nye videnskabelige fremskridt, særlig hvis det dermed bliver muligt at undgå nedslagning og i stedet prioritere anvendelse af vaccination.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Frem mod en strategi til at beskytte og bevare havmiljøet«

(KOM(2002) 539 endelig)

(2003/C 208/04)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 2. oktober 2002 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede María Candelas Sánchez Miguel til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 103 stemmer for, ingen imod og 3 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Blandt de mange temaer, som behandles i det sjette miljøhandlingsprogram, skal især nævnes beskyttelse og bevarelse af havmiljøet med henblik på at opnå en bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af havene. Det står i dag klart, at de enkelte politikker på havmiljøområdet, ikke har den tilsigtede virkning. Det kan således konstateres, at mange af de farer, som blev konstateret ved udarbejdelsen af det sjette miljøhandlingsprogram, er blevet til virkelighed på en måde, der overgår de værste forudsigelser.

1.2. Forudsigelserne om tab og ødelæggelse af biodiversiteten i havene, tab af levesteder på grund af opførelse af havneanlæg samt en stigende forekomst af farlige stoffer og næringsstoffer betyder sammen med andre forhold, som ikke altid undersøges samlet — f.eks. skibsfarten og fiskeriet — at der er behov for en koordinerende indsats i alle de sektorer, der har aktiviteter på havmiljøområdet, for at udarbejde en samlet politik, som kan begrænse og stoppe ødelæggelsen af vores have.

1.3. I første omgang handler det om, at bestræbelserne på at koordinere alle politikker på havmiljøområdet skal omfatte hele EU. Geografisk består området af de have og oceaner, som indgår enten i Fællesskabets eller i kandidatlandenes territorialfarvande, idet der dog skal tages højde for internationale traktater og konventioner på området.

1.4. Strategien til at bevare og beskytte havmiljøet indgår i fællesskabsstrategien for bæredygtig udvikling, som giver mulighed for økonomisk og social vækst, samtidig med at miljøet beskyttes.

1.5. Internationalt henvises til nogle af konklusionerne fra topmødet i Johannesburg ⁽¹⁾, specielt kapitlerne om: Oceaner og have, Fiskeri, Havforurening og Forskning, idet følgende konklusioner skal fremhæves her i lyset af den virkning, de kan have på det globale miljø:

- Indførelse inden 2010 af en økosystemmodel, som lever op til Reykjavik-erklæringen om ansvarligt fiskeri i havenes økosystem samt beslutning 5/6 på partskonferencen i konventionen om den biologiske mangfoldighed.
- Gennemførelse af kapitel 17 i Agenda 21, som indeholder handlingsprogrammet for bæredygtig udvikling af oceaner, have og kyster.
- Etablering af en koordinationsmekanisme mellem alle FN's agenturer.
- Vedligeholdelse og genopretning af fiskebestandene til de maksimale, bæredygtige ydelsesniveauer med sigte på snarest — og så vidt muligt senest 2015 — at nå disse mål for forringede fiskebestande.
- Implementering af adfærdskodeksen for ansvarligt fiskeri fra 1995.
- Øjeblikkelig gennemførelse af FAO-planen for forvaltning af fiskekapaciteten senest i 2005 samt af FAO-planen til forebyggelse af ulovligt fiskeri senest i 2004.

⁽¹⁾ Topmøde om bæredygtig udvikling afholdt i Johannesburg i Sydafrika fra 26. august til 4. september 2002. Kapitel I-IV.

- Styrket koordinering af donorer og partnerskaber med henblik på udvikling af den nationale og regionale kapacitet til oprettelse af infrastruktur og integreret forvaltning af fiskebanker.
- Støtte til bæredygtig udvikling af akvakultur.
- Gennemførelse af det globale handlingsprogram og af Montreal-erklæringen om beskyttelse af havmiljøet mod landbaserede aktiviteter, idet der i årene 2002-2006 lægges særlig vægt på byspildevand samt forstyrrelse og tab af levesteder.
- Forbedring af foranstaltningerne i forbindelse med international søtransport af radioaktive stoffer, radioaktivt affald og brugt brændsel.
- Forbedring af det videnskabelige og tekniske samarbejde og indførelse af en procedure i FN-regi for regelmæssig rapportering om havmiljøets tilstand.

1.6. Man må dog ikke glemme, at de europæiske mål og foranstaltninger på miljøområdet på mange måder er bedre afgrænsede og mere omfattende end de mål og foranstaltninger, der blev fastlagt på topmødet i Johannesburg. Det foreslås, at EU tager initiativ til de omtalte foranstaltninger for herigennem at garantere, at aftalerne fra Kyoto og Göteborg overholdes.

1.7. Meddelelsen lægger op til en debat om en strategi til beskyttelse og bevarelse af havmiljøet i Den Europæiske Union. Denne strategi bør ikke alene sigte mod det europæiske, men også det internationale plan, således at konklusionerne — i hvilken retning de end måtte gå — kan få en multiplikatoreffekt. Vi kan ikke stå og se passivt på, at havmiljøet forringes, og sektorielle eller nationale løsninger alene rækker ikke. Løsningerne skal findes på EU- eller internationalt plan.

2. Meddelelsens indhold

2.1. Der er store huller i de oplysninger om havmiljøets nuværende tilstand, der er til rådighed for EU-myndighederne. Der mangler en integreret indfaldsvinkel baseret på alle de politikker, som vedrører havmiljøet, og derfor er der behov for, at Kommissionen udarbejder en oversigt over al tilgængelig information, som kan danne grundlag for udformningen af en tematisk strategi.

2.2. Den eksisterende information om havenes og oceanernes miljøkvalitet vedrører især:

- Regionale havmiljøkonventioner ⁽¹⁾
- Rapporter fra Det Europæiske Miljøagentur
- Oplysninger om biodiversiteten i forbindelse med revisionen af den fælles fiskeripolitik ⁽²⁾; anlægsarbejder i havområder; eutrofiering af vand; transport og udtømming af olie osv.

2.3. Desuden skal den gældende lovgivning til beskyttelse og bevarelse af havmiljøet nævnes. På dette område må der skelnes mellem egentlig EU-lovgivning og internationale bestemmelser. Førstnævnte ⁽³⁾ omfatter generelt vandrammedirektivet ⁽⁴⁾, habitatdirektivet ⁽⁵⁾, direktivet om beskyttelse af vilde fugle ⁽⁶⁾ samt direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening ⁽⁷⁾ og mere specifikt direktiver om behandling af spildevand, badevand, regler for søtransport, den fælles landbrugspolitik osv.

2.4. De internationale regler er nedfældet i konventioner, som regulerer generelle aspekter af havmiljøbeskyttelse og konkrete foranstaltninger til beskyttelse af havets fauna, forebyggelse af forurening fra farlige stoffer, vedvarende olieforurening osv. De vigtigste konventioner på dette område er OSPAR ⁽⁸⁾, HELCOM ⁽⁹⁾ og Barcelona ⁽¹⁰⁾.

2.5. Der er kun begrænset information tilgængelig om effekten af den gældende lovgivning, dels fordi virkningerne først optræder på lang sigt, dels fordi der ikke foretages en national overvågning af havmiljøet i territorialfarvande. Kommissionen fremlægger situationen med udgangspunkt i to aspekter:

- Huller i den eksisterende viden.
- En gennemgang af aktuelle aktiviteter vedrørende overvågning, vurdering, rapportering og dataforvaltning samt forskning ⁽¹¹⁾

⁽¹⁾ BILAG I indeholder oplysninger om disse konventioner.

⁽²⁾ KOM(2002) 181 endelig — EØSU's udtalelse CESE 1369/2002.

⁽³⁾ Angives i BILAG 2.

⁽⁴⁾ Direktiv 2000/60/EF — EFT L 327 af 22.12.2000.

⁽⁵⁾ Direktiv 92/43/EF — EFT L 206 af 22.7.1992.

⁽⁶⁾ Direktiv 79/409/EF — EFT L 103 af 25.4.1979.

⁽⁷⁾ Direktiv 96/61/EF — EFT L 82 af 22.3.1997.

⁽⁸⁾ Konvention om beskyttelse af havmiljøet i det nordøstlige Atlanterhav.

⁽⁹⁾ Helsingfors-konventionen om beskyttelse af havmiljøet i Østersøregionen.

⁽¹⁰⁾ Konventionen om beskyttelse af Middelhavets havmiljø og kystområder.

⁽¹¹⁾ BILAG 3.

2.6. Konklusionerne om tilstanden er langt fra positive, og derfor foreslås en række mål for de enkelte havmiljøaspekter. Generelt kan det fastslås, at den marine strategi bør bidrage til Fællesskabets strategi for bæredygtig udvikling. Den bør derfor, som angivet i det sjette miljøhandlingsprogram, fremme bæredygtig udvikling af havene og bevarelse af marine økosystemer, inklusive havbunden, floddeltaer og kystområder og særlig områder med stor biodiversitetsværdi.

2.6.1. De konkrete mål er følgende:

- Tab af biodiversitet og ødelæggelse af habitater (der fastlægges tre målsætninger til opnåelse heraf)
- Farlige stoffer (et mål)
- Eutrofiering (et mål)
- Radionuklider (et mål)
- Vedvarende olieforurening (et mål)
- Affald (et mål)
- Søtransport (et mål)
- Sundhed og miljø (et mål)
- Klimaændring (tre mål).
- Forbedring af videnbaser (et mål).

2.7. Kommissionen foreslår til opfyldelse af de foreslåede mål 23 foranstaltninger, som skal indvirke på de enkelte mål gennem forebyggelse samt anvendelse af forsigtighedsprincippet. De er alle baseret på foranstaltninger i henhold til gældende lovgivning og har grundlæggende til formål at bevare biodiversiteten ved at udpege særlige bevarelsesområder og opstille regionale forvaltningsplaner for vand i henhold til de regionale havkonventioner.

2.8. Blandt de foreslåede foranstaltninger skal fremhæves dem, der har til formål at fremme koordinering og samarbejde, ikke alene i fællesskabssammenhæng, men også internationalt, herunder forslaget om mellem alle organisationer at koordinere beskyttelsen af havmiljøet inden for rammerne af FN og Agenda 21.

2.9. Forbedringen af videnbasen er en af de foranstaltninger, der netop nu har det mest konkrete indhold, idet der fastsættes

en tidsplan for udformning af en række overvågningsprocedurer i stil med vandrammedirektivet.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU tager positivt imod forslaget fra Kommissionen, idet det markerer igangsættelsen af debatten om bevarelse og beskyttelse af havmiljøet med deltagelse af alle berørte parter. I lyset af de ulykkelige og stadigt hyppigere forureningsulykker i vores farvande opfordrer EØSU dog til, at medlemsstaterne viser større politisk vilje til håndhævelse af den gældende lovgivning, samt til, at de, der forårsager skaderne, reelt stilles til ansvar.

3.2. Hvad angår forslagene i meddelelsen er der tale om principper, hvoraf mange i vid udstrækning støttes af EØSU, f.eks. koordineringen af politikker på miljøområdet, i dette tilfælde havmiljøet, et krav, som er indeholdt i mange udtalelser fra EØSU. Vi mener, at EU's strategi for bæredygtig udvikling kun kan lykkes via en sideløbende gennemførelse af alle disse politikker. Dog kan man ikke fortsætte med at lovgive, hvis de kompetente myndigheder ikke anvender og håndhæver bestemmelserne. Kompetencefordelingen mellem disse myndigheder må ikke skabe et jurisdiktionelt tomrum, som forhindrer, at bestemmelserne håndhæves.

3.3. En gennemgang af ovennævnte mål viser, at de fleste handler om at opfylde allerede vedtaget lovgivning, analysere og vurdere virkningerne af stoffer og andre skadelige påvirkninger af havmiljøet, observere og undersøge andre virkninger osv. EØSU ser positivt på den »økosystembaserede fremgangsmåde«, for så vidt som den indebærer anvendelse af en ny metode, men det forklares reelt ikke, hvori den består. Dette er dog nødvendigt for at kunne vurdere, om den fremlagte strategi (mål og foranstaltninger) er i overensstemmelse med denne fremgangsmåde⁽¹⁾. Eksempelvis er der 33 økosystemer i middelhavsområdet, og alt efter deres placering er de genstand for en række meget forskellige former for belastninger og virkninger.

⁽¹⁾ Høringskonferencen om Kommissionens forslag, der blev afholdt den 4. og 6. december 2002 i Køge, definerede dette begreb som »samlet integreret forvaltning af menneskelige aktiviteter baseret på den bedste tilgængelige viden om økosystemet og dets funktion for at identificere og gribe ind over for påvirkninger, som er kritiske for de marine økosystemers sundhed, og derigennem opnå en bæredygtig udnyttelse af økosystembaserede goder og tjenesteydelser og bevare økosystemets integritet«. I øvrigt er den økosystembaserede fremgangsmåde den primære ramme for handling under konventionen om biologisk diversitet. En økosystembaseret fremgangsmåde til biologisk diversitet i havet og langs kysterne er under udarbejdelse.

3.4. Desuden viderefører den fremlagte strategi blot allerede eksisterende retningslinjer og aktiviteter, som i lighed med mange andre miljøpolitikker ikke kan opvise andet resultat end »ét skridt frem for miljøbeskyttelsen — og to skridt tilbage for miljøets tilstand«. Således er de foranstaltninger, der foreslås til opfyldelse af målene, begrænset til følgende:

- Opfyldelse og/eller tilpasning af allerede gældende direktiver.
- Vurdering, undersøgelse, analyse og observation.
- Koordinering af konventioner og rapporter.

3.5. Der må findes en anden strategi, og blandt de muligheder, der skal undersøges, kunne man især fokusere på effektivitet forstået som EU's reelle muligheder for at øve indflydelse i havmiljøspørgsmål gennem:

- retsinstrumenter (bindende og obligatoriske samt almindelige aftaler og konventioner);
- økonomiske instrumenter (handelsaftaler og finansieringsprogrammer for tredjelande).

3.6. På denne måde kunne der fastlægges foranstaltninger område for område, som for eksempel:

- Område 1. Kystområder og floddeltaer inden for medlemsstaternes territorialfarvande, hvor EU har fulde beføjelser til regulering, overvågning og sanktioner, og hvor der allerede findes en lang række EU- og nationale bestemmelser.
- Område 2. Farvande og have i havområder, hvor EU har omfattende beføjelser (200 sømil), enten fordi der er tale om territorialfarvande eller politiske eller økonomiske forbindelser, hvorigennem EU kan øve indflydelse.
- Område 3. Farvande og have, hvor EU har ringe indflydelse, fordi der er tale om internationalt farvand (fællesskabsflådernes fiskepladser samt turistdestinationer for EU-borgere).

3.7. En gennemgang af ovennævnte EU-lovgivning med indvirkning på havmiljøområdet afslører en række huller i de foranstaltninger, der skal beskytte miljøet. Nogle foranstaltninger er således under revision, mens andre sandsynligvis ikke vil blive gennemført, fordi iværksættelsen er stillet i bero, fordi mange medlemsstater er imod dem⁽¹⁾, eller fordi inkorporeringen i national ret og den efterfølgende gennemførelse er forsinket.

3.8. Den vigtige rolle, som havkonventionerne tillægges i meddelelsen, bør nedtones og delvist erstattes af lovgivningsinitiativer i EU. Disse internationale aftaler har betydelige begrænsninger mht. forpligtelsernes bindende karakter. De har stor betydning ved fastlæggelse af strategier om målsætninger, inddragelse af lande med forskellig baggrund osv., men de kan ikke tillægge ansvar og pålægge sanktioner for overtrædelser, hvis de ikke inkorporeres i de enkelte landes lovgivning. Desuden kan konventionerne kun i ringe udstrækning tilpasses videnskabelige, tekniske og sociale fremskridt, hvilket skyldes, at det tager lang tid, før de er udarbejdet, ratificeret og trådt i kraft.

3.9. De internationale konventioner er kendetegnet ved deres begrænsede anvendelsesområde. Dels finder de anvendelse på et begrænset geografisk område, hvilket betyder, at de kun dækker en del af oceanerne og havene svarende til medlemsstaternes territorialfarvande og i bedste fald også nogle af de tilgrænsende lande. Det er derimod ikke muligt at beskytte andre områder, hvor EU har interesser, som det er tilfældet med fiskepladserne i det afrikanske Atlanterhavsområde, der udnyttes af europæiske virksomheder. Dels er konventionerne kun delvist bindende, idet de ikke kan håndhæves og derfor til en vis grad er virkningsløse.

3.9.1. Trods den begrænsede effekt er det efter EØSU's mening ikke desto mindre nødvendigt, at EU fortsætter med at udvikle sin miljøpolitik inden for de internationale konventioner og organisationer for at forsvare den bæredygtige udviklingsmodel.

3.10. Det skal i forbindelse med de foreslåede mål anbefales, at de udvides på mindst tre afgørende områder:

- Forebyggelse af alvorlige ulykker, der indvirker på miljøet i havene, både på land og til havs. Der findes på dette område to direktiver (Seveso II og Erika).
- Kystzoneforvaltning som reguleret i vandrammedirektivet (byplanlægning, infrastruktur, tilknyttede økonomiske aktiviteter og behandling af spildevand).
- International søtransport og anvendelse af tvivlsomme juridiske fremgangsmåder, såsom bekvemmelighedsflag, der i stort omfang er skyld i den manglende styring på dette område og i de alvorlige miljøvirkninger, der ses i samme forbindelse (udtømmninger, ulykker, transport af farlige produkter uden nogen form for garanti og anvendelse af stoffer, der giftige for havmiljøet).

⁽¹⁾ Reform af den fælles fiskeripolitik. KOM(2002) 181 endelig — EUT C 85 af 8.4.2003.

3.11. Resten af de mål, der er medtaget i meddelelsen, er meget ambitiøse og giver utvivlsomt god mening i forhold til den generelle målsætning (bæredygtig udnyttelse af havene og bevarelse af de her eksisterende økosystemer). Dog er foranstaltningerne og den tilhørende tidsplan ikke i overensstemmelse med målene.

3.12. De 23 foranstaltninger til opfyldelse af de 14 mål er på ingen måde fornyende, ligesom der mangler et eller flere elementer, som kan danne grundlag for en integreret politik. I vandrammedirektivet er farvanden »gode status« det nøgleelement, der danner grundlag for integrationen af politikkerne.

3.13. Mange foranstaltninger har ikke en bestemt opfyldelsesperiode, ligesom der for nogle vedkommende er fastsat frister, der er så lange, at det bliver svært at opnå de forventede resultater. Dette gælder ikke visse analyser (frem til 2004: gennemgang af forholdet mellem OSPAR og radioaktive stoffer, strategien for at eliminere udtømninger af olie fra forskellige kilder samt affald).

Det kan eksempelvis nævnes, at fristerne for at nedsætte den vedvarende olieforurening er følgende:

- År 2010: opfyldelse af de gældende grænser for udtømninger.
- År 2020: eliminering af alle udtømninger.

Denne lange frist er uforståelig, eftersom de eksisterende teknologier allerede i dag gør det muligt at opdage og lokalisere ulovlige udtømninger fra skibe (satellitter af typen ENVISAT).

3.14. Mht. vurderingen af EU-direktivernes virkning er der forskellige synsvinkler og fortolkninger af havenes tilstand i EU. Indikatorerne for havmiljøet viser ingen store fremskridt og i mange tilfælde endda en tilbagegang. Fiskerineiveauet i kystområderne i Middelhavet viser f.eks., at kystfiskerizonerne er på vej til at blive tømt, at dambrugene har problemer med at leve op til kravene om miljøbæredygtighed osv.

3.15. Denne forringede tilstand kan konstateres på trods af de mange direktiver om regulering af forvaltningen og udnyttelse af territorialfarvande. Derfor anbefales det at vurdere virkningen af EU-lovgivningen for at klarlægge årsagerne til de forholdsvis dårlige resultater og træffe nødvendige foranstaltninger for at gøre reglerne mere effektive. Det er nødvendigt, at de berørte parter (økologer, fagforeninger og industrien) medvirker i denne vurdering, og at der afsættes de nødvendige finansielle og videnskabelige og tekniske ressourcer. Det Europæiske Miljøagentur må spille en vigtig rolle i denne forbindelse.

4. Forslag til nye foranstaltninger til beskyttelse og bevarelse af havmiljøet

4.1. EØSU anser det for nødvendigt at udbygge de foreslåede foranstaltninger, eftersom de hændelser, der er indtruffet siden meddelelsen blev udarbejdet, klart viser, at der er behov for en styrkelse af disse. Desuden skal de nødvendige regler til styrkelse af håndhævelsen af de gældende EU-bestemmelser inkorporeres i foranstaltningerne.

4.2. I dette øjemed bør man uden at tage formålet med denne meddelelse — nemlig beskyttelse og bevarelse af havmiljøet — af syne medtage nedenstående forslag til foranstaltninger, som dels kan forbedre koordineringen mellem de forskellige politikområder med indvirkning på havmiljøet, dels kan forsøge at løse situationer, som skaber frygt i befolkningen.

4.2.1. Af hensyn til sammenhængen mellem alle politikområder bør Kommissionen definere begrebet et godt havmiljø som slutmål for de 23 foranstaltninger, der er knyttet til de 14 mål. Hermed ville alle foranstaltningerne blive sammenkædet og der ville være én metode, som fornyr og binder disse foranstaltninger sammen.

4.2.2. Kortere frister for indførelsen af bestemmelserne og for gennemførelse af beskyttelses- og bevarelsesforanstaltningerne vil være et effektivt middel til at bremse forringelsen af havmiljøet. De lange frister vil gøre mange af foranstaltningerne virkningsløse, fordi miljøet forringes så hurtigt.

4.2.3. Bedre håndhævelse af de internationale konventioner via Den Internationale Søfartsorganisation, som aftalt på Det Europæiske Råds møde i København den 12.-13. december 2002⁽¹⁾, vil gøre det muligt at øge effekten af beskyttelses- og bevarelsesreglerne på globalt plan. Samtidig må man forsøge at gøre disse konventioner mere effektive gennem økonomiske instrumenter, som gennem teknisk og finansiell bistand giver de tredjelande, der har underskrevet konventionerne, præmie for korrekt overholdelse.

⁽¹⁾ Jf. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om skærpelse af sikkerheden til søs (KOM(2002) 681 endelig).og formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i København, den 12. og 13. december 2002 (13.12.2002, nr. 400/02).

4.2.4. De seneste havmiljøkatastrofer har tydeligt vist, hvor vigtigt det er videnskabeligt at undersøge systemer til miljøgenopretning, som gør det muligt at genoprette skaderne på en måde, der tager mere hensyn til havmiljøet⁽¹⁾ Kommissionen bør udvide koordinationen mellem det 6. forskningsprogram og det 6. miljøprogram, således at en del af de afsatte midler kunne anvendes til praktiske miljøundersøgelser.

4.2.5. EØSU mener, at man ud over de nye foranstaltninger, der foreslås, ikke bør glemme foranstaltninger, som tager sigte på at informere om miljøpolitik, og i særdeles må der fortsat sættes på uddannelse som et middel til at styrke bevidstheden og anvendelsen af disse politikker fremover.

4.2.6. Hvad angår medtagelsen af nye foranstaltninger til forebyggelse af årsagerne til de seneste havkatastrofer — hvoraf mange allerede er vedtaget under omstændigheder svarende til de nuværende⁽²⁾ — må der skelnes mellem foranstaltninger, som kun vedrører bestemmelser, der endnu ikke er trådt i kraft, foranstaltninger, som kræver økonomisk støtte for at kunne gennemføres, og foranstaltninger, som kræver nye bestemmelser.

4.2.6.1. Første gruppe må omfatte:

- omarbejdning af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 417/2002 om spørgsmål vedrørende dobbeltskrogs- eller tilsvarende design for olietankskibe⁽³⁾, så det kommer til at omfatte målet om et sikkert og rent skib,
- umiddelbar gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/106/EF af 19. september 2001 om ændring af direktiv 95/21/EF om håndhævelse af internationale standarder for skibes sikkerhed, forureningsforebyggelse samt for leve- og arbejdsvilkår om bord,
- vedtagelse og anvendelse af forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om miljøansvar med henblik på forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, samt forslaget

til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om strafferetlig beskyttelse af miljøet⁽⁴⁾.

4.2.6.2. Anden gruppe — dvs. foranstaltninger, som kun kræver økonomisk støtte fra EU for at blive iværksat⁽⁵⁾ — må omfatte:

- umiddelbar gennemførelse af foranstaltningerne i Erika-I- og Erika-II-pakken, især mht. indretning af modtagelseshavne for nødstedte skibe; styrkelse af et transeuropæisk netværk til overvågning af skibsfarten; samt krav om, at medlemsstaterne skal stille et tilstrækkeligt antal inspektører til rådighed for Fællesskabets havne;
- foranstaltninger til at holde farlige skibe væk fra de vigtigste skibsruter gennem oprettelse af korridorer langt fra kysten;
- oprettelse af et system for tilsyn med de stater, hvor skibe indregistreres.
- undersøgelse og identificering af affald (såsom kemiske bomber og containere med radioaktivt materiale), der deponeres i havmiljøet.

4.2.6.3. Tredje gruppe må omfatte udvikling af nye procedurer for anvendelse af bestemmelser, der tager fat på de kunstgreb, som virksomheder og myndigheder bruger til at udvande og omgå ansvar, kontrol og afgifter, såsom bekvemmelighedsflag, trusseredere osv.

4.3. EØSU er bekymret over mangelen på koordinations mellem de forskellige myndigheder, ikke blot på medlemsstatsniveau, men også på regionalt niveau, det være sig i den samme medlemsstat eller ej. Derfor foreslås det at anvende

⁽¹⁾ En sådan metode er blevet anvendt med gode resultater i forbindelse med Exxon Valdez-ulykken i Alaska.

⁽²⁾ De foranstaltninger, som blev vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet som led i Erika-I- og Erika-II-pakken trådte i kraft den 1. januar 2003 for skibe med enkeltskrog.

⁽³⁾ Kommissionen fremlagde et forslag til ændring af forordningen den 20.12.02.

⁽⁴⁾ Anvendelsen af princippet om, at forureneren betaler, følger gældende praksis i USA. Det bør dog forhindres, at redere kan frigøre sig fra dette ansvar ved at anvende bekvemmelighedsflag og dermed omgå EU-lovgivningen, som det er sket i praksis. Kommissionen har netop fremlagt KOM(2003) 92 endelig med et forslag til direktiv om forurening fra skibe og om indførelse af sanktioner, herunder strafferetlige sanktioner, for ulovlig forurening.

⁽⁵⁾ På mødet den 21. og 22. marts 2003 vedtog Det Europæiske Råd en styrkelse af disse økonomiske foranstaltninger.

nogle af de ordninger, der i forvejen er fastlagt i EU-lovgivningen, såsom bestemmelsen i vandrammedirektivet om, at de forskellige myndigheder i et afvandingsområde skal

koordinere gennemførelsen af forvaltningsplanen og frem for alt give løbende information om de enkelte aspekter af denne plan.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet: Handlingsplan til afhjælpning af de sociale, økonomiske og regionale konsekvenser af omstruktureringen af fiskeriet i EU«

(KOM(2002) 600 endelig)

(2003/C 208/05)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 6. november 2002 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Eduardo Chagas til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 103 stemmer for, 2 imod og 7 hverken for eller imod.

1. Kommissionens forslag

1.1. Den handlingsplan, som Kommissionen foreslår, skal afhjælpe de forventede sociale, økonomiske og regionale konsekvenser af den omstrukturering af fiskerisektoren, der er nødvendig på grund af den tilstand, som visse fiskebestande befinder sig i. Den forsøger at indkredse følgerne af den begrænsning af fiskeriindsatsen i visse områder og for visse arters vedkommende, som reformen af den fælles fiskeripolitik indebærer.

1.2. Kommissionen erkender de sociale omkostninger ved reformen af den fælles fiskeripolitik og navnlig dem, der følger af en begrænsning af fiskeriindsatsen som led i de flerårige forvaltningsplaner, men mener, at omkostningerne ved at udskyde de foranstaltninger, der nu anses for nødvendige, vil være endnu større. Medlemsstaterne vil sandsynligvis anvende

oplægningsordninger til en sådan begrænsning af indsatsen. Ordningerne kan indebære en begrænsning af det antal fiskedage, fiskerfartøjerne kan fiske efter bestemte bestande, hvilket formentlig vil medføre lavere indtægter — enten fordi fartøjerne tvinges til at gå over til alternative, men mindre indbringende former for fiskeri, eller på grund af oplægninger. Ændringer i politikken for flådestøtten vil også medføre sociale omkostninger: den foreslåede begrænsning af moderniseringsstøtten og den foreslåede fjernelse af støtten til istandsættelse og eksport af fiskerfartøjer samt den mere attraktive ordning til permanent begrænsning af kapaciteten får sandsynligvis konsekvenser for sektoren.

1.3. Denne meddelelse fra Kommissionen indeholder:

— en evaluering af de sandsynlige socioøkonomiske følger af begrænsninger af fiskeriindsatsen og nedskæringer af antallet af fiskerfartøjer, herunder et foreløbigt skøn over jobtabets omfang

- en gennemgang af alle eksisterende instrumenter til afhjælpning af disse følger inden for rammerne af EU's eksisterende støtteordninger (FIUF, EFRU og ESF)
- en gennemgang af supplerende instrumenter, der evt. kan tilvejebringes på kort sigt gennem en reform af den fælles fiskeripolitik og omprogrammering af strukturfondene
- en analyse af yderligere langsigtede alternativer.

1.4. Blandt de foreslåede foranstaltninger, der skal finansieres under de disponible bevillinger i perioden 2000-2006, er:

- omprogrammering på op til 611 EUR af FIUF til sociale og kapacitetsbegrænsende foranstaltninger gennem indstilling fra 2003 af støtte til flådemodernisering og -fornyelse samt støtte til overførsel af fartøjer til tredje-lande
- særlige foranstaltninger for ikke-industrielt fiskeri, som tegner sig for ca. 70 % af fartøjerne og 50 % af beskæftigelsen i sektoren
- forbedring af sektorens image gennem en forbedring af leve- og arbejdsvilkårene ombord samt social beskyttelse i fiskerisektoren og foranstaltninger for støtte til unge fiskere samt omstilling til mere bæredygtige fiskeriaktiviteter
- støtte til aktivitetsspredning som led i en integreret udvikling af kystområder.

1.5. Kommissionen er ligeledes særlig opmærksom på den virkning, gennemførelsen af begrænsningen af fiskeriindsatsen inden for de flerårige forvaltningsplaner helt sikkert vil få. Dette vil indebære en årlig begrænsning af antallet af fiskedage og den deraf følgende nedgang i fiskernes og virksomhedernes indtægter, som sågar kan resultere i permanent tilbagetrækning af fartøjet.

2. Udfaldet af fiskeriministrenes Rådsmøde den 16.-20. december 2002

2.1. Handlingsplanen må drøftes i lyset af udfaldet af fiskeriministrenes Rådsmøde den 16.-20. december 2002. Rådet vedtog nye forordninger, herunder en om EU-struktur-støtte til fiskerisektoren, som følger:

2.2. Der blev vedtaget et enklere system for begrænsning af EU-flådens fiskerikapacitet for at opnå en bedre afstemning med de disponible ressourcer. Det erstatter det tidligere system med flerårige udviklingsprogrammer (FUP), der ifølge

Kommissionen ikke har sikret en effektiv løsning af EU-flådens overkapacitet. Det erstatter det tidligere system med flerårige udviklingsprogrammer (FUP), der ifølge Kommissionen ikke har sikret en effektiv løsning af EU-flådens overkapacitet. Det nye system vil give medlemsstaterne et større ansvar for at opnå en bedre ligevægt mellem deres flåders fiskerikapacitet og de disponible ressourcer. Det omfatter følgende foranstaltninger:

- der fastsættes referenceniveauer på grundlag af de FUP-niveauer, der er fastsat for 31. december 2002. Referenceniveauerne sættes ned automatisk og permanent, hver gang der udtages kapacitet med offentlig støtte (hvis et fartøj udtages med offentlig støtte, sættes referenceniveauerne ned med en tilsvarende kapacitet).
- For hver bruttoregisterton, der tilføres flåden med offentlig støtte (som kun vil være disponibel i de næste to år, 2003 og 2004), skal medlemsstaterne udtage uden støtte:
 - a) en tilsvarende kapacitet (1:1 for forholdet mellem tilgang og udtagning) for fartøjer på op til 100 BRT eller
 - b) 1,35 (1:1,35 for forholdet mellem tilgang og udtagning) for fartøjer på over 100 BRT
- i perioden 2003-2004 skal de medlemsstater, der yder offentlig støtte til fornyelse af flåden, begrænse deres flåders samlede kapacitet med mindst 3 % i forhold til deres referenceniveauer
- medlemsstaterne få pligt til at sikre, at den samlede fiskerikapacitet for de nye fartøjer, der tilgår flåden, ikke overstiger de definitivt udtagne fartøjers kapacitet, og at fiskerikapaciteten afstemmes efter de disponible fiskeresourcer.

2.3. Støtten til fornyelsen af fiskerifartøjer afvikles gradvist og ydes kun i yderligere to år (indtil udgangen af 2004) og kun til fartøjer på under 400 BRT. Den begrænses til de medlemsstater, som har opfyldt de globale mål for kapacitet i FUP IV, og tildeles på en sådan måde, at ovennævnte forhold mellem tilgang og afgang overholdes. Denne toårsplan vil give medlemsstaterne mulighed for at fortsætte med at modernisere deres flåder, samtidig med at den sender et klart signal om, at en sådan støtte, som kan bidrage til overfiskning, ikke vil være til rådighed efter 2004.

2.4. Støtten til modernisering af fiskerfartøjer vil kun være til rådighed for fartøjer på mindst 5 år til forbedring af sikkerheden, produkternes kvalitet og arbejdsvilkårene, til anvendelse af mere selektive fiskeriredskaber eller til udstyring af fartøjerne med VMS (system til satellitovervågning af fartøjer). Når moderniseringen går ud på at forbedre sikkerheden, produkternes kvalitet eller arbejdsvilkårene, vil en forøgelse af tonnagen være mulig, men kun til forbedring af fartøjets superstruktur (over hoveddækket). En sådan modernisering må imidlertid ikke øge fartøjets fangstkapacitet. EU-støtten begrænses til de medlemsstater, der har nået målene for global kapacitet som fastsat i FUP IV:

2.5. Der er oprettet en »ophugningsfond« på 32 mio. for at hjælpe medlemsstaterne med at opnå en yderligere reduktion af fiskeriindsatsen som krævet under genopretningsplanerne. Fartøjer, hvis fiskeriindsats skal begrænses med mindst 25 % som følge af en genopretningsplan kan få støtte fra denne fund; præmierne vil være 20 % højere end dem, der er til rådighed under FIUF til udtagning.

2.5.1. Støtten til permanent overførsel af fartøjer fra EU til tredjelande, herunder gennem oprettelse af blandede selskaber med tredjelandepartner) vil være til rådighed i to år (indtil udgangen af 2004). Den begrænses imidlertid til eksport til de lande, hvormed EU har indgået en fiskeriaftale, eller til overførsler med henblik på oprettelse af et blandet selskab i disse lande (medmindre Kommissionen træffer en anden beslutning). Præmiebeløbet begrænses til 30 % af FIUF's ophugningspræmie for eksport og til 80 % for blandede selskaber.

2.5.2. Medlemsstaternes støtte til fiskere og fartøjsejere, som midlertidig bliver nødt til at indstille deres fiskeriaktiviteter, kan nu tildeles i tre på hinanden følgende måneder eller i seks måneder i løbet af hele perioden mellem 2000 og 2006, hvis afbrydelserne skyldes uforudsigelige omstændigheder. Støtten kan forlænges et år, hvis den midlertidige afbrydelse skyldes gennemførelse af en genopretningsplan, en flerårig forvaltningsplan eller nødforanstaltninger vedtaget af Kommissionen eller medlemsstaterne. Støtten til omskoling af fiskere, så de kan finde arbejde uden for fangstsektoren, udvides for at hjælpe fiskere med at finde andre aktiviteter uden for fiskeriet, samtidig med at give dem mulighed for at fortsætte med at drive fiskeri på deltid.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Den foreliggende handlingsplan fremlægges på et kritisk tidspunkt for den europæiske fiskerisektor, hvor der må træffes dristige foranstaltninger for at sikre EU-fiskeriets

overlevelse på holdbare og bæredygtige vilkår, hvilket nødvendigvis forudsætter en genoprettelse af fiskeressourcerne, som for flere bestandes vedkommende befinder sig i en meget kritisk tilstand. EØSU var således enig i den diagnose af situationen i EU's fiskerisektor, der blev præsenteret i Kommissionens grønne bog fra 2001, ikke mindst med hensyn til fiskerflådens overkapacitet. Det må være indlysende, at bæredygtigt fiskeri ikke er muligt, hvis fiskerflåden og navnlig fiskeriindsatsen holdes på det nuværende niveau. Efter EØSU's mening er det imidlertid ikke nok med en økonomisk og miljømæssig tilgang, hvis man vil løse problemet. I sin udtalelse om grønnebogen ⁽¹⁾ understregede EØSU, at fiskeriets betydning for de berørte regioner går langt ud over erhvervets bidrag til BNP. Fiskerisektoren kan ikke bare ansues som genstand for endnu en omstrukturering i EU. Sektoren består langt overvejende af mindre fiskere, hvis aktiviteter generelt respekterer miljøet. Fiskeriet udgør akse for en lang række fællesskaber og aktiviteter og spiller en afgørende rolle med hensyn til social samhørighed og regional forvaltning, ikke mindst i de mest perifere regioner og de regioner, der i dag er stærkt afhængige af fiskeri.

3.1.1. Allerede i udtalelsen om Kommissionens Vejviser fra 2002 ⁽²⁾ påpegede EØSU, at der bør »gøres mere ud af behovet for at skabe en passende balance mellem fiskerfartøjernes rentabilitet og effektivitet på den ene side og bæredygtig beskæftigelse på den anden.«

3.2. EØSU har gentagne gange slået til lyd for, at omstrukturingsforanstaltninger og -skridt i fiskerisektoren ledsages af tilsvarende økonomiske og sociale foranstaltninger, som kan bidrage til at mindske den forudselige indvirkning på erhvervets folk og virksomheder. EØSU har også understreget, at det er altafgørende at inddrage dem i udformningen af disse foranstaltninger og skridt lige fra starten.

3.3. Da Kommissionen i maj 2002 præsenterede det første sæt foranstaltninger i den nuværende reform, lod den dem ikke ledsage af et sæt forslag, som imødekom erhvervets berettigede bekymringer. Dette bidrog til at skabe en afstandtagen og en modstand blandt erhvervets folk og i forskellige medlemsstater, som kunne være undgået, hvis de var blevet inddraget fra starten.

⁽¹⁾ EUT C 36 af 8.2.2003, punkt 2.1.2.

⁽²⁾ EUT C 85 af 8.4.2003.

3.4. Hertil kommer, som Kommissionen anførte i sin vejviser⁽¹⁾, at det foreliggende dokument er blevet udarbejdet på grundlag af bilaterale høringer af medlemsstaterne. EØSU mener imidlertid, at Kommissionen i den forbindelse burde have inddraget arbejdsmarkedets parter, fartøjsejere og fagforeninger for umiddelbart at overveje de socio-økonomiske foranstaltninger, som disse måtte foreslå.

3.5. Som tidligere understreget må Kommissionens forslag ses inden for den kontekst, den blev præsenteret, dvs. som et forsøg på at afhjælp de konsekvenser, som foranstaltningerne i det første sæt forslag vil få økonomisk og socialt. I lyset af de beslutninger, der blev taget af Ministerrådet i december 2002, vil nogle af disse konsekvenser imidlertid blive delvist begrænsede og de til rådighed stående midler færre, idet Rådet valgte at opretholde nogle af de foranstaltninger, Kommissionen ville afskaffe med en reallokering af de dertil hørende midler.

3.6. Når dette er sagt, mener EØSU, at handlingsplanen, som nok er nødvendig, ikke imødekommer fartøjsejernes og fiskernes bekymringer, da den er for vag på nogle punkter og mangler den nødvendige finansielle dækning på andre.

3.7. I handlingsplanen nedjusterer Kommissionen sine tidligere skøn over jobtab fra 28 000 til 12 000 over en fireårig periode. Efter høring af medlemsstaterne konkluderede Kommissionen, at man måtte holde jobtab som følge af reformen adskilt fra jobtab, der kan tilskrives »naturlig« afgang i de seneste år. I betragtning af de nuværende vanskeligheder med at rekruttere nye folk til erhvervet oplever nogle lande på den anden side en mangel på arbejdskraft og vil kunne absorbere nogle af dem, der er blevet ledige.

3.7.1. Selv om Rådets beslutninger kan ventes at mindske indvirkningen på beskæftigelsen, er den reelle effekt af de flerårige forvaltningsplaner meget usikker. Kommissionen nævner endvidere, at EU's udvidelse sandsynligvis vil skabe øgede vanskeligheder for beskæftigelsen i sektoren. EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre passende instrumenter til at imødegå disse vanskeligheder og rette op på de kendte mangler inden for tekniske hjælpemidler, infrastruktur og uddannelse.

3.7.2. Derudover vil de kraftige begrænsninger af torskefiskeriet i Nordsøen få mærkbare konsekvenser for beskæfti-

gelsen i dette område i et omfang, som meddelelsen ikke kunne forudse, og som følgelig ikke er taget med i betragtning.

3.8. EØSU bemærker, at der ikke er taget højde for den mulige indvirkning af foranstaltninger, der er foreslået og/eller vedtaget for andre sektorer, som er tæt knyttet til fiskeri såsom markedsføring, forarbejdning, behandling eller skibsbygning og reparation. Begrænsningen af fiskeriaktiviteten, antallet af fartøjer og fangsternes størrelse vil få en betydelige indvirkning på disse sektorer, og EØSU opfordrer indtrængende til, at der træffes passende støtteforanstaltninger. Som tidligere nævnt er fiskeriet i visse lokalsamfund af stor betydning for den økonomiske og sociale samhørighed, og enhver ubalance kan få dybtgående konsekvenser for opstrøms- og nedstrømssektoren. Kommissionen erkender selv, at i nogle kystsamfund kan eneste alternativ til fiskeri være arbejdsløshed eller fraflytning.

3.9. Ligeledes er det bekymrende med et scenario, hvor fiskerne og fartøjsejeren fortsætter aktiviteten, men hvor fiskerimulighederne, enten i form af fiskeridage eller tildelte kvoter, er så begrænsede, at de fører til konkurs på kort sigt. EØSU mener, at der er behov for en seriøs og indgående debat om den model, der skal gennemføres for fiskeriet i EU's farvande: der må sættes spørgsmålstejn ved, om det er rigtigt at vælge et begrænset antal store, moderne og yderst rentable fartøjer på bekostning af et segment af mellemstore fartøjer, som måske er mindre rentable, men som anvender mere arbejdskraft. Dette ville på sigt føre til skabelsen af monopoler og en mulig privatisering af fiskeressourcer og handel med kvoter. EØSU kan ikke støtte dette perspektiv.

3.10. Endvidere understreger EØSU, at det er nødvendigt at gribe ind over for ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri (IUU) og fartøjer under bekvemmelighedsflag, også i forbindelse med import af fiskerivarer samt lystfiskeri for at sikre en harmoniseret og korrekt gennemførelse af EU-reglerne.

3.11. I meddelelsen foretages en analyse af de forskellige eksisterende EU-fonde, som kan kombineres til finansiering af socio-økonomiske foranstaltninger. Ud over de særlige programmer for sektoren såsom FIUF findes der andre muligheder under eksempelvis EFRU, EUGFL og ESF.

3.12. Selv om PESCA-programmet ikke blev udnyttet fuldt ud, mens det var i gang, muliggjorde det, som EØSU allerede tidligere har påpeget, en bedre inddragelse af erhvervets folk og virksomheder, idet det skabte en tættere berøringsflade til sektoren. Da nogle medlemsstater har besluttet ikke at

⁽¹⁾ KOM(2002) 181 endelig.

iværksætte særlige sociale foranstaltninger for sektoren, vil det især være nyttigt at udforme et nyt program, som giver alle i erhvervet direkte adgang til sociale ledsageforanstaltninger.

3.13. Akvakultursektoren har et udviklingspotentiale, som bør udnyttes i alle dets aspekter, især hvad angår jobskabelse, idet den kan absorbere en del af de arbejdstagere, som tvinges til at opgive havfiskeriet. Der bør træffes foranstaltninger af skattemæssig og anden art for at fremme denne omstilling⁽¹⁾.

3.14. EØSU bemærker endvidere, at Kommissionen baserer sine forslag på en omprogrammering af bevillinger, der allerede er tildelt medlemsstaterne, men som ikke længere kan anvendes som et resultat af de restriktive foranstaltninger, der blev foreslået i maj-pakken. I lyset af Rådets beslutning om ikke at godkende alle de nedskæringer, Kommissionen har foreslået, vil det blive vanskeligt at omprogrammere disse midler til socio-økonomiske foranstaltninger. Hertil kommer, at nogle medlemsstater allerede har øremærket en hel del af midlerne til modernisering af flåden. EØSU mener, at der kun kan sikres en solid ramme for støtte til sektoren og dens ansatte, hvis FIUF-midlerne øges, og der skabes en særlig budgetpost for støtte til sociale spørgsmål.

3.15. EØSU glæder sig i denne forbindelse over Europa-Parlamentets initiativ til at opfordre budgetmyndigheden og Kommissionen til at vedtage en handlingsplan for at kompensere for konsekvenserne af foranstaltningerne til genopretning af torskebestandene og bevilge yderligere 150 millioner EUR hertil.

3.16. Kommissionen ser på situationen for dem, der bliver i sektoren, under titlen »Yderligere valgmuligheder på lang sigt«: en mulig udvidelse af FIUF til at støtte foranstaltninger, som tager sigte på at mindske kystsamfunds afhængighed af fiskeri, støtte til ikke-industrielt fiskeri, forbedring af sektorens image, større inddragelse af kvinder og styrkelse af deres rolle i tilknyttede aktiviteter, nye undersøgelser af visse regioners

afhængighed af fiskeri og overvejelser omkring den fremtidige strukturpolitik for sektoren efter 2006. EØSU støtter denne tilgang og opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til hurtigst muligt at iværksætte de nødvendige foranstaltninger.

3.16.1. Endnu en gang nævner Kommissionen, at den agter at høre arbejdsmarkedets parter, især gennem Udvalget for Den Sociale Dialog, om foranstaltninger, der kan forbedre arbejdsvilkårene ombord. Det skal her understreges, at selv om meddelelsen blev offentliggjort uden en forudgående høring af dette udvalg, vedtog arbejdsmarkedets parter i november 2002 en fælles holdning, som præsenterede en række konkrete forslag i den henseende. EØSU anbefaler, at der tages passende hensyn til dette bidrag fra arbejdsmarkedets parter, og at de lige fra starten inddrages i beslutningsprocessen, såvel på europæisk plan som på regionalt og lokal plan.

3.16.2. Et sådant samarbejde er vigtigt for at forbedre sektorens image, hvilket som anbefalet af Kommissionen kræver mere sikkerhed, større hensyntagen til miljøet og indførelse af aflønningsmetoder, som giver de unge stabile udsigter og øget jobsikkerhed.

3.16.3. Kommissionen anfører ligeledes, at den vil gennemgå den gældende lovgivning for at forbedre arbejdsvilkårene og den sociale beskyttelse i sektoren. EØSU udtrykke tilfredshed hermed, da det er noget, det har efterlyst længe. I særdeleshed bør medlemsstaterne gå mere engageret ind i ratificeringen af STCW-F konventionen og protokollen til Torremolinos-konventionen.

3.17. EØSU mener også, at det bør overvejes, hvordan man kan udnytte den viden og erfaring, folk, der forlader erhvervet, især gennem uddannelsesforanstaltninger og samarbejde med tredjelande.

3.18. Endelig bør Kommissionen fremme en debat om hvilke foranstaltninger, der kan forbedre udnyttelsen af EU-støtten og sikre bedre sociale vilkår i sektoren. Adgangen til disse fonde bør være betinget af, at der overholdes nogle sociale minimumsnormer, som er fælles for hele sektoren.

⁽¹⁾ EUT C 85 af 8.4.2003.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 1999/32/EF med hensyn til svovlindholdet i skibsbrændstoffer«

(KOM(2002) 595 endelig — Bind II — 2002/0259 (COD))

(2003/C 208/06)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. december 2002 under henvisning til EF-traktatens artikel 251 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Daniel Retureau til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 101 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod.

1. Kommissionens forslag

Engelske Kanal og Østersøen (SO_x-kontrolområder) i overensstemmelse med MARPOL-konventionens bilag VI ⁽¹⁾,

1.1. Miljøbelastning fra forbrænding af svovlholdige skibsbrændstoffer

1.1.1. Ved forbrænding af svovlholdigt fossilt brændsel i skibsmotorer udledes svovldioxid (SO₂) og sekundære uorganiske sulfatpartikler, der dannes som følge af luftens oxidation, samt primære sodpartikler og nitrogenoxider (NO_x). Disse emissioner kan forvolde skade på menneskers sundhed og miljøet (forsuring, belastning af følsomme økosystemer, visse materialer og dannelsen af jordnær ozon).

1.1.2. Skibsemissioner, der overskrider de kritiske syrebelastninger, har især indvirkning på lande, der grænser op til Nordsøen, Østersøen, Den Engelske Kanal og Det Irske Hav. For de af landene, der ligger i Nordeuropa, bidrager skibstrafik til overskridelse af de kritiske syrebelastninger med over 50 % i størstedelen af kystområderne. Ifølge en ekspertundersøgelse, bestilt af Kommissionen, bidrager skibsemissioner med mellem 20 % og 30 % til luftens koncentration af sekundære uorganiske partikler i de fleste af EU's kystområder.

1.1.3. Skibsemissioner har sundhedsskadelige virkninger i hele EU i form af virkninger på dødelighed og sygelighed (bl.a. forværring af astmatilfælde, øget forekomst af bronkitis og hjertesvigt).

1.2. Formålet med forslaget

1.2.1. Formålet med forslaget er at mindske skibenes emissioner af svovldioxid og partikler ved at ændre Rådets direktiv 1999/32/EF. Forslaget tager navnlig sigte på:

- at indføre en 1,5 % svovlgrænse for skibsbrændstoffer, der anvendes af alle søgående skibe i Nordsøen, Den

- at indføre en 1,5 % svovlgrænse for skibsbrændstoffer, der anvendes af passagerskibe på rutefart til eller fra en hvilken som helst fællesskabshavn, med henblik på at forbedre luftkvaliteten omkring havne og kystområder i alle kyststaterne, inklusive dem uden for de definerede kontrolområder i MARPOL-konventionens bilag VI, og skabe tilstrækkelig efterspørgsel til sikring af EU-dækkende forsyninger af brændstoffer med lavt svovlindhold,

- at indføre en 0,2 % svovlgrænse for søgående skibe, som ligger ved kaj i EU-havne, og skibe på indre vandveje med henblik på at forbedre den lokale luftkvalitet i havne og på indre vandveje.

1.2.2. Disse ændringer vedrørende skibsbrændstoffer suppleres af to andre ændringer:

- ændringer af bestemmelserne om fuelolie, der anvendes på medlemsstaternes område, som følge af direktiv 2001/80/EF om store fyringsanlæg, og
- oprettelsen af et forskriftsudvalg, der skal vedtage tekniske ændringer, som ikke kræver fælles beslutningstagning.

⁽¹⁾ Den Internationale Søfartsorganisations konvention om havforurening. Før bilag VI træder i kraft, skal det ratificeres af mindst 15 flagstater, der repræsenterer mindst 50 % af verdens handelsflådes bruttotonnage. Dette bilag er stadig kun ratificeret af 25 % af den samlede tonnage, men den forventede ikrafttrædelsesdato er rykket nærmere, da Panama har meddelt, at det vil ratificere bilaget.

1.3. Costbenefitanalyse

1.3.1. Hvad angår EU-raffinaderiernes omkostninger ved produktion af skibsbrændstoffer med lavere svovlindhold, er det en kendsgerning, at jo større mængde lavsvovl-brændstoffer der fremstilles, jo større bliver enhedsproduktionsomkostningerne pr. ton. Dette betyder, at prisen på lavsvovl-brændstof vil stige med efterspørgslen.

1.3.2. Kommissionen antager, at EU-raffinaderiernes omkostninger vil blive lagt over på skibsejerne gennem forøgede brændstofpriser. For 2006 antages de årlige ekstraomkostninger ved forslaget bestemmelser om SO_x-kontrolområder at blive (7 mio. × 50 EUR) + (7 mio. × 55 EUR) = 735 mio. EUR. De årlige ekstraomkostninger ved bestemmelserne om passagerskibe antages at blive 4 mio. × 50 EUR = 200 mio. EUR for år 2007. De årlige ekstraomkostninger ved bestemmelserne om brændstofanvendelse i søhavne antages at blive (2,3 mio. × 57,75 EUR) = 133 mio. EUR for år 2006. Fra 2008 sænkes svovlgrænsen fra 0,2 til 0,1 %, og forbruget stiger til 2,4 mio. t. De årlige ekstraomkostninger for 2008 ved bestemmelserne om brændstofanvendelse i havne antages at blive (2,4 mio. × 2 EUR) = 4,8 mio. EUR.

1.3.3. De overordnede fordele ved forslaget skyldes de mindskede emissioner af konventionelle luftforurenende stoffer sammen med reduktionen i svovlindholdet i skibsbrændstoffer, der anvendes i SO_x-emissionskontrolområderne og i EU-havnene. En mindskelse i de konventionelle forureningsstoffer har en række direkte fordele for sundhed og miljø.

1.3.4. Til udarbejdelsen af en costbenefitanalyse mener Kommissionen, at nogle af disse fordele kan omregnes i penge ved at værdisætte hvert ton reduceret forureningsstof, men at andre ikke kan (forsuring). Ikke desto mindre ser Kommissionen positivt på egne forslag.

1.3.5. Forventede årlige nettofordele:

- 645 721 000 EUR i forbindelse med SO_x-kontrolområderne (2006),
- 209 400 000 EUR i forbindelse med forslagets bestemmelser vedrørende passagerskibe (2007),
- henholdsvis 787 975 000 EUR og 26 194 000 EUR i forbindelse med forslagets bestemmelser vedrørende skibe i havn (2006 og 2008).

1.3.6. Denne analyse er baseret på et forsigtigt skøn, der ikke tager med i beregningen, at 10 af de 50 havne med de højeste emissioner har en befolkning på omkring 500 000 eller

derover. Af disse er fem hovedstæder og fire har en befolkning på omkring 1 mio. eller derover. I disse områder vil den værdisatte fordel pr. ton reduceret SO₂ og partikler være 5 til 15 gange større end den værdi, der er anvendt til costbenefitanalysen, fordi flere mennesker drager fordel af emissionsreduktionerne.

1.3.7. Reduceringen af svovlindholdet i skibsbrændstoffer vil også medføre en svag stigning i emissionerne af kuldioxid (CO₂), den af drivhusgasserne, som bidrager mest til klimaændringer. Afsvovling af brændstoffer er en energiintensiv proces, som medfører øgede CO₂-emissioner fra raffinaderierne. På den anden side har lavsvovl-brændstoffer en højere specifik energi, hvilket fører til lavere CO₂-emissioner fra skibene. Som følge heraf har Kommissionen ikke medregnet CO₂ i costbenefitanalysen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU støtter formålet med Kommissionens forslag om at mindske forureningen fra skibsemissioner.

2.2. EØSU fastslår, at dette forslag stemmer overens med de bestemmelser, der er fastsat i MARPOL-konventionens bilag VI. Men stik imod det for optimistiske håb om en hurtig gennemførelse umuliggør det aktuelle antal ratifikationer og den kommercielle shippingtonnage hørende under flagstater, der har undertegnet konventionen, en hurtig gennemførelse af forslaget, med mindre IMO's medlemmer udviser et større politisk engagement.

2.3. EØSU håber virkelig, at alle de EU-medlemsstater og ansøgerlande, der endnu ikke har ratificeret MARPOL-konventionens bilag VI, hurtigst muligt vil overveje alle deres muligheder for en sådan ratificering. MARPOL-konventionens bilag VI er et vigtigt instrument til beskyttelse af menneskers sundhed og miljøet, som især er truet i havneområder med stor befolkningstæthed og i en række lande, herunder især landene omkring Nordsøen, Den Engelske Kanal, Østersøen og Middelhavet.

2.4. Udvalget mener, at Kommissionens forslag om mindskelse af svovlindholdet i skibsbrændstoffer får en stor international politisk indflydelse på ratificeringen af bilag VI, og at de kan være med til at fremskynde en international gennemførelse af MARPOL-bestemmelserne om at mindske SO₂- og NO_x-emissioner samt partikler, der stammer fra forbrændingen af brændstoffer og gasolier til skibe.

2.5. EØSU mener, at maksimalgrænsen på 1,5 % er rimelig i den aktuelle fase, og at valget af denne grænse kun kan fremskynde dens gennemførelse på verdensplan og derved hurtigt fjerne den væsentligste årsag til konkurrencefordrejningen i forhold til tredjelande, som underkastes de samme begrænsninger.

2.6. For at opnå en maksimalgrænse på under 1,5 % (f.eks. 1 eller 0,5 %) for fuelolier til skibe er det nødvendigt at iværksætte raffineringemetoder, der er betydeligt mere omkostnings- og energikrævende, og som forårsager betydeligere CO₂-emissioner.

2.7. Grænsen på 0,2 % for skibe, som ligger ved kaj, og indlandsskibsfart er fuldt ud berettiget i havnene i byområder og i terminalerne langt fra bycentre. Forureningens konsekvenser er ikke mindre alvorlige for søfarende, havnearbejdere og ansatte på og brugere af havneområder eller omgivende virksomheder, passagerer og nærtliggende boliger. EØSU godkender derfor den generelle anvendelse af denne maksimalgrænse, som foreslået af Kommissionen, og anbefaler, at der foretages en yderligere vurdering af de tekniske, sikkerhedsmæssige og miljømæssige konsekvenser af den foreslåede grænse med det sigte at lette gennemførelsen.

2.8. Costbenefitanalysen giver værdifulde økonomiske oplysninger om de ekstraomkostninger, de nye maksimalgrænser for svovlindhold medfører for havneoperatører og dermed også for den endelige forbruger af de transporterede varer. Men de generelle fordele for menneskers sundhed og forventede levealder, beskyttelsen af økosystemer i Nordeuropa, der trues

af syreregn, bør ifølge EØSU klart prioriteres højere end ekstraomkostninger for raffinaderierne og skibenes driftsomkostninger. Selv om ikke alle disse betydningsfulde fordele er lette at omsætte til pengeværdier, taler analysen stærkt for den foreslåede reducere af svovl og partikler.

2.9. Beskyttelse af miljø og sundhed er overordnede prioriteter for EU og af direkte interesse for borgerne i de nuværende og nye medlemsstater. EØSU støtter uden forbehold Kommissionens forslag, som det mener, er realistiske og bør gennemføres hurtigst muligt.

3. Særlige bemærkninger

3.1. For yderligere at øge effektiviteten af forslaget bør nye skibsmotorer udformes eller tilpasses efter den nye brændstofsammensætning for at opnå bedre energiudnyttelse, således at CO₂-emissionerne mindskes, hvilket kunne kompensere for en mulig forøgelse af raffinaderiernes CO₂-emissioner på grund af afsvovlingen.

3.2. EØSU foreslår ikke på nuværende tidspunkt lavere svovlindholdsgrænser end Kommissionens, som indebærer omkring en halvering af det gennemsnitlige svovlindhold i de nuværende motorbrændstoffer (tæt på 3 %). Forslaget støtter fuldt ud målet om at gennemføre maksimalgrænsen på 1,5 % på verdensplan hurtigst muligt. Men dette må ikke forhindre, at der udarbejdes nye forslag, og EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at gøre en indsats på dette område især inden for rammerne af IMO.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer«

(KOM(2002) 662 endelig — 2002/0274 (COD))

(2003/C 208/07)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 16. december 2002 under henvisning til EF-traktatens artikel 251 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede John Donnelly til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, med 111 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Tilsætningsstof-direktivet 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer indeholder en liste over de tilsætningsstoffer, det er tilladt at anvende, de levnedsmidler, de må anvendes i, og betingelserne herfor. Formålet med direktivet om tilsætningsstoffer er harmonisering af EU-lovgivningen om tilsætningsstoffer for at sikre dels et højt niveau af sundhedsbeskyttelse, dels det indre markeds funktion. Direktivet er allerede blevet ændret 3 gange: i 1996, 1998 og 2001.

1.2. Lovgivning om tilsætningsstoffer er i dag fuldstændig harmoniseret på EU-plan. Tilsætningsstof-direktivet foreslås nu tilpasset i lyset af den seneste tekniske og videnskabelige udvikling. Ændringer til direktivet omfatter bl.a. følgende kategorier: (a) Tilladelse til et nyt tilsætningsstof; (b) tilbagekaldelse af tilladelse til at anvende bestemte tilsætningsstoffer; (c) tilladelse til udvidelse af anvendelsen af tilladte tilsætningsstoffer til levnedsmidler, (d) ændringer af de eksisterende tilladelser, (e) præcisering af anvendelsesområdet for den funktionelle gruppe »stabilisatorer«, (f) tilsætningsstoffer i aromaer. Med vedtagelsen af forordning nr. 178/2002 om de generelle principper i fødevarerlovningen falder aromaer ind under definitionen af »fødevarer« og foreslås nu indarbejdet i tilsætningsstof-direktivet. Det vil føre til en harmonisering på EU-plan af »tilsætningsstoffer i aromaer«, som i dag er reguleret forskelligt i medlemsstaterne.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU støtter ligesom i tidligere udtalelser Kommissionens forslag. Udvalget bifalder især Kommissionens hensigt

om at foretage en streng regulering af tilsætningsstoffer i aromaer og søge at harmonisere dem på EU-plan.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Hvad angår tilladelse af det nye tilsætningsstof E 907, hydrogeniseret poly-1-decen, støtter udvalget Kommissionens forslag om, at det kan anvendes til overfladebehandling af konfektur og tørret frugt. Dette tilsætningsstof er et alternativ til produkter baseret på vegetabilsk olie, da visse af dem indeholder transfedtsyrer, som ikke bør anvendes.

3.2. Udvalget støtter Kommissionens forslag om, at tilladelserne til at anvende visse af de nævnte tilsætningsstoffer trækkes tilbage, da de ikke længere anvendes af fødevarerindustrien.

3.3. Hvad angår Kommissionens forslag om at udvide anvendelsen af en række tilsætningsstoffer, hvor acceptabel daglig indtagelse (ADI) »ikke er angivet«, finder udvalget forslaget teknologisk begrundet og mener, at der ikke vil være nogen sundhedsfarer eller problemer med vildledelse, da disse tilsætningsstoffer ikke udgør nogen risiko for menneskers helbred.

3.4. Hvad angår Kommissionens forslag om at udvide anvendelsen af tilsætningsstoffer med et »angivet« numerisk ADI, bemærker udvalget, at den foreslåede udvidelse af anvendelse af E 200 sorbinsyre som konserveringsmiddel i »smørbar mælkefedtprodukter og smørbar fedtstoffer« og i færdigpakket, delvis bagt bagværk til detailsalg (også til storkøkkener og restauranter) kan udgøre en sundhedsfare for mennesker. Det nuværende niveau for tilladt ADI er forholdsvis lavt, og dette tilsætningsstof er meget udbredt i fødevarer. En yderligere udvidelse af tilladelsen vil øge faren for, at forbrugerne indtager mere end det anbefalede ADI. Udvalget foreslår, at begreberne

»smørbare mælkefedtprodukter og smørbare fedtstoffer« skal defineres på basis af deres vandindhold, så tilsætningsstoffet kun tillades i smørbare produkter med højt vandindhold. Udvalget mener, at udvidet anvendelse af det i storkøkkener og restauranter ikke bør tillades.

3.5. Hvad angår revision af nuværende tilladelser foreslår Kommissionen bl.a. udvidet anvendelse af E 541, natriumaluminiumphosphat. I dag bliver dette tilsætningsstof kun anvendt i Storbritannien som hævemiddel i bagværk. Med den foreslåede ændring får bagere i andre medlemsstater også mulighed for at anvende dette hævemiddel. Den tilladelige ugentlige indtagelse (TUI) for aluminium er 7 mg pr. kg kropsvægt, hvorfor udvidet anvendelse vil indebære en risiko for en overskridelse af TUI.

3.6. Udvalget giver også sin fulde støtte til harmoniseringen af »tilsætningsstoffer i aromaer«, som allerede er tilladt af

medlemsstaterne under forskellige nationale regler. I nogle tilfælde kan det dog være vanskeligt klart at afgøre, om et overført tilsætningsstof har en teknologisk funktion i levnedsmidlet eller ej. I så fald fastsættes grænseværdien for anvendelse af tilsætningsstoffer i det aromatiserede levnedsmiddel. I disse tilfælde forslår udvalget, at tilsætningsstofferne mærkes for at informere forbrugerne.

3.7. Udvalget bemærker, at grænsen for visse »tilsætningsstoffer i aromaer« såsom E 1505, E 1517, E 1518 og E 1520 er fastsat til 3 g/kg. Udvalget er orienteret om, at denne grænse er lavere i visse medlemsstater såsom Danmark, der har fastsat en grænse på 1 g/kg.

3.8. Udvalget ser med bekymring på den foreslåede anvendelse af »tilsætningsstof i aromaer« E 1519 benzylalkohol i ikke-alkoholholdige aromatiserede drikkevarer, eftersom et sådant tilsætningsstof ikke behøver at blive mærket, og mener, at forbrugere bør informeres herom.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om indførelse af en ordning for identifikation og registrering af får og geder og om ændring af forordning (EØF) nr. 3508/92«

(KOM(2002) 729 endelig — 2002/0297 (CNS))

(2003/C 208/08)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 7. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 251 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede John Donnelly til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 119 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Faren for, at transport af dyr og animalske produkter spreder sygdomme fra en region til en anden, har længe været kendt. Sikker handel med dyr har derfor altid været en målsætning, når fri flytning af dyr overvejes. Hvis en sygdom er blevet overført, er sporing af dyr afgørende for at udføre epidemiologiske undersøgelser.

1.2. Inden gennemførelsen af det indre marked var det et krav i Rådets direktiv 90/425/EØF af 26. juni 1990, at dyr, der skal indgå i samhandelen inden for EF, skal være identificeret og registreret på en sådan måde, at de kan spores tilbage til oprindelsesbedriften, -centret eller -organet. Rådets direktiv 91/496/EØF af 15. juli 1991 fastlagde tilsvarende krav for dyr, som føres ind i Fællesskabet.

1.3. Mens Rådets direktiv 90/425/EØF krævede, at disse krav skulle udvides til at omfatte flytning af dyr inden for hver medlemsstats territorium inden 1. januar 1993, øgede Rådets direktiv 92/102/EØF fra november 1992 kravene til medlemsstaterne hvad angår identifikation og registrering af dyr. Dette var et vigtigt skridt i betragtning af, at veterinærkontrollen ved grænserne blev afskaffet med gennemførelsen af det indre marked.

1.4. Rådets direktiv 92/102/EØF fastlagde mindstekrav for identifikation og registrering af dyr, som bl.a. omfattede følgende bestemmelser:

— bedrifter med kvæg, grise, får og geder skal føre et register, hvoraf antallet af dyr på bedriften fremgår,

— medlemsstaterne skal sikre følgende overordnede principper:

(a) dyrene skal forsynes med identifikationsmærker, inden de forlader fødselsbedriften, og

(b) ingen mærker må fjernes uden tilladelse fra den behørig myndighed.

1.5. Artikel 10 i Rådets direktiv 92/102/EØF kræver, at Kommissionen senest den 31. december 1996 skal rapportere om fastlæggelse af et harmoniseret identifikations- og registreringssystem i Fællesskabet og træffe beslutning om muligheden for at indføre elektroniske identifikationsordninger. Udvalget fremhæver, at den nævnte tidsfrist ikke blev overholdt. Kommissionen aflagde den 17. april 1998 en rapport om identifikation og registrering af dyr⁽¹⁾ og iværksatte et stortilet projekt vedrørende elektronisk identifikation af dyr (IDEA) i 1998.

1.6. Mens artikel 5 i Rådets direktiv 92/102/EØF fastsætter specifikke regler vedrørende øremærkning og specifikke alderskrav for registrering af kvæg, er der ikke fastsat tilsvarende krav vedrørende får og geder. Oprettelsen af en national database for og registrering af flytning af kvæg er allerede blevet indarbejdet via ændringen af Rådets direktiv 64/432/EØF som et element i et system af overvågningsnetværk.

— Medlemsstaterne skal indføre et register over bedrifter,

⁽¹⁾ KOM(98) 207 endelig.

1.7. I lyset af nylige erfaringer var man nødt til at tage fat på problemet med, at der manglede et EU-system til identifikation og registrering og en effektiv metode til at spore flytningen af får.

2. Resumé af forslaget

2.1. Forslaget vil styrke bestemmelserne i Rådets direktiv 92/102/EØF, navnlig hvad angår indførelse af en identifikationsordning i de enkelte medlemsstater, som sikrer, at dyrene bærer et identifikationsmærke, og at alle flytninger registreres med henblik på sporing af dyr for at bekæmpe sygdomme. Bestemmelserne i Rådets direktiv 92/102/EØF, som specifikt vedrører får og geder, vil ikke længere være gældende.

2.2. Rapporten om IDEA-projektet viste, at man kan forbedre identifikationsordningerne for får og geder betydeligt ved at anvende elektroniske identifikatorer til disse dyr, indtil der er blevet udviklet gennemførelsesforanstaltninger med henblik på den egentlige indførelse i 2006, der er sat som indførelsesdato.

2.3. Den foreslåede ordning for identifikation og registrering af dyr omfatter følgende punkter:

- mærker til individuel identifikation af dyr,
- registre, der føres på hver enkelt bedrift og holdes ajour,
- flytningsdokumenter,
- et centralt register og
- en database.

2.4. Ifølge forslaget skal alle dyr, der er født på bedrifter i EU eller som er bestemt til handel inden for Fællesskabet, identificeres. Hvad angår dyr fra tredjelande vil de kun blive identificeret, hvis hensigten er, at de skal forblive på Fællesskabets territorium. Det er heller ikke nødvendigt at identificere dyrene, hvis de transporteres direkte fra grænsekontrolstedet til et slagteri, som ligger i samme medlemsstat, og dyrene slagtes senest 14 dage efter kontrollen.

2.5. Dyr, der er født efter juli 2003, eller som er beregnet til handel inden for Fællesskabet, skal identificeres i henhold til bilagets afsnit A. Det kræver, at der bruges to øremærker på hvert dyr, som indeholder et særskilt individuelt nummer. Et øremærke vil blive erstattet med en elektronisk identifikator fra 2006. Medlemsstaterne kan imidlertid tillade denne udskiftning fra og med 1. juli 2003 i overensstemmelse med særlige foranstaltninger og derved sikre, at den elektroniske identifikation kan læses overalt i EU. Dyr, som skal slagtes,

inden de er seks måneder gamle, er undtaget fra kravet om et særskilt individuelt nummer. Disse dyr skal imidlertid mærkes i begge ører, og øremærkerne skal mindst indeholde landekoden på to bogstaver, fødselsbedriftens identifikationskode og fødselsmåneden.

2.6. Den enkelte medlemsstat fastsætter en bestemt tidsfrist for, hvornår dyr skal identificeres efter deres fødsel. Det skal ske inden for en måned efter fødslen, men denne periode kan imidlertid forlænges til seks måneder for dyr, der holdes i ekstensive driftssystemer og i det fri.

2.7. Fra 1. juli 2003 skal et dyr, hver gang det flyttes, desuden være ledsaget af et flytningsdokument, som er udstedt af myndighederne og udfyldt af brugeren med information om dyret/dyrene og flytningen.

2.8. Senest den 1. juli 2004 skal medlemsstaterne have oprettet en database med information om alle bedrifter, herunder om antallet af dyr, der regelmæssigt skal føres ajour.

2.9. Fra 1. juli 2005 vil alle flytninger blive ført ind i en database for at understøtte den elektroniske sporing af dyr. Det vil ske på basis af data om hvert dyrehold, som det er tilfældet med svin i dag.

2.10. Det er vigtigt at understrege, at ifølge forslaget står det enhver medlemsstat frit for at vælge den model til identifikationsmærke og identifikationsmetode, der anvendes på deres område, samt modellen til det register, som skal anvendes inden for deres territorium. Medlemsstaterne er forpligtet til at meddele modellerne til Kommissionen og de øvrige medlemsstater.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU mener, at der er et presserende behov for at udvikle en effektiv og slagkraftig metode til hurtig sporing og identifikation af dyr i EU. Systemet vil være helt afgørende i tilfælde af, at en smitsom sygdom udbryder.

3.2. EØSU støtter derfor Kommissionens forslag.

3.3. EØSU støtter udarbejdelsen af en forordning, som sikrer en sammenhængende gennemførelse i alle medlemsstater og som gør det lettere at foretage eventuelle ændringer senere, hvis erfaringerne på området viser, at det er nødvendigt.

3.4. EØSU bemærker, at der kan opstå potentielle problemer i forbindelse med udvidelsen hvad angår oprettelsen af et effektivt system til identifikation og registrering af dyr.

3.5. Ifølge Kommissionens plan skal dette forslag træde i kraft i juli 2003. EØSU anbefaler imidlertid, at tidsplanen for en sådan gennemførelse forlænges.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU bemærker, at den endelige rapport fra IDEA-projektet i 2002 (først iværksat i 1998) anbefalede oprettelse af et elektronisk identifikationssystem og var enig i nødvendigheden af at tilvejebringe en klar og entydig lovgivning og et registreringssystem for dyr. EØSU ser positivt på henstillingerne fra IDEA-projektet, som tager sigte på at gennemføre et harmoniseret system i EU, der bygger på følgende principper: gennemførelsesretningslinjer, som er tilgængelige på EU-plan, oprettelse af en databank på EU-plan vedrørende fælles glossar, fælles ordbog og kommunikationsstandarder for dataforvaltning af information på EU-plan vedrørende produktionsdyr. Databanken vil fungere som et informations- og registreringsværktøj vedrørende dyr, bedrifter, identifikation, flytninger og evt. slagtning.

4.2. EØSU understreger, at forslaget ikke lægger op til, at der gennemføres et harmoniseret og centraliseret system til registrering og identifikation af dyrene, men overlader det til medlemsstaterne at oprette deres egne nationale systemer og forpligter dem til at meddele det til de andre medlemsstater og Kommissionen. I betragtning af den forestående udvidelse anser EØSU dette for en forpasset chance. Da handlen med dyr almindeligvis foregår mellem medlemsstater, kan det være en fordel for operatører og lokale myndigheder at få adgang til et centraliseret identifikations- og registreringssystem i EU, som kan resultere i et effektivt europæisk sporingssystem.

4.3. EØSU imødeser gennemførelsesforanstaltningerne, som vil sikre en hensigtsmæssig indførelse af det foreslåede system til elektronisk identifikation på fællesskabsplan. Der er også brug for at tilskynde til fremskridt i tredjelande med henblik på at forbedre beskyttelsen og mindske faren for, at sygdomme indføres i EU.

4.4. EØSU bemærker, at identifikations- og sporingssystemet ikke vil finde anvendelse på dyr fra tredjelande, som ikke skal forblive på Fællesskabets territorium. EØSU er betænkelig over for denne undtagelse, som kan føre til en mangel på information om visse flytninger af dyr, øge mulighederne for svindel og gøre det vanskeligere at opnå et fuldstændigt sporingssystem i EU. EØSU foreslår, at der også udvikles og gennemføres et sporingssystem for denne kategori af dyr, så de kan omfattes af dette forslag.

4.5. EØSU gør opmærksom på den situation, hvor får og geder frit bevæger sig omkring i det åbne landskab for til sidst at slutte sig til en gruppe dyr, som er identificeret og registreret i henhold til forslaget. Dette scenarie er ikke forudsat i forslaget, og EØSU kræver, at det tages op til behandling og reguleres for at undgå eventuelle negative konsekvenser for landbrugere i tilfælde af officiel kontrol.

4.6. EØSU er bevidst om den faldende markedsværdi af får, som måske vil blive forværret som følge af de foreslåede reformer af den fælles landbrugspolitik. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at rapportere inden den foreslåede tidsfrist den 1. juli 2006 om omkostningerne ved elektronisk identifikation og identifikatorer.

4.7. EØSU mener, at indførelsen af elektronisk identifikation ikke må skade producenters og kødvirksomheders rentabilitet og foreslår derfor, at finansiering stilles til rådighed, hvis omkostningerne truer virksomhedernes rentabilitet.

4.8. EØSU foreslår, at Kommissionen iværksætter en undersøgelse af mulighederne for at forbinde nationale databaser og ANIMO-systemet for at sikre hurtigst mulig sporing i tilfælde af et udbrud af en smitsom sygdom.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens meddelelse om en integreret ramme for fiskeripartnerskabsaftaler med tredjelande«

(KOM(2002) 637 endelig)

(2003/C 208/09)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 23. december 2002 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Gabriel Sarró Iparraguirre til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 110 stemmer for, ingen imod og 10 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Fællesskabet begyndte at indgå fiskeriaftaler med tredjelande i 1976, efter at medlemsstaterne i en rådsresolution af 3. november 1976 indvilligede i at overdrage deres kompetence på dette område til EF.

1.2. Kommissionen mener, at der i samråd med den offentlige og private sektor bør foretages ændringer i politikken for indgåelse af fiskeriaftaler⁽¹⁾ for at styrke EU's tilsagn om at bidrage til den bæredygtige udvikling af fiskeriet på verdensplan.

1.3. På Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling — (World Summit on Sustainable Development, WSSD) i Johannesburg, tilsluttede Fællesskabet sig målet om et globalt bæredygtigt fiskeri, herunder målsætningen at »bevare eller genskabe bestandene på niveauer, som kan producere det maksimalt vedvarende udbytte med det formål at opfylde disse målsætninger for udryddelsestruede bestande omgående og hvor det er muligt ikke senere end 2015«.

1.4. Kommissionen vil nå dette mål gennem:

1.4.1. Multilaterale foranstaltninger med kyststater vedrørende højsøfiskeri, fælles bestande og stærkt vandrende arter for at beskytte fiskeriets legitime mål. Foranstaltningerne skal baseres på internationalt og regionalt samarbejde om en bæredygtig udnyttelse af ressourcer i overensstemmelse med velunderbyggede ekspertudtalelser om bedre kontrol- og håndhævelsesordninger.

1.4.2. Kontinuitetsaftaler især med nabokyststater, hvor EU traditionelt har haft fælles fiskeriinteresser og ligevægtige forbindelser.

1.4.3. Fiskeripartnerskabsaftaler med kyststater, hvorved de bilaterale forbindelser har været kendetegnet ved økonomiske, sociale og institutionelle forskelle.

1.5. Denne meddelelse fokuserer på de fiskeriaftaler indgået med tredjelande, der indebærer, at EU skal betale et finansielt bidrag, i overensstemmelse med Rådets konklusioner af 30. oktober 1997.

1.6. Eftersom fiskeriaftaler hovedsagelig indgås med udviklingslande, især AVS-lande, er det således nødvendigt:

1.6.1. for det første at undersøge de politiske mål for EU's forpligtelser med hensyn til at fremme den politiske dialog i fiskerispørgsmål

1.6.2. for det andet at identificere og fastlægge, hvilke foranstaltninger der bør gennemføres for at nå de politiske mål, som EU og dets partnere opstiller i fællesskab.

2. Generelle bemærkninger

I meddelelsen tager Kommissionen først og fremmest følgende spørgsmål op:

— Tekniske og politiske rammer for EU's fjernfiskerflåde.

— Den Europæiske Unions målsætning og forpligtelser.

— EU's forpligtelser og baggrunden for, at fiskeriaftaler er nødvendige.

— Gennemførelsen af fiskeripartnerskabsaftaler.

⁽¹⁾ KOM(2002) 181 endelig af 28.5.2002.

2.1. Tekniske og politiske rammer for EU's fjernfiskerflåde

2.1.1. Kommissionen anfører, at fiskeriaftalerne har gjort det muligt at etablere stabile forbindelser med 15 udviklingskyststater og dermed banet vejen for omfattende og ofte livsvigtige økonomiske aktiviteter, ikke kun ved at fiskeressourcer udnyttes, men også ved, at der udvikles andre tilknyttede aktiviteter.

2.1.2. Meddelelsen erkender, at fjernfiskerflåden har vanskelige kår, da fiskeressourcerne globalt set er knappe, og visse fiskebestande er nedfiskede, især af flåder med bekvemmelighedsflag, som driver ulovligt, ukontrolleret og ureguleret fiskeri, og hvis omkostninger derfor er lavere. Derved forvrider de i stigende grad konkurrencen og anvender metoder, som giver mindre sikkerhed for, at der kan opretholdes et bæredygtigt globalt fiskeri.

2.1.3. Kommissionen påpeger, at EU ligeledes har forpligtet sig til:

- at forhøje bidraget til en miljømæssigt, økonomisk og socialt bæredygtig udvikling
- at forbedre god forvaltningspraksis på det globale politiske og finansielle plan
- at bidrage til at bekæmpe fattigdom og til gradvis at integrere AVS-landene i verdensøkonomien.

2.1.4. EØSU erkender, at fiskeripartnerskabsaftalerne er til gensidig gavn og også fremover kan være det, er foruroliget over ressourcernes tilstand globalt set og opfordrer Kommissionen til at udvikle en bæredygtig fiskeripolitik i overensstemmelse med Rådets konklusioner af 30. oktober 1997 og de forpligtelser, EU har indgået på Verdenstopmødet om bæredygtig udvikling.

2.2. Den Europæiske Unions målsætning og forpligtelser

2.2.1. EU har ved mange lejligheder givet tilsagn om at bidrage til et bæredygtigt fiskeri inden og uden for fællesskabsfarvande.

2.2.2. Meddelelsen redegør for Kommissionens specifikke fiskeripolitiske mål, som de forskellige EU-politikker bidrager til:

- Det er den fælles fiskeripolitikens mål at fastholde en europæisk tilstedeværelse i fjernfiskeriet og beskytte den europæiske fiskerisektors interesser.

- Det er den europæiske udviklingspolitikens mål at fremme udviklingslandenes kapacitet til at udnytte deres marine ressourcer og dermed øge den lokale merværdi.

2.2.3. For at nå disse mål på kort og lang sigt bør de forskellige EU-politikker i overensstemmelse med det traktatfæstede princip om sammenhæng og komplementaritet koordineres med de enkelte medlemsstaters udviklingspolitik, for at fiskeripartnerskabsaftalerne med kyststater uden for EU kan udmøntes i praksis.

2.2.4. Meddelelsen slår fast, at hvis EU undlader at tage politiske initiativer, vil EU-fjernfiskerflåden på mellem- og lang sigt ikke blive ophugget, men derimod omflage til bekvemmelighedsflag. For at EU kan bevare sin ledende rolle på internationalt plan til fremme af principperne om ansvarligt fiskeri og bæredygtig udvikling, er det nødvendigt at bevare denne flåde som instrument for gennemførelsen af disse principper.

2.2.5. Udvalget mener, at de mål, som Kommissionen foreslår, om samordning af alle europæiske politikker er helt centralt og hurtigst muligt bør realiseres.

2.2.6. EØSU støtter bevarelsen af EU's fjernfiskerflåde, således at man samtidig med, at det dermed lykkes at anvende en bæredygtig fiskeripolitik på tredjelandenes ressourcer kan leve op til EU's forpligtelser om en miljømæssigt, økonomisk og socialt bæredygtig udvikling samt bidrage til en god forvaltning af ressourcerne og udryddelse af fattigdom.

2.3. EU's forpligtelser og baggrunden for, at fiskeriaftaler er nødvendige

2.3.1. Meddelelsen kommer ind på ovennævnte forpligtelser og forfægtet det synspunkt, at EU som offentlig aktør i forhandlingerne om og forvaltningen af fiskeripartnerskabsaftaler må fortsætte sine aktiviteter på dette område for at fremme gennemførelsen af adfærdskodeksen for ansvarligt fiskeri (FAO, 1995) og aftalen om fremme af fiskerifartøjers overholdelse af internationale bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger på det åbne hav (FAO, 1993).

2.3.2. Dette standpunkt indgår i Rådets resolution af 8. november 2001, hvori det erkendtes, at fiskeriaftaler kan være med til at bekæmpe fattigdom, når de udformes og gennemføres under overholdelse af bæredygtighedsprincipperne.

2.3.3. Kommissionen siger ganske klart, at EU's forpligtelser mht. bæredygtig udvikling, god forvaltning og udryddelse af fattigdom kan videreføres inden for den bindende ramme, der udgøres af EU's fiskeripartnerskabsaftaler med tredjelande, som normalt er udviklingslande og følgelig AVS-lande.

2.3.4. EØSU er helt enig heri, men minder Kommissionen om, at Rådet i sine konklusioner af 30. oktober 1997, som meddelelsen flere gange henviser til, også erkender, at fiskeriaftalerne grundlæggende er af kommerciel karakter, og understreger, at de også bør omfatte foranstaltninger til udvikling af tredjelandets fiskerisektor.

2.3.5. Meddelelsen præciserer ud fra disse betragtninger, at alle de nævnte forpligtelser kræver en bindende ramme mellem EU og nabokyststaterne, og at den bør fastsættes på grundlag af fiskeripartnerskabsaftalerne gennem anvendelse af principet om sammenhæng mellem de forskellige EU-politikker.

2.3.6. Udvalget er helt enig i og overbevist om, at fiskeripartnerskabsaftalens bindende ramme skal sikre sammenhæng i EU's eksterne aktiviteter ved at indbygge målene om udvikling af et bæredygtigt fiskeri, herunder målene om forvaltning af ressourcer, kontrol og forvaltning af flåder.

2.3.7. EØSU mener, som meddelelsen også påpeger, at det bør respekteres, at det er hver enkelt kyststat, der har ansvaret for fiskeripolitikken. Denne politik bør baseres på sund videnskabelig og teknisk rådgivning, forhindre overudnyttelse af ressourcerne og tage hensyn til vurderingerne af fiskeriets forventede miljøvirkninger, så der kan træffes de fornødne afhjælpningsforanstaltninger. Derfor bør det sikres, at der afsættes de nødvendige offentlige midler til gennemførelse af principperne om god forvaltning, herunder en ansvarlig forvaltning af fiskeriet.

2.3.8. Udvalget mener, at de kontrol-, opfølgings- og overvågningsforanstaltninger, der er nødvendige for at føre fiskeripartnerskabsaftalerne ud i livet, ligeledes kræver afsættelse af offentlige midler i betragtning af kyststaternes vanskeligheder med at gennemføre sådanne foranstaltninger.

2.3.9. Meddelelsen overvejer muligheden for at oprette joint ventures med fiskeripartnerskabsaftalerne som retsgrund-

lag, idet de kan tilvejebringe de finansielle instrumenter til overførsel af teknologi, kapital og knowhow til partnerkyststaterne.

2.3.10. EØSU mener, at joint ventures er et velegnet instrument for fiskerisamarbejde med kyststater, og at man derfor under den nye ordning for fiskeripartnerskabsaftaler bør fremme etableringen af sådanne joint ventures ved at gøre dem attraktive for investorer i EU.

2.4. Gennemførelsen af fiskeripartnerskabsaftaler

2.4.1. Kommissionen erklærer, at den fælles fiskeripolitikks overordnede mål er at sikre en økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtig forvaltning af fiskeressourcerne, også uden for EU-farvande og navnlig som led i fiskeripartnerskabsaftaler, der indgås med tredjelande.

2.4.2. Meddelelsen understreger også, at for at sikre, at der er sammenhæng mellem den fælles fiskeripolitikks eksterne og interne dimensioner og tillige sammenhæng mellem den fælles fiskeripolitik og EU-samarbejdet om udviklingspolitikken, må instrumenterne og procedurerne i de enkelte politikker medvirke til at opfylde de overordnede mål for bæredygtigt fiskeri i partnerkyststaternes farvande.

2.4.3. Udvalget mener, at ovennævnte to punkter udgør to af de tre bærende søjler i fiskeripartnerskabsaftalerne. Den tredje søjle bør, som Rådet fastslår, være aftalernes kommercielle karakter.

2.4.4. EØSU opfordrer Kommissionen til at udvikle fiskeriaftalerne i retning af fiskeripartnerskabsaftaler, som styrker partnerkyststaternes mulighed for at deltage i en strategi for udvikling af et bæredygtigt fiskeri gennem effektiv støtte til ansvarlig forvaltning af deres fiskeressourcer, således at de kan få rovfiskeri samt ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri under kontrol.

2.4.5. Meddelelsen foreslår, at EU's finansielle bidrag forhøjes, for at omlægge fiskeripartnerskabsaftalernes sigte. Dette bidrag kan efter Kommissionens mening ikke betragtes som støtte til EU's fiskere, men derimod som en hensigtsmæssig støtte til udvikling og forvaltning af politikken for bæredygtigt fiskeri i de tredjelande, hvor EU's fjernfiskerflåde opererer, og den private sektor skal i stigende grad dække det finansielle bidrag.

2.4.6. Dette finansielle bidrag, som i meddelelsen betegnes som en investering i et mere ansvarligt og fornuftigt fiskeri, skal dække udgifter dels til administration, videnskabelig vurdering af fiskebestande, fiskeriforvaltning, kontrol og overvågning af fiskeriet samt opfølgning og evaluering af en bæredygtig fiskeripolitik, dels til betaling for fiskerimuligheder for europæiske fartøjer.

2.4.7. Med hensyn til den nye måde, hvorpå det finansielle bidrag skal beregnes og sammensættes på i fiskeripartnerskabsaftalerne, foreslår meddelelsen derfor, at fiskerimulighedernes relative vægt bliver sekundær, idet det primære bliver parternes gensidige interesse i at skabe et ansvarligt og bæredygtigt fiskeri.

2.4.8. EØSU støtter denne indfaldsvinkel til det finansielle bidrag, og understreger, at der ved beregningen heraf — som Kommissionen ifølge meddelelsen vil tage stilling til sag for sag — bør tages hensyn til fiskeriaftalernes kommercielle karakter ved fastsættelsen af fællesskabsinteressernes relative vægt i udnyttelsen af overskudsressourcerne, hvilket Rådet også påpeger.

2.4.9. EØSU finder, at det er nogle fornuftige retningslinjer, meddelelsen fastsætter for den politiske dialog mellem EU og den berørte kyststat, der skal gå forud for indgåelsen af fiskeripartnerskabsaftaler for at få fastlagt betingelserne for en politik for bæredygtig udvikling af fiskeriet i det pågældende lands farvande.

2.4.10. EØSU mener, at Kommissionen i betragtning af den private sektors stigende andel af det finansielle bidrag bør sørge for at inddrage den i gennemførelsen af fiskeripartnerskabsaftalerne.

3. Konklusion

3.1. Med henvisning til Rådets konklusioner af oktober 1997, som fastsætter de retningslinjer, Kommissionen skal følge i forbindelse med EU's fiskeriaftaler med tredjelande, giver EØSU i nærværende udtalelse sin tilslutning til Kommissionens meddelelse om en integreret ramme for fiskeripartnerskabsaftaler med tredjelande i overensstemmelse med Rådets principper fra oktober 1997:

- den grundlæggende kommercielle karakter af fiskeriaftalerne, som skal omfatte foranstaltninger til udvikling af tredjelandets fiskerisektor;
- fremme af en bæredygtig fiskeripolitik i tråd med EU's forpligtelser;
 - forhøjelse af bidraget til en miljømæssigt, økonomisk og socialt bæredygtig udvikling;
 - forbedring af god forvaltningspraksis på det globale politiske og finansielle plan;
 - medvirken til udryddelse af fattigdom i overensstemmelse med målene om bæredygtig udvikling og til integration af AVS-landene i verdensøkonomien;
- sammenhæng i den nødvendige koordinering og komplementaritet mellem foranstaltningerne under de forskellige EU-politikker, især mellem den fælles fiskeripolitik og den europæiske udviklingspolitik.

3.2. EØSU mener, at de kontinuitetsaftaler, der omtales i denne meddelelse, bør overvejes nærmere.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om den fælles markedsordning for korn«

(KOM(2003) 23 endelig — 2003/0008 (CNS))

(2003/C 208/10)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 10. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 37, stk. 3, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Sandro Mascia til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 13. og 14. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 104 stemmer for, 2 stemmer imod og 15 stemmer hverken for eller imod.

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1. Der foreslås en endelig nedsættelse på 5 % (af de 20 %, der blev foreslået i Agenda 2000), således at interventionsprisen for korn falder til 95,35 EUR/t fra 2004/05, og man derved sikrer, at intervention bliver et ægte sikkerhedsnet. For at undgå yderligere ophobning af interventionslagre på grund af utilstrækkelige afsætningsmuligheder på interne og eksterne markeder udelukkes rug fra intervention.

1.2. Kommissionen mener, at med interventionens aftagende rolle vil en sæsonbestemt korrektion for interventionsprisen ikke længere være berettiget, og foreslår derfor at afskaffe de månedlige forhøjelser.

1.3. Som følge af nedsættelsen af interventionsprisen for korn vil arealbetalingerne for korn og andre relevante markafgrøder blive forhøjet fra 63 EUR til 66 EUR/t. De kommer til at indgå i enkeltbetalingen pr. bedrift.

1.4. Kommissionen foreslår endvidere, at produktionsrestitutioner for stivelse og visse afledte produkter afskaffes, og at minimumsprisen for kartofler til stivelsesfremstilling afskaffes. Samtidig vil støtten til producenter af kartofler til stivelsesfremstilling blive medtaget i ordningen for enkeltbetaling pr. bedrift.

2. Indledning

2.1. Der dyrkes markafgrøde på 40 % af det anvendelige landbrugsareal i EU, og heraf er ca. 38 mio. hektar udlagt til korndyrkning. De ca. 210 mio. tons, der blev produceret i 2002, udgør en meget vigtig kilde til forsyning af fødevarer og foderstoffer og gør EU til den næststørste aktør inden for verdenshandelen med korn næst efter USA.

2.2. Sektoren har i de sidste ti år oplevet to gennemgribende reformer af den fælles markedsordning (Mac Sharry og Agenda 2000), hvormed der er opnået en bedre balance på markedet, en reduktion af lagrene og en større konkurrenceevne på verdensmarkederne, samtidig med at der er opretholdt høje standarder for fødevarer sikkerhed.

2.3. De to reformer har resulteret i:

— at interventionsprisen, som er faldet med 50 % i de sidste ti år (15 % i de sidste tre år), ikke længere er en garanteret pris, der tilskynder til akkumulering af overskud, men i tråd med Kommissionens ønske er blevet et sikkerhedsnet for markedet.

— at interventionslagrene er blevet drastisk reduceret, mens mængden af korn, der eksporteres uden restitution på verdensmarkedet, er steget tilsvarende.

2.4. Samtidig har Kommissionen afsluttet forhandlinger med sine vigtigste handelspartnere med henblik på at ændre toldbeskyttelsessystemet til importkvoter for korn. Denne aftale indeholder en mulighed for at øge importen af korn til EU med ca. 3 mio. tons. Udvalget minder Kommissionen om, at den bør forvalte disse kvoter, samtidig med at den varetager de europæiske producenters interesser.

3. Bemærkninger

3.1. EØSU mener, at en yderligere nedsættelse af interventionsprisen ud fra et cost-benefit synspunkt vil få følgende virkninger:

- næsten ingen følger for sektorens konkurrenceevne;
- svækkelse af beskyttelsen af basiskornarter ved grænsen;
- ingen tilskyndelse til at sigte mod at forbedre kvaliteten (se f.eks. proteinindholdet);
- yderligere udgifter på EU-budgettet (deraf følgende stigning i kompensationen til producenterne), som anslås til omkring 800 mio. EUR. Disse udgifter vil nødvendigvis føre til besparelser i andre sektorer, da Rådet på mødet i Bruxelles i 2002 lagde loft over landbrugsudgifterne.

3.2. Det bør erindres, at EØSU i sin nylige udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen om midtvejsrevisionen af den fælles landbrugspolitik⁽¹⁾ understregede, hvordan et af Kommissionens største mål — takket være prisnedsættelserne i Agenda 2000 — allerede er opnået, d.v.s. at begrænse interventionens rolle til blot at være et sikkerhedsnet på især kornmarkederne. EØSU tvivlede i udtalelsen på, at den foreslåede yderligere femprocents nedsættelse af interventionsprisen kan begrundes med udviklingen i priserne på verdensmarkedet, navnlig i betragtning af, at Kommissionen selv baserer sine prognoser på stabile verdensmarkedspriser.

3.3. Hvad mere specifikt angår rug, stiller EØSU — skønt det er enig i Kommissionens analyse af den strukturelle uligevægt i sektoren — samtidig spørgsmålene:

- om de foreslåede drastiske foranstaltninger ikke kan strækkes ud over et længere tidsrum ved at anvende nogle overgangsbestemmelser i henhold til artikel 29, stk. 2;

⁽¹⁾ EUT C 85 af 8.4.2003.

- om der kan tilskyndes til planer for omlægning til alternative afgrøder for at støtte den indsats, som producenterne i de sidste år egenhændigt har iværksat.

3.4. EØSU ønsker endvidere at understrege, at:

- på grund af afskaffelsen af produktionsrestitutioner vil sikkerhedsnettet for stivelses- og kartoffelstivelsessektoren forsvinde. Det er en sektor, som ikke er omfattet af importbeskyttelse;
- balancen mellem kornstivelsessektoren og kartoffelstivelsessektoren risikerer at blive forstyrret, hvis ordningen for enkeltbetaling pr. bedrift kun indføres i en af sektorerne.

3.5. For at fremme fødevaresikkerheden i Europa og forhindre illoyal konkurrence eller »dumping« bør de sundheds-, miljø- og erhvervsmæssige normer for EU-produceret korn også gælde for import fra tredjelande, især inden for rammerne af WTO-forhandlingerne.

4. Konklusion

4.1. EØSU opfordrer Kommissionen til grundigt at overveje konsekvenserne af en yderligere reduktion på 5 % af interventionsprisen for korn og afskaffelsen af de månedlige forhøjelser samt at vurdere, om disse foranstaltninger reelt er nødvendige i betragtning af, dels at den offentlige oplagring af korn i de seneste år er faldet drastisk, dels at EU-præferencen som en følge heraf muligvis vil blive svækket. EØSU understreger endvidere, at der er behov for større fleksibilitet i de foreslåede foranstaltninger for rug.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om den fælles markedsordning for tørret foder for produktionsårene 2004/05 til 2007/08«

(KOM(2003) 23 endelig — 2003/0010 (CNS))

(2003/C 208/11)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Hans-Joachim Wilms til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. april 2003.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 102 stemmer for og 18 hverken for eller imod.

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1. Kommissionen foreslår en fuldstændig afvikling af støtten for tørfoder henholdsvis budgettet for markedsordningen over fire år fra 2004. Kommissionen foreslår, at budgettet reduceres først med 55 % og i 2009 med 100 %, og at tørfoder indlemmes i enkeltbetalingsordningen, hvorved støtteforanstaltningerne for denne sektor ophæves. Støtten til industrien reduceres gradvist fra 33 EUR/t i produktionsåret 2004/05 til 0 EUR/t i produktionsåret 2007/08 og ydes i lige høj grad til kunsttørret som til soltørret foder. Halvdelen af det nuværende budget fordeles mellem producenterne inden for det nye system med enkeltbetaling pr. bedrift.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU hilser det velkomment, at Kommissionen tager den fælles markedsordning for tørret foder op til revision, da EU's »selvforsyningsgrad inden for vegetabiliske proteiner siden de sidste to reformer af den fælles landbrugspolitik og aftalerne med Verdenshandelsorganisationen WTO igen er faldet og sidste år (dvs. 2001) lå på mindre end 25 %. Denne konstant aftagende selvforsyningsgrad sætter fokus på en afhængighed, der kan udgøre en risiko for EU's husdyrproduktion på grund af dets behov for vegetabiliske proteiner⁽¹⁾.

2.2. EØSU gjorde i sin udtalelse fra januar 2002 opmærksom på vegetabiliske proteins betydning for dyrefoder og konstaterede et kraftigt misforhold mellem EU's behov for vegetabiliske proteiner og dets produktionspotentiale⁽¹⁾. I

forbindelse med sit arbejde om vegetabiliske proteiner har EØSU også understreget, at efterspørgslen i EU formodentlig vil stige, men at landbrugsarealerne for tiden reduceres, hvilket øger importafhængigheden⁽¹⁾.

2.3. I nogle medlemsstater har støtten til tørret foder⁽²⁾ i producentlandene under den nugældende markedsordning sammen med gunstige klimatiske og jordbundsmæssige forhold gjort det muligt at udvikle en økonomi baseret på dyrkning af lucerne, hvis vigtigste aktører (producenter og industrier) er lokaliseret i landdistrikterne, og som opretholder over 15 000 arbejdspladser i EU. Dette tilvejebringer desuden vegetabilisk protein af høj kvalitet, som er med til at afhjælpe EU's enorme mangel på disse stoffer. Takket være klimaet i visse regioner i Sydeuropa har man kunnet spare store mængder energi pr. produktion, idet foderet på marken efter høsten får relativt mindre fugtighed med anvendelse af tørringsteknikker som staklægning. Hertil kommer de besparelser, som skyldes, at lucerne er en flerårig kultur med få krav til dyrkning og kvælstofholdig gødning. Det er vigtigt at bemærke, at EU's maksimale garantiareal er blevet dækket og sikret kontinuitet takket være lande som bl.a. Spanien. Man bør dog alligevel gå i gang med reformer for at udnytte de muligheder for energibesparelser, som de naturlige betingelser i Sydeuropa giver — uden af den grund at bringe de positive resultater af denne aktivitet i fare.

2.4. Med henblik på at udnytte EU's produktionspotentiale og budgettet for denne sektor fuldt ud bør medansvarspolitikken videreføres med hensyn til beregningen af overskridelsen af de maksimale garantimængder. Kun i de tilfælde, hvor EU's

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om »Ny plan for vegetabiliske proteiner i EU«, EFT C 80 af 3.4.2002, s. 26-34.

⁽²⁾ 38,64 EUR/t for soltørret og 68,83 EUR/t for kunstigt tørret foder.

garantimængde er overskredet, bør man straffe medlemsstater, som overskrider deres respektive nationale garantimængder.

3. Mulige konsekvenser af en ændret markedsordning for tørret foder

3.1. Energiforbrug ved produktionen

3.1.1. Set ud fra et miljøsynspunkt må det vurderes positivt, at støttesatserne, som varierer alt efter tørreproces, skal samles til én enkelt sats. Ved kunstig tørring går 40 % af de samlede produktionsomkostninger til opvarmning. Kun 8 % af tørrestationerne i EU drives med reproducerbare energikilder, mens 92 % drives med fossilt brændstof. De skadelige luftemissioner har sundhedsmæssige konsekvenser, der kommer til udtryk i de klassiske smog-symptomer, selvom denne effekt i landdistrikterne mildnes af den lavere koncentration af forurenende stoffer. Disse emissioner bidrager desuden til drivhuseffekten, der er årsag til klimaforandringer. Derfor bør støtten omlægges til forarbejdning af foder med henblik på at øge energibesparelserne og fremme brugen af vedvarende energi i stedet for fossile brændstoffer. Dette sker allerede i betragteligt omfang i forbindelse med kunstig fordampning. Lugtemissioner gør den kunstige fodertørring yderligere problematisk. Desuden er kunstvandingen i tørfoderproduktionen i nogle medlemsstater problematisk både i økologisk og økonomisk henseende.

3.2. Beskæftigelseseffekt

3.2.1. Over hele Europa er ca. 15 000 heltidsbeskæftiget i tørrestationer samt i virksomheder, der ligger før og efter i produktionskæden. Antallet af beskæftigede i selve tørrestationerne turde ligge tilsvarende lavere. Virksomhederne indgår normalt aftaler med producenterne. Ved sådanne aftaleforhold sikres både produktion og videreforarbejdning.

3.2.2. De europæiske tørfoderproducenter frygter nu, at produktionen lammes, fordi de godt 350 produktionssteder på grund af den nye ordning ikke får tilført tilstrækkeligt råmateriale. I fremtiden vil det især afhænge af kontraktforhandlingerne, om udnyttelsen af forarbejdningsvirksomhedernes kapacitet kan føre til en konkurrencedygtig pris for råmaterialerne. Iværksættere skal have støtte til at udvikle de færdigheder, der er nødvendige, for at de kan tilpasse deres virksomhed til de ændrede forhold. ⁽¹⁾

3.3. Økologiske virkninger

3.3.1. Dyrkning af planter til tørfoderproduktion skal kunne give landmændene en rimelig indkomst. Kun således kan foderplantekulturernes positive økologiske virkninger bevares. Helårsvegetationsdække forhindrer jordbundserosion og sikrer, at ugunstigt stillede områder i mange europæiske regioner dyrkes i overensstemmelse med markedet, og styrker dermed familiebrugenes sociale situation. EØSU har i sin udtalelse om vegetabiliske proteiner udtrykkeligt gjort opmærksom på, at dyrkningen af foderplanter er af stor betydning for bevarelsen af jordbundsstrukturen og for udviklingen af et bæredygtigt landbrug. ⁽²⁾ Foderplanteproduktionen spiller således en vigtig rolle for miljøet og for balancen mellem aktiviteterne i landområderne ⁽³⁾. Disse funktioner må også sikres i fremtiden.

3.4. Verdensmarkedet

3.4.1. Verdensmarkedet vil også i fremtiden være åbent for handel med proteinplanter. EØSU har andetsteds understreget, at det ikke nødvendigvis er hensigten, at EU selv skal producere den mængde, der skal til for at dække det samlede behov ⁽²⁾. Der bør gøres opmærksom på, at importeret soja udgør ca. 70 % af proteinplanter anvendt til foder i EU. Men grundlaget for tørfoderproduktionen må sikres ved hjælp af produktion i EU, hvilket med de gældende rammebetingelser kun er muligt gennem en økonomisk støtteordning. Store andele af importeret tørfoder og forekomsten af genmodificerede organismer er dog mere betænkeligt end f.eks. lokalt produceret tørfoder.

4. EU-produceret tørfoder: henimod en bæredygtig produktion

4.1. I produktionsåret 2001-2002 produceredes der 4.800.000 t tørfoder ⁽³⁾; den samlede fodersektor i EU tegner sig for 200 000 000 t. Alt efter de klimatiske forhold er produktionsmængderne i de enkelte medlemsstater højst forskellig ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Grønbogen »En iværksætterkultur i Europa«, KOM(2003) 27 endelig, s. 26.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Ny plan for vegetabiliske proteiner i EU«, EFT C 80 af 3.4.2002, s. 26-34.

⁽³⁾ Den Intereuropæiske Tørringsorganisation (CIDE), Dossier d'information, Les enjeux de la luzerne face à la réforme de la PAC, s. 13.

⁽⁴⁾ MGM Østrig: 4 400 t; MGM Frankrig 1,6 t.

4.2. Især den kunstige tørring af grøntfoder er tidligere blevet kritiseret⁽¹⁾. EU må forpligte medlemsstaterne til at indføre en officiel foderstofkontrol, der kan gøre kontrolforanstaltningerne mere effektive og tillade strengere gennemførelsesforanstaltninger. Udveksling af informationer og samarbejde mellem offentlige myndigheder må gøres obligatorisk. Desuden må der skabes de finansielle forudsætninger for, at der kan indføres en forbedret foderstofsikkerhed, og kontrolhyppigheden må afpasses efter risikoen. Inden for tørfoderproduktion må risikoen vurderes som høj, da varmeprocessen åbner mulighed for talrige muligheder for misbrug. I den sammenhæng skal foderstofsikkerhed forstås som levnedsmiddelsikkerhed.

4.3. For fremtiden bør EU ikke støtte produktionsmetoder, der ikke er bæredygtige i social, økologisk og økonomisk henseende. For tørfoderproducenterne betyder det, at de skal kontrollere, om deres driftsanlæg er energieffektive og driftssikre.

4.4. I de sidste 20 år har producenterne af kunstigt tørret foder reduceret deres energiforbrug med 50 %⁽²⁾. Denne kurs må følges konsekvent for at sikre en bæredygtig tørfoderproduktion.

5. Foranstaltninger til gennemførelse af en bæredygtig tørfoderproduktion: EØSU's krav

5.1. Tørrestationernes nuværende omkostningsstruktur er baseret på en høj EU-produktionsstøtte (jf. pkt. 1). EØSU hilser genopretningen af balancen mellem støtteformerne velkommen, da der tages hensyn til de to grupper, der er involveret i produktion og videreforarbejdning.

5.2. Virksomheder, der producerer kunstigt tørret foder, må fortsat være i stand til at opretholde tørfoderproduktionen. Også i fremtiden må det være muligt at sikre EU's produktion af vegetabiliske proteiner. Dermed er det europæiske landbrug garanteret en relativ uafhængighed af verdensmarkedsproduktionen.

5.3. Landbrugsbedrifterne kan kun sikre produktionen, hvis de er sikret levering til tørrestationerne. Kun således kan de vigtige økologiske virkninger af produktionen af vegetabiliske proteiner for det europæiske landbrug sikres på lang sigt.

5.4. For at kunne få støtte i fremtiden må forarbejdningsvirksomhederne kontrollere, om deres anlæg er energieffektive, og de må installere energibesparende teknikker, således at de reducerede energiomkostninger gør virksomhederne konkurrencedygtige. Disse foranstaltninger vil uden tvivl have en effekt på miljø- og beskæftigelsessituationen.

5.5. Ved at udstyre tørrestationerne med miljørigtig opvarmnings- og procesteknik bevares og skabes der arbejdspladser, også i de tilgrænsende brancher. I den forbindelse må virksomhederne også mindes om deres sociale ansvar, netop når de selv står for driften.

5.6. EU bør fastlægge, at den nationale godkendelse af tørrestationer som støtteberettigede også gøres afhængig af kriterier om jobsikkerhed og økologi.

5.7. EØSU foreslår, at der for tørrestationer indføres en støtteordning, der belønner lavt energiforbrug. Det betyder, at der kun kan ydes støtte til forarbejdning, når energiforbruget til produktionen er så lavt som teknisk muligt. EØSU opfordrer i denne forbindelse Kommissionen til at indrømme virksomhederne en overgangsperiode til tilpasning af deres teknologi. Dermed anvender virksomhederne et innovationspotentiale til at nedbringe forbruget af fossilt brændstof. En sådan overgangsperiode kunne svare til en oprindeligt planlagte nedtrappingsfase indtil 2008. Virksomhederne vil dog kun overveje en sådan tilpasning, hvis støtteordningen til fordel for miljøet vil fortsætte over længere tid. En støtte, der begrænser sig til fire år, vil i de fleste virksomheder ikke føre til omstilling, men til indstilling af produktionen.

5.8. Gamle anlæg, der arbejder med stort energiforbrug, får ingen støtte efter overgangsperioden. I tilfælde af miljøskadelig teknologi kan støttesatsen reduceres til nul efter overgangsperiodens udløb.

5.9. Støtteordningen bør især begunstige de virksomheder, der i deres anlæg giver afkald på anvendelsen af fossilt brændstof til fordel for alternative energikilder. Støtten bør også kunne tilpasses i tilfælde af blandingsenergiformer (f.eks. 2/3 naturgas og 1/3 vindenergi) og belønne den alternative energiandel med en højere forarbejdningspræmie.

(1) I Tyskland (Thüringen) blev der på en tørrestation produceret og solgt 250 t foder, der var forurenet med dioxin. Dette skyldtes dog en teknisk fejl og blev opdaget i forbindelse med den officielle foderstofkontrol — jf. rapport fra forbundsministeriet for forbrugerbeskyttelse, ernæring og landbrug af 19.2.2002.

(2) Den Intereuropæiske Tørringsorganisation (CIDE), Dossier d'information, Les enjeux de la luzerne face à la réforme de la PAC, s. 20.

5.10. For at støtte sådanne bæredygtige processer i tørfoderproduktionen bør den planlagte nedtrapning af støttesatsen til nul erstattes af en støtteordning, der belønner lavt energiforbrug.

5.11. Den foreslåede ordning sikrer ikke, at tørfodersektoren fortsat vil bestå som et strukturelement i landdistrikterne, eftersom de eventuelle besparelser, som ophævelsen af støtten til såvel kunsttørret som soltørret foder tilskynder til, ikke vil være tilstrækkelige til at kompensere for industriens tab, når der samtidig opretholdes en pris, der belønner producenterne. Reformen af den fælles landbrugspolitik er en lejlighed til at forbedre EU's forsyning med vegetabiliske proteiner, den miljømæssige balance og ligevægten mellem sektorens aktører, samtidig med at der etableres en bæredygtig lovramme. Dette kræver en indsats fra alle de involverede, som bør modtage kompensation og incitamenter fra den fælles landbrugspolitik instrumenter. Den forudsætter, at alle involverede parter har pligt til at medvirke, således at EU's forsyning med vegetabiliske proteiner kan reguleres på en bæredygtig måde. Forslaget er utilstrækkeligt, da det ophæver det vigtigste instrument, den fælles markedsordning i øjeblikket råder over, i stedet for at tilpasse det til de fastsatte mål. På baggrund af tørfoderproduktionens komplekse problemstillinger, opgaver og samfundsmæssige målsætninger må der opstilles gennemførlige perspektiver på grundlag af gennemprøvede metoder, som giver europæisk landbrug en fremtid.

5.12. Man må ikke glemme, at direkte forbrug af græsjord og foderafgrøder til kvægets direkte forbrug er optimale systemer, hvad angår energibalance, dyrevelfærd, fødevaresikkerhed og fødevaresuverænitet. EØSU foreslår derfor, at det undersøges, hvilke foranstaltninger der skal til for at fremme og beskytte disse systemer i deres forskellige varianter. Græsjord må, især kombineret med kvæggræsning, fortsat være kernen i en mælke- og kødproduktion, der er bæredygtig og i overensstemmelse med dyrevelfærdsreglerne. Diskriminationen af græsjord i den hidtidige støttepolitik har sammen med den fælles markedsordning for tørret foder bidraget til, at deres andel til stadighed er faldet. Den fælles landbrugspolitik må fremme en i økonomisk og økologisk henseende værdifuld arealudnyttelse og fjerne diskriminationen af foderbælplanter samtidig med en øget udnyttelse af deres fordele. Tørring af foderafgrøder er imidlertid et system, der traditionelt har været anvendt til at overføre overskud fra én periode til en anden. Det kan let tilpasses de klimatiske betingelser i visse regioner i Europa. Kunstig tørring gør det i dag muligt til fulde at udnytte lucernens agronomiske og ernæringsmæssige fordele som protein- og fibertilskud til kvægbestandene. Uanset bedriftsform vil det fortsat være nødvendigt med produktion af tørret foder, idet landbrugsbedrifterne ikke kan være selvforsynende på dette område. Hertil kommer, at de lande, som producerer mest tørret foder, ligger i Sydeuropa og ikke kan udvikle deres mælkeproduktion på græsarealer på grund af vejrforholdene. På grund af de forskellige klimatiske forhold må der ske en udligning mellem Nord- og Sydeuropa inden for tørfoderproduktionen.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1255/1999 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter« (2003/0011 CNS), og
- »Forslag til Rådets forordning om en afgift på mælk og mejeriprodukter« (2003/0012 CNS)

(KOM(2003) 23 endelig — 2003/0011 + 0012 (CNS))

(2003/C 208/12)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 37, stk. 1, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Bernd Voss til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 77 stemmer for, 13 imod og 17 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Med Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 blev der indført en fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter. De væsentlige markedsinstrumenter er fælles priser, statslig intervention, privat oplagring, støtte til det indre forbrug, eksportrestitutioner samt den mælkekvoteordning, der blev indført i 1984, hvor der blev produceret alt for mange mælkeprodukter i Fællesskabet. Mælkekvoteordningen skulle støtte produktionsprisen og samtidig begrænse produktionen og udgifterne.

1.2. Selv om der nu er færre mejeriproducenter, har malkekvægsbedrifterne kunnet opretholdes i de ugunstigt stillede områder siden indførelsen af kvoteordningen. Ifølge Eurostat er næsten 50 % af mejeriproducenterne lokaliseret i de ugunstigt stillede områder, hvor ca. 38 % af malkekøerne befinder sig.

1.3. I forbindelse med den reform af den fælles landbrugs-politik, som Det Europæiske Råd i Berlin vedtog i marts 1999, blev det for mejerisektoren fastlagt, at mælkekvoteordningen skulle forlænges til 2008, at interventionsprisen skulle nedsættes med 15 % fra mejeriåret 2005/2006, at der skulle indføres direkte betalinger, samt at kvoten fra 2005 skulle forhøjes med ca. 2,4 %. Enkelte medlemsstater fik allerede i 2000 tilladelse til at forhøje kvoten med 0,9 %. Derudover blev Kommissionen også anmodet om inden for rammerne af midtvejsrevisionen at udarbejde en rapport om konsekvenserne af reformtiltagene samt om at fremsætte forslag angående mejerisektoren efter 2008.

1.4. Den 10. juli 2002 foreslog Kommissionen i en rapport om mælkekvoter (SEK(2002) 789 endelig) fire alternativer som grundlag for midtvejsrevisionen:

Alternativ 1: Videreførelse af Agenda-2000-foranstaltningerne indtil 2015 (ingen reformtiltag derudover);

Alternativ 2: Gentagelse af Agenda-strategien (yderligere nedsættelse af interventionspriserne og yderligere kvoteforhøjelse med 3 %);

Alternativ 3: Indførelse af en dobbelt kvoteordning (en nedsat A-kvota for det indre marked i EU og en ubegrænset C-kvota for produktion på verdensmarkedsvilkår);

Alternativ 4: Afskaffelse af kvoten fra 2008 og nedsættelse af interventionsprisen med yderligere 25 %.

1.5. Over halvdelen af de 1,7 mio. landbrug i EU med kvæghold indbefatter malkekvæg (1997). Mejerisektoren beskæftiger, inklusive forarbejdning, 2 mio. mennesker. I de fleste medlemsstater og på EU-plan er mælkeproduktionen den vigtigste aktivitet på landbrugsområdet. På EU-niveau står mejerisektoren alene for omkring 14 % af den samlede landbrugsproduktion. Heraf tegner produktionen sig for 38 mia. EUR og forarbejdningen 80 mia. EUR. I græslandsområder hidrører næsten 80 % af landbrugets nettoudbytte fra mælkeproduktionen.

1.6. Historisk har kvæghold og anvendelsen af græsarealer i høj grad været med til at skabe kulturlandskabernes mangfoldighed i Europa. Både forskellige regionale jord- og klimaforhold samt de forskellige udnyttelses- og driftsformer har ført til en stor mangfoldighed i kulturlandskabet. Malkekvæg repræsenterer trods stigende anvendelse af kraftfoder den

vigtigste udnyttelse af græsarealet i Mellemeuropa. Den store betydning, som malkekvæghold har for økologien, kommer også til udtryk ved det store antal økologiske malkekvægsbedrifter i nogle lande.

1.7. Et yderligere særtræk er mælkeproduktionens regionale mangfoldighed og den usædvanligt høje kvalitet, der samtidig karakteriserer malkekvægholdet i Europa. Den europæiske mælkeproduktion og -forarbejdning kendetegnes ved en høj teknologisk standard.

1.8. Økonomisk er der stor sammenhæng mellem malkekvæghold og oksekødsproduktion. Hvis interessen falder for opfedning af kvæg (f.eks. på grund af faldende priser eller ved afkobling af præmier), vil priserne for kalvekød, bliver presset og mælkeproducenternes indkomst falde.

2. Indholdet af forslaget til reform

2.1. Kommissionen foreslår, at den gældende mælkekvoteordning skal videreføres og således ikke bare gælde til 2008, men til mejeriåret 2014/2015.

2.2. Den metode, der blev indført i 1984, og som indebærer, at der betales en afgift på de indsamlede mælkemængder (115 % af indikativprisen) og mælkemængder solgt direkte til konsum, som ligger over en vis garantitærskel (kvote), bør bevares. Der fastsættes derudover for hver medlemsstat en specifik samlet garantimængde med et referencemælkefedtindhold.

2.3. De reformer, der blev besluttet i forbindelse med Agenda 2000, skal fremskyndes et år og dermed gennemføres i 2004/2005, da der uventet er stillet budgetmidler til rådighed til en reform af mejerisektoren.

2.4. Som et supplement til alternativ 3, der nævnes i rapporten om mælkekvoter, skal medlemsstaternes nationale mælkekvoter forhøjes med 1 % i 2007 og 2008.

2.5. Den oprindeligt forudsete faste prisnedsættelse på 15 % (nedsættelse på 5 % årligt i tre omgange) vil blive afløst af asymmetriske nedsættelser af interventionsprisen over 5 år. Overordnet svarer denne nedsættelse af priserne for skummetmælkspulver på 17,5 % og af priserne for smør på 35 % til en samlet nedsættelse over 5 år af EU's indikativpris for mælk på 28 %, dvs. en nedsættelse af den aktuelle pris på 30,98 cent pr. kg. til 22,21 cent pr. kg.

2.6. For interventionsopkøb af smør foreslår Kommissionen en øvre grænse på 30 000 ton. Ved overskridelse af denne mængde kan der foretages køb i forbindelse med indkaldelse af tilbud.

2.7. I 2007 og 2008 foretages en delvis kompensation for prisnedsættelserne gennem direkte betalinger til mælkeproducenterne. Den delvise kompensation for prisnedsættelsen stiger fra 2004-2008 fra 0,575 cent pr. kg. til 2,874 cent pr. kg.

2.8. Supplerende nationale kompensationsgrænser for mælk kan også overføres til individuelle referencemængder eller kan udbetales på anden vis. I alt andrager udligningsbetalingerne i 2008 således ca. 4,17 cent pr. kg mælk, hvilket svarer til en delvis kompensation på knap 50 %.

2.9. Fra starten af reformen (2004) afkobles de direkte betalinger, der i stedet erlægges som arealbetingede betalinger pr. bedrift. Disse baseres på de hidtidige betalinger til de enkelte bedrifter.

2.10. I modsætning til de andre markedssektorer ligger datoen for beregning af mælkepræmien ikke i datiden, men i fremtiden (31. marts 2004).

3. Generelle bemærkninger

3.1. De gennemsnitlige produktionsomkostninger for mælk andrager i EU 30-35 cent pr. kilo mælk, men kan dog afhængig af beliggenhed, klima, landbrugsstruktur og kvoteomkostninger ligge væsentligt over 45 cent pr. kilo. Den ensidige støtte til foderomkostninger, der siden 1992 er blevet ydet til agerbrug, er konkurrenceforvridende. På grund af den støttebetingede dyrkning af ensilage af hele planter (silomajs) er bedrifter med græsningsarealer på grund af foderomkostningerne indtil videre blevet stillet økonomisk ringere end agerbrugsbedrifter.

3.2. EØSU har i forskellige udtalelser om multifunktionalitet og om den europæiske landbrugsmodel peget på betydningen af produktion af mælk⁽¹⁾. Samfundets og især de europæiske forbrugeres krav til produktkvalitet, produktionsforhold og sikring af produktionssted kræver en særlig beskyttelse af mælkeproduktionen mod produkter udefra.

3.3. EØSU støtter Kommissionens forslag om at videreføre mælkekvoteordningen efter 2008, da en ophævelse af kvoteordningen vil føre til en stigning i produktionen og til et uforudsigeligt prisfald. Producentens indtægter vil trods delvist faldende udgifter (til forpagtning af kvoter) gå drastisk tilbage samtidig med, at flere bedrifter vil blive nedlagt, da der særligt i græslandsregioner ikke er nogen økonomiske alternativer til

⁽¹⁾ EFT C 368 af 20.12.1999, s. 76-86.

mælkeproduktion. Dette vil få katastrofale konsekvenser for målet om et bredt anlagt landbrug og for bevarelsen af græsjorder, der bør beskyttes af hensyn til miljøet.

3.4. EØSU fastslår, at kun 6 % af mælkeproduktionen på verdensplan forhandles på de såkaldte verdensmarkeder. Den globale efterspørgsel efter mælk og mælkeproduktion er ganske vist svagere tiltagende. Men det såkaldte verdensmarked har med et årligt handelsvolumen på p.t. omkring 30 mio. ton kun en meget lille absorberingskapacitet. Forskellige produktionsomkostninger og krav medfører, at mælkeproduktionen i EU stilles ugunstigt i forhold til visse andre regioner (f.eks. Stillehavsområdet og Sydamerika), således at disse regioner leverer flere og flere massevarer på verdensmarkedet. I EU er der dog stadig vækstmarkeder inden for kvalitetssegmenter med en høj forædlingsgrad.

3.5. EØSU er ikke enig med Kommissionen i, at der er en voksende absorberingskapacitet på de nationale og internationale markeder med hensyn til europæiske mælkeprodukter. Tværtimod sker der snarere en kraftig indskrænkning af markedet på grund af:

- et større globalt udbud af mælkeprodukter;
- lavere efterspørgsel på grund af en langsommere stigning i købekraften;
- en normalisering af den stigende efterspørgsel efter ost, efter at BSE-krisen er løjet af;
- en negativ efterspørgselsudvikling som en følge af den verdensøkonomiske turbulens efter den 11. september 2001;
- det faktum, at EU's eksport stilles ugunstigt på grund af euroens voksende værdi i forhold til andre valutaer;
- støttet eksport fra regioner med overproduktion;
- importrestriktioner over for vigtige handelspartnere som Rusland og USA;
- konkurrenceforvridninger forårsaget af nationale organisationer for handel med mælk (New Zealand) og skatteretlige foranstaltninger (USA).

4. Særlige bemærkninger

4.1. Nedsættelsen af indikativprisen med 28 % retfærdiggør ifølge Kommissionen, at den samlede referencemængde for mælk forhøjes efter enhver form for prisnedsættelse med henblik på at opretholde balancen mellem produktionen og det forventede forbrug og at undgå forstyrrelser på markederne for mejeriprodukter.

EØSU konstaterer i den forbindelse følgende:

- Interventionsprisen for mælk var førhen med til at bestemme mælkeprisen. Mælkeprisen lå i gennemsnit ca. 10 % over interventionsprisen. Forbrugernes efterspørgsel

efter mælkeprodukter er uelastisk. Det er ikke realistisk at gå ud fra, at prisfaldet i tilfælde af en væsentlig kvantitativ udvidelse af leveringsrettighederne på 4,4 % kun vil udgøre halvdelen af nedsættelsen af interventionsprisen.

- Kvoteudvidelsen og interventionsprisnedsættelsen finder sted samtidig med de årlige prisforhandlinger mellem mejerier og levnedsmiddelforhandlere, hvilket vil fremme lavprisforhandleres prisdumpingsstrategi. Interventionsprisen bliver således til retningslinje for prisnedsættelser og opfylder ikke mere sin oprindelige funktion som sikkerhedsnet.
- Den fastsatte prisudligningsbetaling fra 2004/2005 kan kun udligne godt halvdelen af prisfaldet. Dette må afvises i lyset af de mange arbejdspladser i mælkeproduktionsbedrifter (SMV) og disse sektors multifunktionelle betydning. Niveauet for udligningsbetalingerne for mælk må absolut bringes på linje med de hidtidige betalinger for korn og oksekød (ca. 90 %).

4.2. Opbevaring af overskudsmælkeprodukter i interventionslagre samt støttet eksport af mælkeprodukter til lande uden for EU er forbundet med omkostninger og er ikke nødvendigvis til fordel for samfundet. Samtidig kendetegnes det indre marked i EU ved en stagnerende efterspørgsel efter smør og en kun svagt stigende efterspørgsel efter ost og friske varer. Derfor mener EØSU, at Kommissionens forslag om udvidelse af mælkekvoten i 2007 og 2008 med 1 % på ingen måde er velbegrundet. Desuden er Kommissionens fremskyndelse af den kvoteforhøjelse, der blev besluttet i forbindelse med Agenda 2000, ikke rimelig. Derimod bør den netop vedtagne kvoteforhøjelse som følge af Berlinbeslutningen først gennemføres, når markedet kan absorbere en tilsvarende mængde uden støtte.

4.3. Med nedsættelsen af smørinterventionslageret til 30 000 ton, den tidsmæssige begrænsning heraf samt muligheden for yderligere privat oplagring vil intervention ikke længere kunne opfylde kravene om prisstøtte. Producentpriserne ville følgelig falde til langt under interventionspriserne. En ubegrænset intervention kan på den anden side medføre, at der ved ugunstige markedsvilkår (som i øjeblikket) opbygges store interventionslagre, der i årevis belaster markedet. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at indføre en fleksibel kvoteordning som et fast element i politikken for mælke markedet. Ved voksende interventionslagre bør der automatisk foretages en tilpasning og ved reducerede interventionslagre kan en kvoteudvidelse komme på tale. En yderligere indikator for tilpasning af mælkemængden bør være priserne på vigtige mælkebaserede produkter. Interesserne hos mælkeproducenter, forbrugere, skatteydere og i mælkeindustrien kan på denne måde bringes i overensstemmelse med hinanden.

4.4. EØSU mener, at gennemførelsen af Kommissionens forslag (kvoteudvidelse og prisnedsættelse) antageligvis vil have øget budgetomkostningerne i forbindelse med udligningsbetalingerne til mælk til 4,895 mia. EUR i 2013. Hvad angår markedsrelaterede foranstaltninger, dvs. eksportrestitutioner, offentlig og privat oplagring samt intern støtte, regner Kommissionen med, at beløbet i 2013 andrager 1,328 mia. EUR mod 2,36 mia. på nuværende tidspunkt. Det reformerede marked for mælk ville i 2013 koste EU ca. 4 mia. EUR mere. Derudover vil de europæiske mælkeproducenter årligt miste 4-5 mia. EUR i mælkeindtægter.

4.5. EØSU beklager den i Harbinson-rapporten⁽¹⁾ foreslåede referenceperiode (1999-2001) for afviklingen af den blå boks, som WTO har ønsket. Da udligningsbetalingerne for mælk ikke eksisterede på dette tidspunkt, udgør afviklingen en særlig trussel over for disse betalinger.

4.6. EØSU afviser de planlagte drastiske prisnedsættelser og udligningen på omkring 50 % gennem præmier. EØSU påpeger, at der i forbindelse med andre prisudligningsbetalinger blev udlignet ca. 90 % af prisnedgangen. Særligt på grund af mælkeproduktionens specielle multifunktionelle betydning må det være rimeligt, at denne sektor behandles på samme måde. I særligt ugunstigt stillede regioner (f.eks. i bjergregioner) er der behov for udligningsstøtte under den anden søjle.

4.7. EØSU understreger, at mælkekvoten i EU allerede i nogle lande på grund af Berlin-beslutningen er udvidet med 0,9 %. Denne kvote presser i øjeblikket produktionsprisen, uden at mælkeproducenterne har fået kompensation herfor.

4.8. EØSU frygter, at Kommissionens forslag om en reform af markedet for mælk og mejeriprodukter vil medføre betydelige strukturforskydninger i EU's landdistrikter. Det er umuligt at sige, hvordan man i forbindelse med den anden søjle under den fælles landbrugspolitik bare tilnærmelsesvis kan udbedre de skader i landdistrikterne, som reformen af markedet for mælk og mejeriprodukter vil medføre. Bevillingerne under den anden søjle bliver nærmest ringere. Således vil der i hele Europa i 2013 kun blive stillet yderligere 1,481 mia. euro til rådighed for udviklingen af landdistrikter gennem graduering og degression. Men alene Polen bevilges årligt yderligere 0,9 mia. euro til udviklingen af landdistrikterne.

4.9. Kommissionens forslag vil ifølge EØSU føre til, at mælkeproduktionen i græsjområder og udbyttesvage ugunstigt stillede regioner også i fremtiden vil have en

meget dårlig konkurrenceevne. Kommissionen konstaterer i lovforslaget, at bevarelsen af de eksisterende permanente græsningsarealer bør fremmes i lyset af den positive miljøvirkning for at undgå en massiv omlægning til agerjord. Med et forbud mod omlægning af græsningsarealer fra den 31. december 2002 fastsatte Kommissionen som led i Cross-Compliance-foranstaltningerne, hvordan jorden skulle anvendes. Uden værditilvækst vil et sådan forbud mod omlægning dog ikke sikre, at arealet fortsat bruges til græsareal. Kommissionen har også hjemlet mulighed for, at medlemsstaterne udligner præmierne på regionalt niveau. Dette kan imidlertid føre til, at mælkeproducenter i regioner med flere dyrkede arealer end gennemsnittet opnår konkurrencefordele i forhold til mælkeproducenter i regioner med færre dyrkede arealer end gennemsnittet, hvilket ofte er tilfældet i alpine regioner. Kommissionen opfordres derfor til at videreudvikle sit forslag, så det i højere grad tilpasses de forskellige forhold i de enkelte medlemsstater og dermed muliggør en mere retfærdig fordeling af præmier.

4.10. Skulle EU af verdenshandelspolitiske grunde være nødt til i fremtiden at gøre brug af prisnedsættelser og afkobling af udligningsbetalinger, bør mælkeudligningspræmierne ligeledes afkobles.

4.11. EØSU anser reguleringen af mælkekvoterne for særligt vigtigt for bevarelsen af den regionale værditilvækst. I den henseende anmoder EØSU Kommissionen om nærmere at udspecificere bilag 4 angående horisontale tiltag.

4.12. Formålet med den nationale reserve er fornuftigt. Der mangler dog minimumskrav for, hvor stor den skal være. Der bør fastsættes en definition af de såkaldte »objektive kriterier«, som den nationale kvote skal fastsættes efter, således at strukturpolitikens mål bliver tydelige (f.eks. støtte til unge landbrugere).

4.13. Datoen for fastlæggelse af mælkepræmiens størrelse (den 31. marts 2004) ligger ude i fremtiden. EØSU påpeger, at denne ordning vil føre til spekulationer på kvotemarkedet. Små mælkeproducenter, der ikke ser nogle fremtidsmuligheder på grund af udsigten til faldende priser, vil forsøge at sælge deres leveringsrettigheder til så høje priser som muligt. De strukturelle ændringer vil blive accentueret, og værdifulde arbejdspladser i små og mellemstore virksomheder vil gå tabt.

4.13.1. Af struktur- og budgetpolitiske grunde er det fornuftigt at udelukke støtte til kvoteopkøb.

4.14. EØSU er ligeledes fortalende for revurderingen af støtten til fedt og proteiner inden for rammerne af prissystemet.

(1) WTO — Committee on Agriculture Special Session — Negotiations on Agriculture (FIRST DRAFT OF MODALITIES FOR THE FURTHER COMMITMENTS TN/AG/W/1 — 17. februar 2003. Dette udkast blev revideret den 18. marts 2003 (TN/AG/W/1/rev. — 18. marts 2003 (03-1585)).

4.15. De horisontale forslag giver mulighed for at tage hensyn til både forpagternes og ejernes interesser (retten til præmier indstilles i op til 5 år i tilfælde af uenighed mellem forpagtere og ejere).

5. Konklusioner

5.1. EU bør give mælkeproducenterne sikkerhed, så de kan planlægge deres politiske beslutninger for tiden efter 2008. EØSU bifalder derfor princippet om at forlænge anvendelsen af mælkekvoteordningen til 2015. EØSU mener dog, at Kommissionens andre forslag modvirker kvoteordningens formål (mængderegulering, indtægtssikring i ugunstigt stillede områder, sikring af arbejdspladser i mejerisektoren, mindre belastning af budgettet).

5.1.1. EØSU opfordrer Rådet og Kommissionen til at udarbejde et nyt instrument, der muliggør en fleksibel mængdetilpasning som en reaktion på markedssituationen.

5.1.2. EØSU afviser med de nuværende markedsforhold, at der fastsættes en udvidelse af mælkeproduktionen i 2007 og 2008.

5.1.3. Derudover opfordrer EØSU Kommissionen og Rådet til på grund af de voksende interventionslagre at revurdere beslutningen om en kvoteudvidelse på 1,5 % som en følge af Berlin-beslutningen. Kvoteudvidelsen bør først finde sted, når markedssituationen tillader det.

5.2. EØSU afviser Kommissionens forslag om en nedsættelse af interventionsprisen og en nedsættelse af interventionsmængden for smør til 30 000 ton. EØSU opfordrer samtidig Kommissionen til ved uundgåelige prisnedsættelser at gennem-

føre udligningsbetalinger på samme måde som ved andre markedsordninger (ca. 90 %).

5.3. De eksisterende markedsinstrumenter som støtte, restitution og intervention skal gennemføres målrettet og til støtte for markedet. Virkningen skal løbende evalueres, således at de kan tilpasses under hensyntagen hertil.

5.3.1. For særligt ugunstigt stillede områder skal supplerende støtteinstrumenter i forbindelse med den fælles landbrugs-politik 2. søjle løbende videreudvikles og tilpasses.

5.4. EØSU tillægger mælkeproduktionen i græslandsområder en særlig betydning. EØSU mener dog, at det er bydende nødvendigt at råde bod på disse områders ensidigt svækkede konkurrenceevne siden landbrugsreformen i 1992. Til dette formål kræves en præmieudligning inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik 1. søjle.

5.5. EØSU anmoder indtrængende Kommissionen om under WTO-forhandlingerne at argumentere for en kvalitativ beskyttelse mod mælk og mejeriprodukter udefra med henblik på at sikre en indenlandsk produktion af høj kvalitet samt at forsvare den europæiske model for et multifunktionelt landbrug.

5.6. Det er EØSU's opfattelse, at Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad har gennemprøvet konsekvenserne af lovfor-slaget om mælk. Frem for alt mangler der analyser af konsekvenserne for de berørte sektorer samt sammenhæng med målene på de forskellige relevante EU-politikområder. Forslaget bør indeholde en fremlæggelse af mulighederne for og omkostningerne ved at afhjælpe de negative konsekvenser af reformen. I den henseende er konsekvenserne for arbejdsmarkedet, antallet og strukturen af små og mellemstore virksomheder, støtte- og følgeerhverv samt miljøet af afgørende betydning. De resultater, som konsekvensanalyserne indtil videre har fremvist, bekræfter EØSU's bekymringer.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 999/2001 for så vidt angår udvidelse af perioden med overgangsforanstaltninger

(KOM(2003) 103 endelig — 2003/0046 (COD))

(2003/C 208/13)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 14. marts 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 251 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Leif E. Nielsen til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj 2003, med 110 stemmer for og 11 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Baggrund

1.1. Forordning 999/2001⁽¹⁾ indeholder regler for klassificering af medlemslande og tredjelande eller regioner i forskellige kategorier afhængig af risikoen for forekomst af transmissible spongiforme encephalopatis (2). Indplaceringen foretages af Kommissionen på basis af oplysninger fra pågældende lande og regioner og efter vurdering af Den Videnskabelige Styringskomité. Resultatet heraf er afgørende for kravene til BSE-bekæmpelsen og import af levende dyr og animalske produkter. Reglerne skulle ifølge forordningen anvendes fra 1. juli 2001 med en overgangsperiode indtil 1. juli 2003, hvor klassificeringen var forventet afsluttet.

1.2. Kommissionen anmoder med forslaget om en forlængelse af overgangsperioden med yderligere to år med henblik på at afslutte klassificeringen. Ifølge Kommissionen blev det under vurderingen af landenes dokumentation klart, at der var behov for at ændre kriterierne på visse punkter for at opnå en mere korrekt klassificering, som tager bedre højde for BSE-risikoen. Disse kriterier var fastlagt af Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE). EU foreslog over for OIE uden held en ændring, ligesom OIE tilsyneladende ikke agter at følge en opfordring til at udsende en liste over BSE-fri lande. Desuden

er den videnskabelige risikovurdering af landene ikke afsluttet, idet Den Videnskabelige Styringskomité kun har afgivet endelig udtalelse om en tredjedel af de lande, som har anmodet herom.

1.3. Det er hensigten med forlængelsen, at Kommissionen gør et nyt forsøg på at få en aftale i stand med OIE om bestemmelse af BSE-status på basis af Kommissionens opfattelse af kravene til risikovurdering, herunder f.eks. anvendelse af »rapid tests«. Kommissionen skal i den fortsatte overgangsperiode samtidig afslutte de videnskabelige risikovurderinger.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det er demoraliserende for EU-samarbejdet, at Kommissionen og medlemslandene med mere eller mindre acceptable begrundelser ustandselig overskrider de tidsfrister, som de fastsætter i fællesskab. Det gælder ikke mindst inden for det veterinære og sundhedsmæssige område, som repræsenterer op imod halvdelen af retsakterne vedrørende det indre marked. Det undergraver retsbevidstheden og medfører, at reglerne ikke kan håndhæves over for andre involverede, herunder i samhandelen med tredjelande.

2.2. Ikke mindst i lyset af udvidelsen skal Kommissionen og medlemslandene være langt mere bevidste om nødvendigheden af realistiske frister, som overholdes i praksis. Kommissionen må nødvendigvis samtidig leve op til sin funktion som Traktatens vogter over for de medlemslande, som ikke rettidigt eller fuldt ud efterlever EU's regler. I den aktuelle situation er en forlængelse af overgangsfristen imidlertid påkrævet, men det må undgås, at tidsfristen efterfølgende på ny skal udskydes med yderligere usikkerhed til følge.

(1) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 999/2001 af 22.5.2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatis, EFT L 147 af 31.5.2001, s. 1.

(2) Forkortelsen BSE anvendes for bovin spongiform encephalopati (»kogalskab«), som er den hidtil dominerende form inden for transmissible spongiforme encephalopatis (TSE).

2.3. Det må konstateres, at forlængelsen ikke berører folkesundhedsniveauet, idet overgangsforanstaltningerne vedrørende fjernelse af specificeret risikomateriale og slagtemetoder opretholdes inden for EU og over for tredjelande. Hvis overgangsforanstaltningerne ikke forlænges, vil medlemslandene f.eks. ikke længere være forpligtiget hertil.

2.4. Det er endvidere nødvendigt at etablere en permanent og konstruktiv dialog mellem OIE og EU med henblik på at sikre bedre overensstemmelse mellem reglerne i EU og på verdensplan. I kraft af samme videnskabelige grundlag for risikovurderingerne må det også gennem en konstruktiv dialog være muligt at opnå enighed om fælles regler for risikohåndteringen. Såfremt dette ikke er muligt, må EU tage konsekvensen og selv indføre de nødvendige regelsæt, uanset de komplikationer, som det giver i WTO for samhandelen med tredjelande. Manglende international accept og tidsmæssigt krævende forhandlinger må ikke forsinke gennemførelsen af de foranstaltninger, som findes nødvendige i EU-samarbejdet.

3. Specifikke bemærkninger

3.1. I henhold til den geografiske risikovurdering gennemført af Den Videnskabelige Styringskomité (»Geographical BSE Risk — GBR«) er Argentina, New Zealand og Brasilien klassificeret som BSE-frie (GBR I: »BSE free country or region«), mens USA, Canada og Sverige er registreret som lande med minimal sandsynlighed for BSE-risici (GBR II: »BSE presence is

unlikely but not excluded«). Det er imidlertid betænkeligt, hvis risikovurderingen for tredjelande ikke er baseret på samme undersøgelseskrav som i medlemslandene, herunder stikprøver af slagtedyr.

3.2. Kommissionen bør i den opståede situation overveje muligheden af allerede nu at videreføre klassificeringen på et revideret grundlag i betragtning af, at det nuværende er utilstrækkeligt, og at ændringerne ifølge det oplyste vil være nødvendige under alle omstændigheder.

3.3. Kandidatlandene er alle placeret på tilsvarende risikoniveau som medlemslandene (GBR III: »BSE presence is likely but not confirmed or confirmed at lower level«). Der er i denne forbindelse et påtrængende behov for endelig klassificering af kandidatlandene før udvidelsen, således at risikoaspekter i forbindelse med den interne samhandel med levende dyr og animalske produkter afklares fuldt ud før tiltrædelsen.

4. Konklusion

4.1. EØSU støtter med ovennævnte forbehold forslaget om en forlængelse af tidsfristen. Det henstilles, at Kommissionen gør en kraftig indsats for at overbevise OIE og afklare retstilstanden for TSE-bekæmpelsen i EU. Under alle omstændigheder skal klassificeringen af landene afsluttes hurtigst muligt, hvilket også er nødvendigt af hensyn til gennemførelse af yderligere følgefóranstaltninger i fortsættelse af klassificeringen.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelsen af anden fase af EF-handlingsprogrammet til forebyggende foranstaltninger til (2004-2008) bekæmpelse af vold mod børn, unge og kvinder og til beskyttelse af ofre og risikogrupper (DAPHNÉ II-programmet)«

(KOM(2003) 54 endelig)

(2003/C 208/14)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 4. marts 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Ann Davison til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling af 14.-15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 2 stemmer imod og 6 stemmer hverken for eller i mod.

1. Indledning

1.1. Kommissionen foreslår, at DAPHNÉ-programmet fornyes og revideres med henblik på at forebygge og bekæmpe alle former for vold mod børn, unge og kvinder ved at træffe forebyggende foranstaltninger og yde støtte til ofre. Den vil fremme tværnationale foranstaltninger vedrørende tværfaglige netværk, udveksling af informationer, oplysningskampagner og forskning. Kommissionen foreslår også, at godt 15 % af budgettet for supplerende foranstaltninger øremærkes til dens egne initiativer, såsom undersøgelser, opstilling af indikatorer, dataindsamling og seminarer. De nye medlemsstater vil være indbefattet, ligesom EØS-landene, Rumænien, Bulgarien og Tyrkiet vil blive tilknyttet programmet. Af hensyn til udvidelsen og det faktum, at lige under halvdelen af de indsendte/fremlagte gode projekter er finansieret, er der lagt op til en budgetforhøjelse til ca. 40 mio. EUR.

1.2. EØSU ser positivt på en fornyelse af programmet, som Udvalget også tidligere har støttet. EØSU lægger stor vægt på børns og kvinders rettigheder, som det fremgår af dets tidligere arbejde, herunder udtalelser om:

- EF-handlingsprogrammet (DAPHNÉ-programmet) (2000-2004) til forebyggende foranstaltninger til bekæmpelse af vold mod børn, unge og kvinder ⁽¹⁾,

- Sex-turisme og udnyttelse af børn ⁽²⁾,
- Den flerårige EF-handlingsplan til fremme af en mere sikker anvendelse af Internettet ved bekæmpelse af ulovligt og skadeligt indhold på globale net ⁽²⁾,
- Et program til beskyttelse af børn på Internettet ⁽³⁾,
- Den 4. verdenskvindekonference ⁽⁴⁾,
- Et nyt afsæt for Europæisk Ungdom ⁽⁵⁾,
- En EU-børnekulturpolitik ⁽⁶⁾.

1.3. Det er vigtigt med oplysningskampagner og informationsformidling på dette område. DAPHNÉ-programmet er værdifuldt i denne henseende på grund af dets store multiplikatoreffekt i hele Europa. EØSU ønsker at understrege, at vold mod børn og kvinder ikke blot er et spørgsmål om sundhed og fysisk integritet, som antydnet i Kommissionens forslag, men også en overtrædelse af deres menneskerettigheder. Der er således tale om et fælles anliggende. I nogle af de ovennævnte udtalelser har EØSU gentaget sin anmodning om, at børns rettigheder nævnes i traktaten.

1.4. Hvad angår udviklingen og udvekslingen af god praksis har de disponible ressourcer fra programmer som DAPHNÉ og STOP i løbet af de seneste år resulteret i en bred vifte af

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse, EFT C 169 af 16.6.1999.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse, EFT C 284 af 14.9.1998.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse, EFT C 48 af 21.2.2002.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse, EFT C 168 af 16.6.2000.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse, EFT C 149 af 26.6.2002.

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse, EFT C 153 af 28.5.1996.

nyskabende projekter, aktiviteter og undersøgelser iværksat af ngo'er, medlemsstaternes myndigheder og forskningsinstitutioner. Disse programmets popularitet fremgår af, at antallet af ansøgninger regelmæssigt overstiger mængden af disponible finansieringsmidler. DAPHNÉ-initiativet har som oftest kunnet finansiere et ud af syv modtagne forslag. EØSU sætter derfor spørgsmålstegn ved, om den øgede støtte er tilstrækkelig. Selv om befolkningstallet i de nye medlemsstater er lavere end i det nuværende EU, er nogle af de problemer, som DAPHNÉ kunne bruges til at tackle, større dér.

1.5. Derfor er EØSU særlig positivt indstillet over for udvidelsen af DAPHNÉ-programmet til også at omfatte de central- og østeuropæiske lande og håber, at de vil kunne reagere tilstrækkelig hurtigt til at deltage. Udvalget vil benytte sit netværk af blandede rådgivende udvalg og andre forbindelser til at gøre civilsamfundet i de ti tiltrædende lande opmærksom på dette. Der er brug for oplysningskampagner for forældre, skoler og embedsmænd om handel med børn fra disse lande og for unge kvinder om risikoen for at blive lokket ind i prostitution i hjemlandet eller i udlandet. Håndtering af efterspørgslen i oprindelseslandet er også vigtig, som det kraftigt blev understreget i slutdokumentet fra verdenskonferencen i Yokohama. Der er brug for nyskabende projekter til håndtering af efterspørgslen og til at tilskynde den private og offentlige sektor til at bekæmpe menneskehandel og tage del i oplysningskampagner for de grupper, der skaber efterspørgslen (hæren, forretningsdrivende i udlandet, rejsebureauer, hoteller, ngo-personale, tjenesteudbydere for børn, ambassader, lastbilchauffører, osv.). Et af hovedelementerne i sådanne projekter bør være integration til sikring af vid udbredelse gennem netværker for at optimere udnyttelsen af ressourcerne. Integration og gennemsigtighed bør også indgå i PHARE-programmet, så udbuddet kan tackles i de tre resterende ansøgerlande.

1.6. Der er brug for nye oplysninger om, hvad man har opnået i medlemsstaterne. Antallet af medlemsstatsrapporter om, hvilke foranstaltninger man har truffet på nationalt plan til bekæmpelse af handel med kvinder, modsvares ikke af et tilsvarende antal rapporter om seksuel udnyttelse af børn eller om omskæring eller såkaldte »æresforbrydelser«. Medlemsstaternes passivitet kan skyldes flere ting, herunder f.eks. manglende oplysning, fremskridt eller politisk vilje. Men overordnet set er der stadig behov for fremskridt på området for at sikre effektiv indskriden mod seksuel udnyttelse af børn i hele EU — ikke mindst i betragtning af, at børns retsstilling i EF-traktaten er uklar, og EU-lovgivningen kun på ad hoc-basis

beskæftiger sig med børns rettigheder. Det nye forslag lægger vægt på behovet for dataindsamling, som bør være ensartet i hele Europa. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at sørge for dette, men accepterer, at DAPHNÉ i praksis kan blive nødt til at påtage sig rollen som igangsætter. Udvalget har tidligere gjort opmærksom på, at der er behov for flere data om antallet af børn, der er blevet misbrugt i forbindelse med børnepornografi på internettet og udsat for overgreb som følge af kontakt etableret via internettet.

1.7. Forskningen under programmet bør beskæftige sig med mulige lovgivningsmæssige foranstaltninger og oplysningskampagner. EØSU har f.eks. foreslået, at der indføres strikte EU-regler for adoption på tværs af grænserne og for embedsmænd og ngo'er, der arbejder med børn, at der udarbejdes en lovgivning, der kan forhindre identificerede pædofile i at praktisere sex-turisme og udnytte børn på internettet, samt at internetudbydere forpligtes til at beskytte børn på nettet.

1.8. Det er vigtigt, at projekterne for at sikre størst mulig udbredelse samarbejder med eksisterende netværk som f.eks. uddannelsesministerier, skoler, eEurope, initiativer inden for livslang læring, sundhedsministerier, erhvervsorganisationer, fagforeninger og politi.

1.9. EØSU finder det desuden vigtigt, at programmet lægger op til en grænseoverskridende indsats, der fokuserer på vold og trusler mod handicappede kvinder, børn og unge, samt til bedre adgang for alle handicapgrupper til forskellige former for støtte.

1.10. EØSU glæder sig over Kommissionens nylige beslutning om at nedsætte en ekspertgruppe om menneskehandel, der skal deltage aktivt i de kommende faser af bekæmpelsen af menneskehandel og høres af Kommissionen om eventuelle initiativer på området. Nedsættelsen af denne gruppe er et vigtigt skridt i retning af gennemførelse af Bruxelles-erklæringen.

1.11. Mange af de problemer, der behandles under DAPHNÉ, er kriminelle handlinger: bortførelse, menneskehandel, slaveri, omskæring og »æresforbrydelser«, misbrug (on- eller

offline) osv. DAPHNÉ-programmet tjener absolut et formål, men dét, der virkelig er behov for, er en kraftfuld indsats fra hele samfundets side, herunder en mere koordineret indsats i Europol og Interpol og en klarere politisk vilje til at udrydde systematisk vold af denne type. Tillidsbrud hos personer med et specielt ansvar bør behandles som særlig graverende.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Projekternes omfang

2.1.1. Kommissionen foreslår, at en del af budgettet øremærkes til større projekter op til 250 000 EUR. EØSU er enig i, at effektive projekter af dette omfang kan udnytte ressourcerne bedre. Der bør gøres en indsats for at lette den administrative byrde på begge sider. Der bør f.eks. lægges mere vægt på konkrete resultater og ordentlige regnskaber som bevis på god projektforvaltning. Der bør fastsættes klare retningslinjer for godtagne ansøgere om, hvilket regnskabsmæssigt materiale der kræves for at sikre, at de på forhånd indfører tilpassede systemer.

2.2. Samfinansiering

2.2.1. EØSU støtter 80 %-grænsen. Det er vigtigt, at det fremgår af projektforslagene, om det er muligt at opnå anden støtte. Det kan dog være vanskeligt for ngo'er at opnå 50 % (som ofte er et krav for Kommissionens samfinansierede projekter).

2.3. Definition af mål og emner

2.3.1. EØSU støtter forslaget om hvert år at identificere nogle få specifikke aktioner, der uden at udelukke andre aktioner opfattes som særlig nødvendige. Nye og innovative projekter bør også tilskyndes.

2.3.2. Kommissionen bør gøre det klart for ansøgerne, hvilke kriterier (herunder ekspertiseniveau) der vil være gældende i udvælgelsesprocessen.

2.4. Lettere adgang for ngo'er

2.4.1. Benyttes en elektronisk ansøgningsformular, skal den være let at udfylde og skrevet i et letforståeligt sprog. I forbindelse med betalingsfrister skal der tages hensyn til ngo'ers budgetmæssige begrænsninger og likviditetsvanskeligheder.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om overtagelsestilbud«

(KOM(2002) 534 endelig — 2002/0240 (COD))

(2003/C 208/15)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 5. november 2002 at anmode Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Bryan Cassidy til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 101 stemmer for, 8 imod og 17 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. EØSU hilser Kommissionens seneste forslag velkomment som et yderligere skridt mod realisering af et indre marked. Europa-Parlamentet og Rådet opfordres til så hurtigt som muligt at vedtage Kommissionens forslag.

1.2. EØSU finder, at endemålet må være at eliminere alle hindringer for grænseoverskridende overtagelser i EU, at sikre ligebehandling af alle interessenter og at få afviklet alle forsvarsmekanismer.

1.3. Ifølge artikel 18 har Kommissionen 5 år regnet fra direktivets gennemførelse til at foreslå ændringer på baggrund af indhøstede erfaringer. EØSU håber, det dermed bliver muligt at afhjælpe nogle af manglerne i det foreliggende forslag.

1.4. EØSU håber, at artikel 4 kan opfylde sit formål, som er at modvirke, at der systematisk anlægges sager ved domstolene i forbindelse med overtagelsestilbud, og at afstedkomme, at medlemsstaterne sikrer gennemsigtighed i forbindelse med de kompetente myndigheders beslutningstagning, men det frygter, at de bestemmelser, der indføres i artikel 4 om tilsynsmyndigheder og lovvalg i forbindelse med overtagelsestilbud, er unødigt indviklede og skaber usikkerhed, og foreslår derfor, at de forenkles.

1.5. For at sikre fælles spilleregler anmoder EØSU Europa-Parlamentet og Rådet om at opstille en relativt snæver ramme for, hvilken procentdel af stemmerettighederne der giver kontrol og dermed udløser et obligatorisk overtagelsestilbud.

1.6. EØSU ser gerne en ny artikel 13 om rettidig og omfattende information og høring af arbejdstagernes repræsentanter og understreger, at god ledelsesskik kræver, at der samarbejdes med arbejdstagerne i både tilbudsgiver- og målselskab. Arbejdstagerne og deres repræsentanter bør ikke informeres senere end tilsynsmyndighederne, aktionærerne, medierne og andre interessenter, idet der må gælde lige regler for alle, og bestyrelsen eller direktionen i såvel tilbudsgiver- som målselskaber på den måde får mulighed for at overveje arbejdstagernes synspunkter.

1.7. Artikel 13 er et vigtigt bidrag til overvindelse af de bekymringer for arbejdstagernes beskyttelse, som tidligere er kommet til udtryk. Artikel 6, stk. 1 og 2, indeholder nyttige henvisninger til information, der skal videregives til arbejdstagernes repræsentanter, og EØSU ser gerne, at teksten mere udførligt giver udtryk for, hvor vigtigt det er at informere og høre arbejdstagerne.

1.8. EØSU opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til i direktivets artikel 11, stk. 4, at fastlægge et spillerum for kravet om kvalificeret flertal i forbindelse med ændring af et selskabs vedtægter.

1.9. EØSU har ikke foreslået ændringer i artikel 14 og 15, da vi mener at vide, at disse to artikler er blevet omarbejdet i Rådets arbejdsgrupper.

1.10. EØSU bemærker, at der i den seneste version af direktivforslaget intet siges om »fælles spilleregler« i forhold til ikke-medlemsstater, men understreger, at det er vigtigt at have fælles spilleregler inden for EU.

1.11. EØSU godkender Kommissionens tekst under forbehold af nedenstående ændringsforslag.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Artikel 4, stk. 2, litra a)

2.1.1. Sætningen »hvis kapitalandelene i dette selskab er optaget til omsætning på et reguleret marked i den pågældende medlemsstat« udgår.

2.2. Artikel 5, stk. 3

2.2.1. Artiklen affattes således: »Den procentdel af stemmerettighederne, der ~~giver kontrol~~ udløser en forpligtelse til at fremsætte et tilbud, jf. stk. 1, samt beregningsmåden herfor bestemmes af reglerne i den medlemsstat, hvor selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted. Denne procentdel kan ikke være lavere end 30 % eller højere end 40 % af selskabets stemmerettigheder.«

2.3. Artikel 5, stk. 5

2.3.1. Andet punktum affattes således: »Når den modydelse, tilbudsgiveren tilbyder, ikke består af likvide kapitalandele, som er optaget til omsætning på et reguleret marked, ~~kan~~ bør medlemsstaterne kræve, at denne modydelse skal omfatte en modydelse i form af kontanter, i det mindste som valgmulighed.«

2.4. Artikel 5, stk. 6, og artikel 6, stk. 4

2.4.1. Disse stykker refererer til komitologien. Dette forekommer uforeneligt med direktivet, der fastlægger minimumskrav, hvis overholdelse medlemsstaterne skal sikre, om nødvendigt ved at vedtage ekstra og strengere bestemmelser (artikel 3, stk. 2).

2.4.2. Bestemmelserne om fastsættelse af prisen og om de betingelser, der er knyttet til tilbuddet, er vigtige regler, der skal fastlægges i selve direktivet.

2.4.3. EØSU ønsker artikel 5, stk. 6, og artikel 6, stk. 4, udeladt.

2.5. Artikel 9

2.5.1. Artikel 9, stk. 3

2.5.1.1. Der tilføjes følgende sætning: »Tilbagekøbsprogrammer, der blev indledt, før tilbuddet blev fremsat, betragtes som indgående i selskabets almindelige virksomhed.«

2.5.2. Artikel 9, stk. 4

2.5.2.1. Varslet i forbindelse med indkaldelse til generalforsamlinger bør ændres fra to uger til tre uger.

2.5.3. Artikel 9, stk. 5

2.5.3.1. Målselskabets bestyrelse eller direktion skal, inden den tilkendegiver sin holdning til tilbuddet, konsultere de ansatte med henblik på at inkorporere deres synspunkter i dokumentet. Den sætning i artikel 9.5, der starter med »Samtidig meddeler målselskabets bestyrelse eller direktion ...«, bør derfor ændres til: »Inden dokumentet færdiggøres, foretager målselskabets bestyrelse eller direktion en detaljeret og omfattende informering og høring af arbejdstagernes repræsentanter eller, i mangel heraf, af arbejdstagerne selv.«

2.6. Artikel 10, stk. 1, 2 og 3

2.6.1. Bemærkninger til artikel 10, stk. 1 og 2

2.6.1.1. Denne artikel med overskriften Oplysning om selskaber i henhold til artikel 1, stk. 1 er vigtig og ligger fuldstændig på linje med Kommissionens generelle positive holdning til gennemsigtighed såvel på det finansielle område som i forbindelse med selskabsretten⁽¹⁾. Som en indledende bemærkning ønsker EØSU at henlede Kommissionens opmærksomhed på, at den bør koordinere sine forskellige initiativer på dette område.

2.6.1.2. Den foreslåede ordlyd er sådan, at der lægges samme vægt på oplysninger, som selskabet skal offentliggøre løbende eller regelmæssigt, og oplysninger, det skal offentliggøre, når der er fremsat tilbud, hvilket ikke er rimeligt.

⁽¹⁾ Se Rapport om spørgsmål i forbindelse med overtagelsestilbud (10.1.2002, s. 25) og Report on a Modern Regulatory Framework for Company Law i Europe (4.11.2002, s. 45 og 95), begge udarbejdet af Ekspertgruppen på Højt Niveau om Selskabsret, og Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til omsætning (KOM(2001) 280 endelig).

2.6.1.3. Nogle af disse oplysninger er kun nyttige eller relevante i forbindelse med overtagelsestilbud; det gælder f.eks. »væsentlige aftaler, som selskabet har indgået, og som får virkning, ændres eller udløber, hvis kontrollen med selskabet ændres« (j). Sådanne aftaler er ofte fortrolige, og det kan være til skade for selskabet, hvis det skal offentliggøre dem som led i den løbende informationsvirksomhed.

2.6.1.4. Punkt g) omhandler aftaler mellem aktionærer. Det er klart, at et selskab kun kan informere om sådanne aftaler, hvis det er vidende om dem.

2.6.1.5. Ordlyden i litra k) er uklar. Der sigtes tilsyneladende til personlige aftaler om afskedigelsesgodtgørelse og ikke til kollektive aftaler. Hvis det er tilfældet, bør det fastslås, at de pågældende medarbejdere indgår i den øverste ledelse.

2.6.2. Ændringsforslag til artikel 10, stk. 1, 2 og 3

2.6.2.1. Sidst i artikel 10, stk. 1, litra g) tilføjes: »for så vidt selskabet er informeret om aftalerne«.

2.6.2.2. I artikel 10, stk. 1, litra j) og k) tilføjes: »når der fremsættes overtagelsestilbud«.

2.6.2.3. I artikel 10, stk. 1, litra k) erstattes »medarbejdere« med »medarbejdere, der indgår i den øverste ledelse«.

2.6.2.4. I begyndelsen af artikel 10, stk. 2, formuleres således: »De i stk. 1 nævnte oplysninger — undtagen de, der er nævnt i litra j) og k) —« (resten uændret).

2.6.2.5. Ordlyden i artikel 10, stk. 3, er tvetydig, den er i modstrid med artikel 11, og den er uforenelig med selskabslovgivningen i visse medlemsstater.

2.6.2.6. Den forudsætter, at alle de punkter, der er nævnt i stk. 1, enten er »strukturelle aspekter« — et udtryk, der i øvrigt er for bredt til, at det bør anvendes, hvor konsekvenserne er så omfattende — eller forsvarsmekanismer, hvilket ikke er tilfældet.

2.6.2.7. Desuden er der en del af de punkter, der er nævnt i stk. 1, som ikke er generalforsamlingens eller aktionærernes ansvar, men hører under andre af selskabets organer, og det tilkommer ikke et direktiv om overtagelsestilbud at ændre selskabsretten. Dette er den væsentligste kritik, der fremføres af eksperter fra næsten alle medlemsstaterne i rapporten fra Ekspertgruppen på Højt Niveau om Selskabsret.

2.6.2.8. Generalforsamlingens godkendelse er irrelevant. En rapport fra ledelsen hvert andet år må være tilstrækkelig.

2.6.2.9. Artikel 10, stk. 3, formuleres således: »Ledelsen i selskaber, hvis værdipapirer er optaget til notering på et reguleret marked i en medlemsstat, forelægger mindst hvert andet år en rapport om de punkter, der er nævnt i stk. 1, for generalforsamlingen af aktionærer.«

2.7. Artikel 11

2.7.1. Bemærkninger til artikel 11, stk. 1, 2 og 3

2.7.1.1. Denne artikel er yderst problematisk, idet den bestemmer, at ingen indskrænkninger i retten til overdragelse af kapitalandele, som er kontraktligt aftalt mellem målselskabet og indehaverne af kapitalandele i dette selskab eller mellem indehaverne af kapitalandele i målselskabet, kan gøres gældende over for tilbudsgiveren i tilbudsperioden, og at samtlige stemmeretsbegrænsninger ifølge kontraktlige aftaler mellem målselskabet og indehaverne af kapitalandele i dette selskab eller mellem indehaverne af kapitalandele i målselskabet ophører med at have virkning, når selskabets generalforsamling træffer beslutning om eventuelle forsvarsforanstaltninger. Sådanne aftaler er imidlertid omfattet af aftaleretten og selskabsretten.

2.7.1.2. Det er svært at forstå, hvordan aftaler mellem aktionærer, som hverken selskabet eller ledelsen er part i, kan udgøre et problem for et direktiv om overtagelsestilbud.

2.7.2. Ændringsforslag til artikel 11

2.7.2.1. Andet afsnit i stk. 2 og andet afsnit i stk. 3 udgår.

2.7.2.2. I artikel 11, stk. 4, andet afsnit, ændres varslet i forbindelse med indkaldelse til generalforsamlinger fra 2 uger til 3 uger.

2.8. Artikel 13

2.8.1. For at kunne præsentere et velfunderet tilbud og en velfunderet holdning til et tilbud må bestyrelsen eller direktionen for både det tilbudsgivende selskab og målselskabet konsultere deres ansatte. Sådanne høringer er ikke kun nødvendige, inden de første forslag forelægges, men også under hele overtagelsesprocessen. Vi foreslår derfor følgende ændrede ordlyd for artikel 13 i Kommissionens forslag, som i øvrigt indfører allerede eksisterende regler: »Bestyrelsen eller direktionen for det tilbudsgivende selskab og målselskabet skal foretage en detaljeret og omfattende informering og høring af arbejdsta-

gernes repræsentanter eller, i mangel heraf, af arbejdstagerne selv, på alle overtagelsesprocessens stadier.«

2.9. Artikel 17

2.9.1. Artiklens tekst erstattes af følgende: »Der nedsættes et kontaktudvalg med følgende opgaver: (a) at fremme harmoniseret anvendelse af direktivet via regelmæssige møder til løsning af praktiske problemer i forbindelse med gennemførelsen; (b) om nødvendigt at rådgive Kommissionen vedrørende ændringer af direktivet.«

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik«

(KOM(2003) 176 endelig — 2003/0068 (CNS))

(2003/C 208/16)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 22. april 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udpegede Christoforos Koryfidis til hovedordfører.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 87 stemmer for, 4 imod og 23 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Den 8. april 2003 godkendte Kommissionen for første gang forslagene til de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker og retningslinjerne og henstillingerne for beskæftigelsen samtidigt.

1.2. Denne udtalelse ligger i forlængelse af udtalelsen om den europæiske beskæftigelsesstrategi ⁽¹⁾, som blev vedtaget på EØSU's plenarforsamlingen i marts 2003.

1.3. EØSU har sideløbende hermed udarbejdet en udtalelse om de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik 2003.

2. Meddelelsen fra Kommissionen

2.1. I begrundelsen til forslaget redegør Kommissionen for bevæggrunden til den gennemgribende ændring af retningslinjerne, for den nye ramme for udviklingen af dem og for de prioriteringer, der skal følges.

⁽¹⁾ EFT C 133 af 6.6.2003.

2.1.1. Som bevæggrund for omorienteringen af retningslinjerne anføres de aktuelle udfordringer, som Europa står overfor, eller mere konkret »hurtigere økonomiske, sociale og befolkningsmæssige forandringer, globaliseringen og kravene fra en moderne økonomi samt den kommende EU-udvidelse«, samt behovet »for bedre at kunne virkeliggøre Lissabonstrategien«.

2.1.2. I kommissionsforslaget bestemmes og afgrænses retningslinjernes udviklingsramme af:

- kravet om større stabilitet i beskæftigelsesretningslinjerne, der skal være resultatorienterede og indrettet på at virkeliggøre de mellemfristede målsætninger inden for rammerne af de centrale mål og tidshorisonten på ti år, som blev besluttet på Lissabon-topmødet
- resultaterne af den omfattende evaluering, der er udført vedrørende de første fem års gennemførelse af beskæftigelsesstrategien
- resultaterne af de drøftelser og høringer, som til dato har fundet sted med deltagelse af alle EU-institutioner og vigtige interessenter, herunder civilsamfundsorganisationer
- udvidelsen
- især Europa-Parlamentets bidrag ⁽¹⁾.

2.1.3. De ti prioriterede foranstaltninger, som Kommissionen foreslår, er rettet mod bestående og kommende udfordringer og forfølger tre hovedmål, nemlig fuld beskæftigelse, fremme af kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen samt styrkelse af social samhørighed og integration

2.2. Kommissionen foreslår at måle fremskridtene på basis af kvantitative målsætninger på såvel EU-niveau som medlemsstatsniveau. Visse af de foreslåede målsætninger er opstillet af Det Europæiske Råd eller har indgået i tidligere retningslinjer, andre er nye.

2.3. Endelig fremlægges retningslinjerne i Kommissionens forslag i en tredelt struktur ⁽²⁾, der understreger medlemsstaternes ansvar i forbindelse med gennemførelsen af beskæftigelsespolitikkerne, på en måde så

- mål indfris og prioriteringer overholdes;
- man konstaterer fremskridt i opfyldelsen af de særlige kvantitative målsætninger, som foreslås;
- man sikrer en god processtyring af beskæftigelsespolitikkerne bl.a. via et velfungerende partnerskab mellem de vigtigste interessenter og
- man sørger for, at beskæftigelsesretningslinjerne fungerer i sammenhæng med de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, som ligeledes bør gennemføres fuldt ud.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU kan tilslutte sig Kommissionens argumentation i begrundelsen for forslaget. EØSU synes navnlig godt om beskrivelsen af:

- strategien på mellemlangt sigt for de nye udfordringer på arbejdsmarkedet
- støtten til Lissabon-målene
- målet om bedre styring, flere partnerskaber og effektiviseret gennemførelse af de relevante politikker
- sikringen af overensstemmelse og komplementaritet i forholdet mellem beskæftigelsesretningslinjerne og de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik.

3.1.1. EØSU lægger især vægt på sikringen af overensstemmelse og komplementaritet i forholdet mellem beskæftigelsesretningslinjerne og de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik. Udvalget opfatter dette som et indbyrdes samspil i et jævnbyrdigt forhold, der tjener til opfyldelsen af de overordnede Lissabon-målsætninger

⁽¹⁾ Som disse er kommet til udtryk, bl.a. i beslutningerne af 25. september 2002 og 5. december 2002 samt i beslutningen fra februar 2003 om forberedelse af Det Europæiske Råds forårstopmøde.

⁽²⁾ »Beskæftigelsesretningslinjerne består derfor af tre dele: én, som præsenterer strategiens tre overordnede mål, én med en gennemgang af de ti prioriterede foranstaltninger med henblik på strukturel reform, og én om nødvendigheden af at forbedre gennemførelsen og styringen af processen. De nationale beskæftigelsesplaner bør afspejle disse tre elementer i retningslinjerne, og der bør føres tilsyn på EU-plan«.

3.1.1.1. På denne baggrund understreger EØSU, at medlemsstaterne bør opfatte forslagene vedrørende den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken som en samlet forpligtende ramme for opfyldelsen af Lissabon-målene.

3.1.1.2. EØSU mener desuden, at moderniseringen og retningslinjernes treårige varighed er af stor betydning for den europæiske beskæftigelsesstrategis fremtidsudsigter og effektivitet inden for rammerne af Lissabon-strategien og de nye vilkår, der vil gælde i et EU med 25 medlemsstater.

3.1.1.3. EØSU henviser dog til sine tidligere fremsatte vurderinger ⁽¹⁾

- Lissabon-strategien er i krise
- Uden en kraftig og bæredygtig økonomisk vækst vil det blive svært at indfri de øvrige målsætninger, som blev fastlagt i Lissabon
- den økonomiske situation er forværret i de sidste to år
- de aktuelle internationale spændinger fremmer ikke et opsving.

3.1.1.4. Denne tingenes tilstand gør det vanskeligt at gennemføre retningslinjerne. Det foreslås derfor, at medlemsstaterne og EU udnytter enhver mulighed og ethvert tilgængeligt middel — herunder strukturfondene — til at understøtte indsatsen.

3.1.1.5. De nye retningslinjer for beskæftigelsen er en stor udfordring for EU's nye medlemsstater. Oven i alle de andre problemer er det formelt første gang, at disse lande skal gennemføre den i retningslinjerne fastsatte politik. Dette faktum pålægger Kommissionen et særligt ansvar for at støtte de nye medlemsstaters bestræbelser på at opfylde Unionens forventninger.

3.2. I sin udtalelse skriver EØSU, »at den nye EU-beskæftigelsesstrategi vil bidrage til indfrielsen af Lissabon-målene, som også omfatter konkrete midtvejsmål, for så vidt som den vil blive ledsaget af konstante og integrerede retningslinjer, hvis effektivitet vil blive underlagt systematisk kontrol⁽²⁾«.

3.2.1. I overensstemmelse med tidligere udtrykte synspunkter og den generelle støtte til Lissabon-samlingens tre hovedmål for beskæftigelsen ⁽³⁾ kan EØSU også give sin tilslutning til de indfaldsvinkler, indholdet og de delmål, som Kommissionen præsenterer i »A De overordnede mål« i forslaget.

3.2.1.1. EØSU kan navnlig skrive under på:

- Kommissionens henstilling til medlemsstaterne om i forbindelse med målsætningen om fuld beskæftigelse at »sætte sig tilsvarende nationale mål, som står i forhold til de forventede resultater på EU-plan«
- Kommissionens analyse af overgangen til et vidensbaseret samfund med sigte på fremme af kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen
- at social samhørighed og integration bør styrkes gennem beskæftigelsespolitikker, der kan forventes at »bidrage til en væsentlig reduktion af andelen af arbejdende fattige i samtlige medlemsstater inden udgangen af 2010«. EØSU insisterer på, at retningslinjerne skal ledsages af kvantitative mål, ikke kun på nationalt niveau, men også på lokalt og regionalt niveau, at der skal lægges øget vægt på gennemførelse, resultater og evaluering (af samtlige konkrete aktioner) og at retningslinjerne skal følges op af henstillinger.

3.3. EØSU gør opmærksom på, at man savner en konkret og særskilt prioritering af indvandring, samt reference til særlige indvandringsaspekter i de øvrige prioriteringer. Det går ikke desto mindre fortsat ind for, at der udvikles en fælles EU-indvandringspolitik til forvaltning af migrationsstrømmene i forbindelse med beskæftigelsespolitikken.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Hvad angår »de prioriterede foranstaltninger« fremsætter EØSU følgende bemærkninger og forslag:

4.1.1. Første prioriterede foranstaltning:
»Aktive og forebyggende foranstaltninger for ledige og inaktive«

4.1.1.1. I sin seneste udtalelse om den europæiske beskæftigelsesstrategi skriver EØSU, at »en retningslinje må vies specielt til fremme af aktive og forebyggende arbejdsmarkedsforanstalt-

⁽¹⁾ EUT C 95 af 23.4.2003.

⁽²⁾ EUT C 133 af 6.6.2003.

⁽³⁾ Fuld beskæftigelse, fremme af kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen samt styrkelse af social samhørighed og integration.

ninger til langtidsarbejdsløse, inaktive, handicappede, kvinder, unge og etniske mindretal med henblik på fjerne hindringer for, at disse kan indtræde eller forblive på arbejdsmarkedet i varige job. I den forbindelse er det vigtigt tidligt at gøre sig de arbejdssøgendes behov klart og at opstille egnede støtte- og reintegrationsplaner ⁽¹⁾.«

4.1.1.2. Derfor spørger EØSU sig selv, om det ikke ville være mere hensigtsmæssigt på nationalt niveau, men med deltagelse af arbejdsmarkedets parter, det organiserede civilsamfund mere generelt og de lokale og regionale myndigheder at samle alle de foranstaltninger, der har til formål at afskaffe hindringer for adgang til arbejdsmarkedet, herunder også forskelsbehandling af arbejdstagere, der er statsborgere i tredjelande, og regionale forskelle i én retningslinje.

4.1.1.2.1. Opmærksomheden henledes på, at en samlet retningslinje for afskaffelse af hindringer for adgang til arbejdsmarkedet flytter indfaldsvinklen til beskæftigelsen i retning af et mere helstøbt –levende og klart — billede af beskæftigelsesperspektiverne. Indsatsen bliver på den måde forebyggende, den bliver relevant for alle og opnår en diakron samfundsdynamik, med alt hvad det indebærer for den tilgangen til problemet på mellemlangt sigt.

4.1.2. Anden prioriterede foranstaltning: »Fremme af iværksætterkulturen og jobskabelsen«

4.1.2.1. EØSU bifalder Kommissionens forslag på området. I tråd med holdningen i sin tidligere udtalelse om emnet ⁽²⁾ henleder det opmærksomheden på behovet for systematisk og integreret fremme af iværksætterånd og virksomhedskultur i overensstemmelse med de traditionelle europæiske samfundsmodeller.

4.1.2.1.1. Specielt hvad angår iværksætterkulturen erindrer udvalget om, at:

- selvstændig virksomhed — herunder personer, der tager initiativ til tjenester af solidarisk eller almen interesse — sætter virkelig skub i jobskabelsen;

- små virksomheder er som oftest arbejdskraftintensive og skaber relativt flere arbejdspladser end store, mere kapitalintensive virksomheder;

- en stigning i antallet af små og mellemstore virksomheder i EU er ikke i sig selv tilstrækkelig indikator for, om politikken virker;

- det, det drejer sig om, er at få antallet af små virksomheder til at stige og samtidig undgå, at folk tvinges til at vælge selvstændig virksomhed, fordi det almindelige arbejdsmarked ikke giver dem nogen mulighed for eller udsigt til et lønnet arbejde; ⁽³⁾

- virksomhederne i de traditionelle erhvervssektorer skaber stadig flere arbejdspladser, og det er derfor nødvendigt, at de inddrages i de europæiske og nationale politikker for støtte til erhvervslivet;

- det er nødvendigt at forbedre kvaliteten i forbindelse med oprettelse af nye virksomheder gennem en passende uddannelse af iværksættere og gennem ledsagende støtte-tjenester.

4.1.3. Tredje prioriterede foranstaltning: »Fremme af arbejdstageres og virksomheders evne til at tilpasse sig ændrede vilkår på arbejdsmarkedet«

4.1.3.1. I tråd med holdningen i sin tidligere udtalelse ⁽¹⁾ støtter EØSU Kommissionens forslag på dette område. Udvalget fremhæver især arbejdsmarkedsparternes rolle i forbindelse med gennemførelsen af denne prioriterede foranstaltning. En rolle som forudsætter stærk og energisk inddragelse af arbejdsmarkedsparterne på samtlige niveauer (europæisk, nationalt og lokalt) fra det tidspunkt hvor politikkerne udformes, over deres iværksættelse og indtil deres evaluering.

4.1.3.2. Til det formål bør arbejdsmarkedsparternes forslag om trepartsforhandlinger om udvikling og beskæftigelse gennemføres omgående og det hermed forbundne forslag fra Kommissionen om et socialt trepartstopmøde, før Det Europæiske Råds samling i foråret realiseres.

⁽¹⁾ EUT C 133 af 6.6.2003.

⁽²⁾ »Desuden bør der tilføjes en retningslinje om gunstige vilkår for udvikling af virksomheder og fremme af iværksætterkulturen, navnlig rettet mod små og mellemstore virksomheder og person-selskaber (kooperativer, foreninger og gensidige selskaber) specielt med sigte på at skabe flere, varige arbejdspladser af høj kvalitet.« (EUT C 133 af 6.6.2003).

⁽³⁾ EFT C 368 af 20.12.1999 (Bilag).

4.1.4. Fjerde prioriterede foranstaltning:
»Flere og bedre investeringer i menneskelig kapital og strategier for livslang læring«

4.1.4.1. EØSU insisterer især på spørgsmålet om investeringer i menneskelig kapital. »EØSU anser retningslinjen om livslang uddannelse for at være af allerstørste betydning og insisterer på behovet for en væsentlig forøgelse af investeringer i netop dette område med offentlige og private midler. Samtidig gør det opmærksom på, at der må findes og udvikles en mere smidig og effektiv måde at udnytte de relevante bevillinger, idet det lægger særlig vægt på strukturfondenes — i den forbindelse ikke mindst Den Europæiske Socialfonds muligheder for at bidrage til nævnte formål (1)«.

4.1.4.2. EØSU lægger en særlig vægt på livslang læring og mener ikke, at målet om at øge andelen af deltagere i voksenuddannelse til 15 % i gennemsnit i EU med deltagerprocenter på over 10 % i alle medlemsstater inden 2010, i tilstrækkelig grad opfylder videnssamfundets store behov.

4.1.5. Femte prioriterede foranstaltning:
»Større arbejdskraftudbud og fremme af aktiv aldring«

4.1.5.1. EØSU insisterer desuden på og »understreger behovet for at forene en politik for aktiv aldring med afhjælpning af trølsomme arbejdsvilkår og aktuelle økonomiske problemer, der fører til vidtgående omstruktureringer af virksomheder — omstruktureringer, der alt for tit ender med afskedigelser af ældre arbejdstagere. Sådanne afskedigelser bør kunne afbødes gennem en ambitiøs arbejdsmarkedsplanlægning, omstillings- og omskolingsforanstaltninger samt opretholdelse af de nuværende muligheder for førtidspension (1)«.

4.1.5.2. Uddannelse og ikke mindst livslang læring kan fungere som katalysatorer for integration af kvinder, ældre og ugunstigt stillede personer i en arbejdsstyrke, der er fortrolig med videnssamfundet.

4.1.6. Sjette prioriterede foranstaltning:
»Ligestilling«

4.1.6.1. EØSU er enig i Kommissionens forslag og peger på, at de kønsrelaterede beskæftigelsesproblemer vedrører hindringer for adgang til arbejdsmarkedet og lønpolitikken.

4.1.6.2. EØSU støtter navnlig, at det tilstræbes at skabe bedre betingelser for, at arbejde og familieliv kan forenes, navnlig ved at sørge for ordninger for børn og andre med pasningsbehov. Ledsages sådanne bedre betingelser af foranstaltninger til afskaffelse af hindringer for adgangen til arbejdsmarkedet og en mindske af de kønsbetingede lønforskelle, kan det forventes at medvirke afgørende til opfyldelsen af målsætninger for 2010 (2).

4.1.7. Syvende prioriterede foranstaltning:
»Fremme af integrationen af ugunstigt stillede grupper på arbejdsmarkedet og bekæmpelse af forskelsbehandling af samme grupper«

4.1.7.1. EØSU bifalder Kommissionens forslag, men henleder dog også her opmærksomheden på, at det ville foretrække en samlet retningslinje for afskaffelse af hindringer for adgang til arbejdsmarkedet (som allerede påpeget under punkt 4.1.1.2). Udvalget finder indførelsen af kvantitative mål i forbindelse med ugunstigt stillede personer yderst interessant. Sådanne mål kan være en afgørende hjælp for den evalueringsprocedure, som skal følges.

4.1.7.2. »Ugunstigt stillede personer« omfatter mange forskellige grupper, der konfronteres med beskæftigelsesproblemer af forskellig art. Specielt hvad beskæftigelse af handicappede angår, kræves en mere detaljeret fastlæggelse af vilkår og begreber. Mange handicappede — og måske også andre grupper er slet ikke arbejdssøgende. Det behøver dog ikke at betyde, at de udelukkes fra muligheden for erhvervsuddannelse og erhvervs erfaring i handlingsplanerne for beskæftigelsen.

4.1.7.3. EØSU foreslår at indføre kvantitative målsætninger for ugunstigt stillede personer, der på grund af deres særlige situation kategoriseres som inaktive.

4.1.8. Ottende prioriterede foranstaltning:
»Incitament, der skal gøre det økonomisk attraktivt at arbejde«

4.1.8.1. EØSU er enig i Kommissionens forslag og tilføjer, at arbejdspladser af høj kvalitet er en vigtig faktor for personers aktive forbliven på arbejdsmarkedet. Det er derfor vigtigt, at de nationale beskæftigelsesplaner tilrettelægges i overensstemmelse hermed.

(1) EUT C 133 af 6.6.2003.

(2) Målsætningerne for 2010 er: at udrydde kønsbetingede forskelle i arbejdsløshedssituationen og halvere lønforskellen mellem mænd og kvinder.

4.1.9. Niende prioriterede foranstaltning:
»Omdannelse af sort arbejde til almindeligt arbejde«

4.1.9.1. I sin udtalelse om den nye europæiske beskæftigelsesstrategi ⁽¹⁾ giver EØSU klart udtryk for sin holdning, der ligger på linje med Kommissionens. EØSU synes især godt om, at Kommissionen vil skabe betingelserne for, at problemets fulde omfang bliver kendt gennem bedre statistiske data.

4.1.10. Tiende prioriterede foranstaltning:
»Fremme af faglig og geografisk mobilitet og bedre jobmatching«

4.1.10.1. EØSU anerkender, at mobilitet i EU også er vigtig for beskæftigelsen og støtter derfor den samlede pakke af kommissionsforslag på dette område. Udvalget fremhæver som en ekstra positiv foranstaltning forslaget om, at alle ledige job, der tilbydes via medlemsstaternes arbejdsformidlinger, inden udgangen af 2005 skal tilbydes og kunne søges af enhver EU-borger.

4.2. Med hensyn til »Bedre styring, flere partnerskaber og effektiveret gennemførelse« henleder EØSU opmærksomheden på følgende:

4.2.1. I erkendelse af behovet for en bedre styring og gennemførelse af den europæiske beskæftigelsesstrategi via de nationale beskæftigelsesplaner støtter EØSU Kommissionens forslag om, at det »med behørig respekt for nationale traditioner og kutymen« skal sikres, »at de relevante parlamentsorganer inddrages i gennemførelsen af retningslinjerne.« Samtidig insisterer udvalget dog på at foreslå medlemsstaterne at tildele de nationale parlamenter en stærk rolle i forbindelse med de

nationale planer. Det henviser således til sit forslag om, at »de nationale handlingsplaner« i overensstemmelse med praksis i den enkelte medlemsstat bør diskuteres og godkendes »af de nationale parlamenter i forbindelse med fastsættelsen af de årlige budgetter for beskæftigelsespolitikken« ⁽¹⁾.

4.2.2. EØSU er også enig i, at »alle centrale aktører, herunder civilsamfundet, skal tage aktivt del i den europæiske beskæftigelsesstrategi«. Samt i at »de regionale og lokale aktørers deltagelse i udformningen og gennemførelsen af retningslinjerne især skal foregå ved hjælp af lokale partnerskaber, informationsformidling og høringer«, sådan som Kommissionen skriver i sit forslag.

4.2.2.1. I forlængelse heraf og i tråd med sin tidligere udtalelse insisterer EØSU på, at retningslinjerne, når de omsættes til praksis i medlemsstaterne, skal ledsages af kvantitative mål på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Medlemsstaterne opfordres derfor til at lægge øget vægt på gennemførelse, resultater og evaluering af samtlige konkrete aktioner, der altid bør følges op af henstillinger.

4.2.3. De statistiske data er en grundlæggende forudsætning for en effektiv udvikling af en integreret politik for retningslinjerne. EØSU lægger vægt på disses betydning og opfordrer derfor Kommissionen til at koordinere indsatsen og med alle kræfter arbejde på i tide at sikre brugbare statistiske data baseret på sammenlignelige og pålidelige indikatorer for alle medlemsstater.

4.2.4. De lokale og regionale myndigheders inddragelse af arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund i gennemførelsen af retningslinjerne og synergieffekten heraf er nøglen til succes. Arbejdsmarkedspartners og mere generelt det organiserede civilsamfunds rolle på lokalt og regionalt niveau må derfor styrkes såvel i forbindelse med udformningen af politikker og opstillingen af mål som under gennemførelsen og evalueringen af de enkelte konkrete aktioner.

⁽¹⁾ EUT C 133 af 6.6.2003.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastlæggelse af den fælles landbrugspolitik fælles regler for ordninger for direkte støtte og fastlæggelse af støtteordninger for producenter af visse afgrøder (2003/0006 (CNS))«, og
- »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1257/1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2826/2000 (2003/0007 (CNS))«

(KOM(2003) 23 endelig — 2003/0006 + 2003/0007 (CNS))

(2003/C 208/17)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Rudolf Strasser til ordfører og Adalbert Kienle til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 82 stemmer for, 27 imod og 15 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Med landbrugsbeslutningerne som led i Agenda 2000 fortsatte Det Europæiske Råd i Berlin (marts 1999) den reformproces, der blev indledt 1992, og fastlagde rammebetingelserne for den fælles landbrugspolitik for perioden 2000-2006. Der blev truffet beslutning om at sikre øget markedsorientering ved at sænke de institutionelle priser, om at reducere udgifterne til direkte betalinger og om at inddrage økologiske krav. Desuden blev det pålagt Europa-Kommissionen at foretage en midtvejsrevision (Midterm Review, MTR ⁽¹⁾) med forskellige frister og forskellige mandater, hvis udviklingen på markederne gør det nødvendigt.

1.2. Kommissionen konstaterede i meddelelsen af 10. juli 2002 om midtvejsrevisionen, at der efter reformprocessens indledning i 1992 er nået meget, at markedslikevægten er forbedret, og at der er skabt et bæredygtigt grundlag for udvidelsen og for de igangværende WTO-forhandlinger.

2. Reformforslagenes indhold

2.1. Under hensyntagen til konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Bruxelles i oktober 2002 og til den intense debat, der blev ført bl.a. i Rådet, Europa-Parlamentet og EØSU efter

offentliggørelsen af meddelelsen om midtvejsrevisionen, forelagde Kommissionen den 22. januar 2003 lovgivningsforslagene med henblik på en ny reform af den fælles landbrugspolitik. Forslagene tilsigter at give landbrugerne et langsigtet perspektiv for et bæredygtigt landbrug. Kommissionen inddeler reformforslagene som følger:

- Stabilisering af markederne og forbedring af de fælles markedsordninger;
- Afkobling af den direkte støtte — indførelse af en enkelt betaling pr. bedrift, krydsoverensstemmelse;
- Degression og graduering af de direkte betalinger;
- Konsolidering og styrkelse af udviklingen af landdistrikterne.

2.2. Bestemmelserne om udligningsbeløb skal sammenfattes i en ny forordning. Mange af de hidtidige forordninger vil blive sat ud af kraft. De nye regler skal allerede træde i kraft den 1. januar 2004. Gradueringen skal dog først træde i kraft i 2006.

2.3. Kommissionen har forelagt særlige lovgivningsforslag med de planlagte ændringer af de fælles markedsordninger for henholdsvis »korn«, »ris«, »tørret foder« og »mælk og mejeriprodukter«, som udvalget behandler i særlige udtalelser ⁽²⁾.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om »Midtvejsrevision af den fælles landbrugspolitik«, EUT C 85 af 8.4.2003.

⁽²⁾ EUT C 85 af 8.4.2003.

2.4. Jordbrugere, der modtager enkeltbetalingen pr. bedrift, skal udtage 10% af deres areal i 10 år (uden rotationsmulighed og uden mulighed for som hidtil at dyrke energiafgrøder). Bedrifter på indtil 20 ha og bedrifter med økologisk produktion undtages fra denne bestemmelse. Til fremme af dyrkning af energiafgrøder foreslås en støtte på 45 EUR/ha (maksimalt til 1,5 mio. ha).

2.5. Hovedelementet i Kommissionens reformforslag er, at næsten alle direkte betalinger afkobles fra deres hidtidige beregningsgrundlag (f.eks. pr. dyr eller pr. ha dyrkningsareal). Støtten til markafgrøder (med en række undtagelser), til kvæg og får og til mælk skal fra 2004/5 sammenlægges til ét enkelt beløb, som i vidt omfang baseres på historiske referencemængder (gennemsnittet for årene 2000, 2001 og 2002). I modsætning til forslaget fra sommeren 2002 foreslår Kommissionen nu kun halv afkobling i forbindelse med kartofler til stivelsesfremstilling.

2.6. Hvad angår nødder foreslår Kommissionen, at den nuværende ordning afløses af en årlig standardbetaling på 100 EUR pr. ha, som kan suppleres med nationale midler.

2.7. Den afkoblede enkeltbetaling pr. bedrift vil blive opdelt i »betalingsrettigheder« for at lette overdragelse. Den enkelte »rettighed« beregnes ved at dividere den tilkendte enkeltbetaling med referenceperiodens hektarantal (inklusive foderarealet), der ligger til grund for beløbet. »Rettighederne« (en slags arealpræmier) kan med eller uden jord overdrages til andre landbrugere i samme medlemsstat og skal således kunne handles.

2.8. Den arealrelaterede enkeltbetaling pr. bedrift og andre direkte betalinger vil blive gjort afhængige af overholdelse af en række lovfæstede normer for miljø- og dyrebeskyttelse såvel som for fødevarer- og arbejdssikkerhed (Bilag III) og af opretholdelse af en »god landbrugsmæssig stand«, som det vil være op til den enkelte medlemsstat at definere (Bilag IV) (krydsoverensstemmelse).

2.9. Der skal indføres et bedriftsrådgivningssystem, som i første omgang bliver obligatorisk for bedrifter, der modtager over 15 000 EUR om året i direkte betalinger eller har en årsomsætning på over 100 000 EUR. Bedriftsrådgivningen skal hjælpe landbrugerne til at leve op til de normer, der kan kræves overholdt af et moderne landbrug, der prioriterer kvalitetsaspektet.

2.10. Under hensyntagen til de beslutninger, der blev truffet af Det Europæiske Råd i Bruxelles, foreslår Kommissionen fra 2007 (de næste finansielle overslags ikrafttræden) en i forhold til juli 2002 ændret obligatorisk »degression og graduering«. Det skal ikke blot sikre omfordeling af midler til gunst for anden søjle (landdistriktudvikling), men også åbne mulighed for at dække et yderligere finansieringsbehov i forbindelse med

nye landbrugsmarkedsreformer. Der er nu tale om »gradvis og differentieret reduktion« af de direkte betalinger (se tabellen). Forslaget om at begrænse de direkte betalinger til højst 300 000 EUR pr. bedrift er frafaldet. Ifølge forordningsforslaget skal alle direkte betalinger i første omgang reduceres med den generelle reduktionssats, men mindre bedrifter får en del tilbage.

(%)							
Regnskabsår	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 — 5 000 EUR	0	0	0	0	0	0	0
5 001 — 50 000 EUR	1	3	7,5	9	10,5	12	12,5
Over 50 000 EUR	1	4	12	14	16	18	19
Generel nedsættelsessats	1	4	12	14	16	18	19

2.11. Af de midler, der spares ved den planlagte degression, skal en procentsats, der stiger fra 1 % i 2007 til 6 % i 2011, anvendes til foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne, men langt den overvejende del til nye landbrugsmarkedsreformer og til finansiering af særlige situationer.

2.12. Kommissionen foreslår, at støtten til udvikling af landdistrikterne forøges, og at denne fællesskabspolitik anvendelsesområde udvides ved indførelse af nye foranstaltninger for landbrugere.

2.13. Kommissionen opfordrer til, at der stilles midler til rådighed til fremme af kvalitetsproduktion, og at der ydes finansiell støtte til producentorganisationer til forbrugerinformation om og reklame for produkter, der produceres som led i kvalitetsprogrammer.

2.14. Desuden foreslår Kommissionen en tidsbegrænset, gradvis aftagende støtte til landbrugerne, for at de lettere skal kunne tilpasse deres bedrifter til de standarder, der følger af EU's retsforordninger om miljøbeskyttelse, fødevarerikkerhed, dyrebeskyttelse og arbejdssikkerhed (højst 10 000 EUR pr. bedrift pr. år, i højst 5 år og gradvis aftagende). Desuden skal der kunne ydes støtte til anvendelse af bedriftsrådgivningen (højst 1 500 EUR) og til forbedring af dyrevelfærden (højst 500 EUR pr. kreaturenhed pr. år i højst 5 år).

3. Generelle bemærkninger

3.1. I nærværende udtalelse behandles de generelle aspekter i reformforslagene (den horisontale forordning) og de foreslåede nye foranstaltninger til fremme af udviklingen i landdistrikterne.

3.2. EØSU gør opmærksom på, at det allerede i udtalelsen af 11. december 2002 fremførte kritiske bemærkninger til midtvejsrevisionen af den fælles landbrugspolitik. Kommissionens forslag går klart ud over revisionsmandatet fra Det Europæiske Råd i Berlin, og den forventede markedsudvikling for de fleste produkters vedkommende giver ikke anledning til en vidtgående reform af den fælles landbrugspolitik.

3.3. Kommissionen støtter bl.a. sit forslag om en dybtgående reform på beslutninger truffet af Det Europæiske Råd i Göteborg den 16. juni 2001 (EU-strategi for bæredygtig udvikling) og af Det Europæiske Råd i Bruxelles den 24. og 25. oktober 2002 (aftale om indførelse af direkte støtte i de nye medlemsstater).

3.4. Det er af stor betydning for EØSU, at det europæiske landbrugs multifunktionelle karakter støttes i forbindelse med nye reformer. Bæredygtig drift skal også sikres i ugunstigt stillede regioner for at forhindre funktionstab med vidtrækkende konsekvenser for økonomi, beskæftigelse og beboelse i de pågældende regioner.

3.5. Beslutningen om at fastlægge rammebeløbene for foranstaltninger under rubrik 1a (markedsordningsforanstaltninger) til og med 2013, som blev truffet af Det Europæiske Råd i Bruxelles, indebærer på den ene side større sikkerhed og bedre muligheder for at planlægge. Men landbrugsbudgettet er stærkt begrænset, og derfor er også spillerummet for yderligere reformer af landbrugspolitikken begrænset, hvorfor det er nødvendigt at forvalte de finansielle midler effektivt. Denne begrænsning er ikke fastsat på baggrund af landbrugspolitiske hensyn, men udelukkende ud fra skattemæssige hensyn; begrænsningen stemmer efter EØSU's mening ikke overens med budgetloftet på 1,27 % af BNP og kan heller ikke føres tilbage dertil. Den skal også ses og vurderes i sammenhæng med udvidelsen, med behovet for nye reformer af markedsordningssystemet som led i WTO-forhandlingerne og med den nødvendige styrkelse af politikken til udvikling af landdistrikterne.

3.6. EØSU anerkender, at der på nogle punkter er foretaget ændringer i forhold til forslagene i meddelelsen af 10. juli 2002, som indebærer forbedringer. Det gælder f.eks. i forbindelse med gradueringen og med bedriftsrådgivningssystemet.

3.7. EØSU tager til efterretning, at Kommissionen samtidig med lovgivningsforslagene har forelagt analyser af reformforslagenes konsekvenser. Det drejer sig om 6 konsekvensanalyser (»impact-studies«), der imidlertid bygger på forslagene i meddelelsen om midtvejsrevisionen. De er i marts 2003 blevet

suppleret med yderligere to interne studier, som tager hensyn til de ændringer, der følger af lovgivningsforslagene. Disse studier går ud fra den antagelse, at der er markedslikevægt, hvilket er vanskeligt at sikre, og der er ikke foretaget regions-specifikke analyser f.eks. af de mulige konsekvenser for de ugunstigt stillede områder.

3.8. Kommissionen udledte af de analyser, der blev forelagt i januar, at reformforslagene klart forbedrer markedslikevægten, påvirker bedrifternes indkomst i gunstig retning, åbner mulighed for at forenkle præmieadministrationen og vil forbedre markedspriserne på oksekød.

3.9. De senest forelagte studier bekræfter bl.a. den ofte udtrykte frygt for, at den foreslåede forøgelse af kvoterne vil medføre prisfald for landbrugerne eller faldende produktion af oliefrø. Det er endvidere af interesse, at den forventede stigning i realindkomsten pr. arbejdsenhed indtil 2009 bliver lavere, hvis reformforslagene gennemføres, end hvis de ikke gennemføres. Det skal i den forbindelse bemærkes, at de antagne indkomststigninger hovedsageligt kan henføres til faldende beskæftigelse.

3.10. Kommissionen begrundet også behovet for en ny reform af den fælles landbrugspolitik med, at det nuværende præmiesystem i mange tilfælde afholder landbrugerne fra at producere det, der efterspørges på markederne, at det ikke rummer tilstrækkelige incitamenter til at producere kvalitetsvarer, og at det forleder til overskudsproduktion. Disse argumenter strider mod Kommissionens udsagn om, at de hidtidige reformer har medført store fremskridt, og at markedslikevægten har bedret sig. Desuden må man ikke glemme, at hovedparten af landbrugerne i de forløbne år har gjort sig store anstrengelser for at klare sig i den skærpede konkurrence og leve op til forbrugernes høje krav til produktionen om kvalitet og fødevarer sikkerhed.

3.11. Forenkling af landbrugspolitikken administration, herunder ikke mindst af forvaltningen af præmierne, nævnes som et væsentligt mål. EØSU kan tilslutte sig dette mål, men har sine tvivl om, at det kan realiseres, og frygter, at landbrugsbedrifterne og landbrugsforvaltningerne udsættes for et endog væsentligt mere omfattende bureaukrati. Dette gælder navnlig i forbindelse med den nye enkeltbetaling pr. bedrift, reglerne om overdragelse og kravene om krydsoverensstemmelse. Derigennem udsættes landbrugerne for store ekstra opgaver og omkostninger, hvad der kan svække rentabiliteten og i særlige tilfælde kan føre til, at mindre bedrifter nedlægges. EØSU understreger, at man skal passe på, at bureaukratiet ikke taget overhånd i forbindelse med den praktiske gennemførelse af nye foranstaltninger.

3.12. Udvalget har i flere udtalelser erklæret sig som tilhænger af at sikre landbrugets multifunktionalitet og af princippet om funktionsorienterede direkte betalinger. Det forudsætter, at landbrugspolitikken forskellige instrumenter fra tid til anden tages op til overvejelse og i givet fald tilpasses ændrede krav. EØSU er dog af den opfattelse, at der er væsentlige elementer i reformforslagene, som f.eks. den foreslåede enkeltbetaling pr. bedrift og den ekstra nedsættelse af mælkepriserne, der ikke tjener til at sikre det europæiske landbrugs multifunktionalitet.

3.13. EØSU gør opmærksom på, at væsentlig formindskelse af landbrugsproduktionen eller eventuel opgivelse af driften i bestemte regioner har store vedvarende konsekvenser for forsynings- og forædlingsvirksomhederne. Senere får det også konsekvenser for de pågældende regioners økonomiske styrke og for beskæftigelsen og kan dermed forstærke problemet med høj arbejdsløshed i mange landdistrikter. Sådanne negative konsekvenser ville ikke blot svække mange landlige regioners udviklingspotentialer, men også relativere den sociale samhørighed som en vigtig målsætning, ligesom de kan få betydning for bevarelsen af natur og miljø samt landskabsbilledet.

3.14. EØSU peger på, at de instrumenter, der anvendes for at nå reformens mål, ikke tager højde for den særlige situation, der gælder for landbruget i randregionerne. Det er derfor bydende nødvendigt at gennemføre en særlig undersøgelse, som kan lede frem til passende foranstaltninger for disse regioner.

3.15. Kommissionen forventer, at gennemførelsen af reformforslagene får positive konsekvenser for levnedsmidlernes kvalitet og sikkerhed. EØSU har i en række udtalelser understreget, at det er nødvendigt, at levnedsmiddelproduktionen opfylder samfundets forventninger. Det har præciseret, at der gælder et udelt ansvar i hele fødevarekæden.

3.16. EØSU er af den opfattelse, at Kommissionen bør tage hensyn til konklusionerne fra EU-topmødet den 24. og 25. oktober 2002, hvori det understreges, at producenterne i det nuværende EU 15's ugunstigt stillede områder skal beskyttes; det multifunktionelle landbrug skal være til stede i alle Europas områder, i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra Luxembourg 1997 og Berlin 1999.

3.17. Der ligger efter EØSU's opfattelse en ret uløselig konflikt i, at producentpriserne til landbrugerne på den ene side mere og mere skal nærmes til verdensmarkedspriserne, medens produktionsstandarderne på den anden side hele tiden skærpes. EØSU har tidligere ⁽¹⁾ gjort opmærksom på, at det

med de givne produktionsbetingelser i EU's medlemsstater er sværere og sværere at sikre landbrugets multifunktionelle karakter på verdensmarkedets betingelser. Højere standarder eller større krav til en multifunktionel landbrugsproduktion må også sikres mod import, der ikke opfylder disse europæiske standarder og krav, og derfor virker konkurrenceforvridende. EØSU ser dette som et tilløb til over længere tid at sikre en samfundsmæssig legitimering af en (ikke afkoblet, men anderledes koblet) finansiel overførsel inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik til de multifunktionelle landbrugere. Endvidere understreger udvalget betydningen af en effektiv international beskyttelse af geografiske oprindelsesbetegnelser (BOB, BGB) mod imitationer, som kan skade det europæiske landbrug.

3.18. I forbindelse med WTO-handelsrunden har EØSU udtalt sig til gunst for at forsvare vigtige elementer i den såkaldte »blå boks« ⁽²⁾. Der foreligger en selvmodsigelse, når Kommissionen erklærer, at den forsvare »blå boks«-foranstaltningerne, men under henvisning til pres fra WTO går ind for afkobling.

3.19. EØSU understreger, at det er vigtigt at forsvare den fælles landbrugspolitikens uundværlige instrumenter, som f.eks. en fyldestgørende beskyttelse udadtil, for at medvirke til at sikre det europæiske landbrugs multifunktionelle karakter.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Afkobling

4.1.1. Afkoblingen er kernen i reformforslagene og står som sådan i centrum af den politiske debat. I udtalelsen af 11.12.2002 har EØSU udførligt begrundet sin skepsis og kritik. Udvalget har i flere udtalelser fremsat principielle overvejelser over videreudviklingen af de direkte betalinger — overvejelser, som endnu ikke har affødt nogen tilfredsstillende reaktion. Det beklager, at Kommissionen ikke har fremlagt nogen egentlige EU-alternativer til forslaget om enkeltbetalingsordningen ⁽³⁾ til diskussion. Artikel 58 giver kun muligheder på regionalt plan.

⁽¹⁾ Initiativudtalelse om »En politik til konsolidering af den europæiske landbrugsmodel«, EFT C 368 af 20.12.1999, s. 76-86.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Midtvejsrevision af den fælles landbrugspolitik«, EUT C 85 af 8.4.2003.

⁽³⁾ Det hertil svarende tyske udtryk, Kommissionen har valgt (»einheitliche Betriebsprämie«), er uheldigt, da beløbet jo ikke er ens for alle bedrifter, men afhænger af tidligere produktion.

4.1.2. Den foreslåede afkobling kan uden tvivl for landbrugerne indebære større frihed til selv at bestemme (den ensidige orientering ud fra præmierne ville forsvinde), større fleksibilitet og en række forenklinger. Men efter EØSU's opfattelse er der også store ulemper, som man må tage kritisk stilling til:

- Den planlagte enkeltbetaling pr. bedrift beregnes ud fra en periode i fortiden og afskaffer ikke en række tilfælde af forfordeling og uligevægt, men vil snarere konsolidere dem.
- Kommissionens forslag forfordeler de bedrifter, der er nødt til at videreudvikle sig, hvilket navnlig kan gå hårdt ud over mange unge landmænd i forbindelse med overtagelse af gård.
- Den foreslåede afkobling vil få negative konsekvenser som følge af øget spekulation i produktionsrettigheder og på markedet for jord og desuden skabe nye ejendomslige rettigheder, der vil føre til sociale spændinger inden for landbruget.
- Opretholdelse af produktionen bliver truet i visse sektorer og/eller regioner (f.eks. kvæghold i græsningsområder og i ugunstigt stillede regioner), hvorved den tilstræbte generelle og bæredygtige arealudnyttelse kan komme i fare.
- Der kan forventes konkurrenceforvridning inden for landbruget, hvis landbrugere med høj enkeltbetaling går over til hidtil upræmierede produktioner, f.eks. fra fedekvæg til svinehold eller fra kornproduktion til grøntsager.
- Markedsordningerne og især mængdereguleringsmekanismerne mister deres styrende funktion, bl.a. fordi enkeltbetalingen pr. bedrift ikke har nogen sammenhæng med referencemængder, så der opstår fare for stærkt svingende produktion og priser.
- Fødevarerindustrien — og især de små og mellemstore virksomheder — udtrykker bekymring for råvareforsyningen på lokalt niveau, som i tilfælde af afkobling ikke er sikret mod risikoen for helt at forsvinde eller undergå en kraftig reduktion i bestemte områder.
- Samfundets accept af de finansielle overførsler til landbruget vil, modsat forhåbningerne, ikke blive styrket, fordi borgerne ikke kan se, hvad der præsteres til gengæld for den kommende enkeltbetaling pr. bedrift, der som en form for »finansiel bonus« ikke vil få tilstrækkelig tilknytning til de landbrugsaktiviteter, der faktisk finder sted på den enkelte bedrift.

4.1.3. De direkte betalinger har også den funktion at honorere ydelser, som samfundet forventer af landbrugerne,

men som der ikke eller kun delvist bliver betalt for via markedspriserne. En række af disse ydelser hænger årsagsmæssigt sammen med produktionen og er biprodukter (f.eks. at holde landskabet åbent ved at dyrke jorden, høje produktionsstandarder, osv.). De nationale løsninger i henhold til den foreslåede forordnings artikel 5 og rammerne i bilag IV kan ikke træde i stedet for en EU-løsning.

4.1.4. I udtalelsen om »Den fælles landbrugspolitik fremtid«⁽¹⁾ påpegede EØSU årsagssammenhængen mellem produktion og multifunktionalitet og fastslog, at denne sammenhæng må betragtes som en væsentlig begrundelse i forbindelse med videreudvikling af de direkte betalinger. Udvalget er enig med Kommissionen i, at direkte betalinger skal være velbegrundede og skal have samfundets accept. Derfor har det gentagne gange udtalt sig for funktionsbestemte direkte betalinger og for, at udformningen af dette vigtige instrument skal tilpasses, hvis betingelser og krav ændrer sig fundamentalt.

4.1.5. Den foreslåede enkeltbetaling pr. bedrift vil i praksis i mange tilfælde føre til, at identiske ydelser over for samfundet honoreres meget forskelligt. Man må huske på, at landbrugere, der opretholder produktionen, skal overholde alle regler om krydsoverensstemmelse for at have krav på enkeltbetalingen, selv om denne på grund af den historiske reference måske er lav. Derimod stilles en landbruger, der opgiver produktionen, kun over for få, generelle krav, der kan variere fra region til region, for at holde sine arealer »i god landbrugsmæssig stand«, men kan alligevel ifølge systemet have krav på en høj enkeltbetaling. Man må frygte, at den landbrugsmæssige aktivitet og dermed også produktionen devalueres mere og mere.

4.1.6. Ifølge forordningsforslagets artikel 58 skal medlemsstaterne have mulighed for »at fastlægge en vis balance mellem individuelle betalingsrettigheder og regionale eller nationale gennemsnit«. Det kan forenkle beregningen og administrationen af støtten og afsvække en række problemer, som enkeltbetalingen pr. bedrift vil skabe på markedet for landbrugsjord. Kommissionen har åbenbart ikke set nogen mulighed for at få en sådan regel vedtaget politisk på europæisk plan, fordi den ville udløse omfattende ændringer af pengestrømmene mellem medlemsstaterne og af indkomstforholdene mellem bedrifterne og mellem regionerne.

4.1.7. EØSU gør opmærksom på, at der er risiko for, at mange bedrifter trods den foreslåede delvise afkobling vil opgive produktionen af kartofler til stivelsesfremstilling og vælge en produktion med mindre risiko og mere begrænset

⁽¹⁾ EFT C 125 af 27.5.2002.

kapitalkrav, hvilket kan få alvorlige negative konsekvenser i visse regioner. EØSU går imod nedsættelsen af støtten til hård hvede, da den er nødvendig for at opretholde produktionen i traditionelle produktionsområder, hvor der kun findes få alternativer. Udvalget er tilhænger af et nyt instrument til støtte af produktionen af nødder. Dog finder det den foreslåede støtte for lav til, at der kan konkurreres med import fra tredjelande.

4.1.8. Bl.a. på grund af de nævnte problemer har EØSU gentagne gange foreslået at foretage en nøje undersøgelse af andre muligheder for at videreudvikle de direkte betalinger. Udvalget gentager sit spørgsmål om, hvorfor Kommissionen ikke har undersøgt et støttesystem sammensat af en basisstøtte kombineret med produktrelaterede elementer. Dermed kunne der på den ene side gives kompensation for multifunktionelle ydelser i en bæredygtig form, og på den anden side kunne man sikre landbrugsbedrifternes økonomisk-produktive funktion, hvilket især er af stor betydning for ugunstigt stillede regioner. Med et sådant system kunne man undgå mange af de problemer, der er forbundet med Kommissionens forslag.

4.2. Krydsoverensstemmelse

4.2.1. EØSU har gentagne gange slået til lyd for, at forskrifterne vedrørende fødevarer sikkerhed, arbejderbeskyttelse, miljøbeskyttelse og dyrebeskyttelse bør gennemføres bedre og gennemføres på samme måde i hele EU. Det samme må gælde retsforskrifterne om sikkerheds- og sundhedsbeskyttelse på arbejdspladsen, om beskyttelse af unge på arbejdspladsen og om beskyttelse mod risici. Kommissionens forslag om krydsoverensstemmelse kan være et nyttigt instrument til at nærme sig dette mål.

4.2.2. EØSU gentager sit krav om, at de normer, der forlanges overholdt, er klare og entydige og faktisk gælder på samme måde i hele EU. Samtidig er det nødvendigt, at reglerne om krydsoverensstemmelse er til at efterleve i praksis, at det administrative besvær kan holdes på et fornuftigt plan, og at dobbeltkontrol undgås.

4.2.3. Kommissionen foreslår, at ydelse af direkte betalinger gøres afhængig af, at 38 EU-retsakter overholdes, og at arealerne bevares »i god landbrugsmæssig stand«. Opfyldes disse krav ikke, vil de direkte betalinger blive reduceret med 10-100 %, afhængigt af overtrædelsens mere eller mindre alvorlige karakter.

4.2.4. EØSU gør opmærksom på, at nogle af bestemmelserne ikke i samme omfang finder anvendelse over for alle landbrugere; det gælder f.eks. habitat- eller fuglebeskyttelsesdi-

rektivet og visse bestemmelser om folkesundhed. Det rejser spørgsmålet om landbrugernes ligebehandling og retssikkerhed, som yderligere skærpes af, at det ikke i alle tilfælde er muligt at overvåge reglerens overholdelse ved at gennemføre kontrol på bedrifterne.

4.2.5. EØSU gør opmærksom på, at der må regnes med høje krav til landbrugerne i forbindelse med påvisning af overholdelsen af krydsoverensstemmelsesnormerne. I hvert fald vil bedrifternes dokumentations- og administrationsarbejde blive stærkt forøget. Derfor finder EØSU det nødvendigt og forsvarligt at give bedrifterne en passende overgangsperiode til at tilpasse sig det nye krydsoverensstemmelsessystem.

4.2.6. Med sit forslag tilstræber Kommissionen at forenkle administrationen, idet den tilpasser det nuværende integrerede administrations- og kontrolsystem vedrørende de direkte betalinger og supplerer det med kontrol af krydsoverensstemmelse og god landbrugsmæssig praksis. EØSU konstaterer dog, at kontrol- og administrationsbyrden nærmest gør hele processen tungere. I overensstemmelse med målsætningen »mindre bureaukrati« bør de retsregler, der skal overholdes, begrænses til vigtige bestemmelser, der er absolut nødvendige for at opfylde krydsoverensstemmelsesnormernes formål.

4.2.7. Det samme gælder kravene i forbindelse med »god landbrugsmæssig stand«. Også her bør der stilles de krav, som er nødvendige for at opretholde et alsidigt landbrug, og som i praksis lader sig kontrollere objektivt. Nogle af de foreslåede krav er vanskelige at håndtere i praksis (f.eks. opretholdelse af jordens frugtbarhed og beskaffenhed).

4.2.8. Med henblik på forenkling er det vigtigt at fastsætte kontrolprioriteter og at inddrage landbrugsorganisationer og andre faglige organisationer i udviklingen af støtteordninger og rådgivende tjenester, der skal samarbejde med myndighederne og tilskynde til frivillige certificeringsformer.

4.2.9. I denne sammenhæng minder EØSU også om, at EU's høje standarder i forbindelse med landbrugsproduktionen ikke må undergraves af konkurrenceforvridende import; dvs., at også produkter fra tredjelande skal opfylde kravene om krydsoverensstemmelse, dyrebeskyttelse og fødevarer sikkerhed.

4.3. Bedriftsrådgivningssystemet

4.3.1. Kommissionen har videreudviklet sit forslag om bedriftsrevision fra meddelelsen om midtvejsrevision af den fælles landbrugspolitik og foreslår nu indførelse af et obligatorisk bedriftsrådgivningssystem.

4.3.2. EØSU finder det rimeligt, at medlemsstaterne får et vist spillerum hvad angår udformningen af det foreslåede bedriftsrådgivningssystem. EØSU har foreslået, at sådanne systemer tilbydes på frivillig basis, og at der indføres tilskyndelsesforanstaltninger. Rådgivningen bør ikke kun gælde overholdelse af lovfæstede normer, men sigte mod fortløbende forbedring af virksomhedernes økonomiske, økologiske og sociale situation.

4.3.3. EØSU gør opmærksom på, at deltagelse i et sådant bedriftsrådgivningssystem påfører landbrugerne ekstra omkostninger. Det er derfor vigtigt at tilbyde landbrugerne støtte, som det sker i Kommissionens forslag i forbindelse med udvikling af landdistrikterne. I forbindelse med bedriftsrådgivningen opfordrer EØSU til, at man viser uddannelses- og efteruddannelsesinstrumenter for såvel selvstændige som arbejdstagere særlig opmærksomhed. EØSU understreger, at landbrugets faglige organisationer og fagforeninger har en vigtig rolle i forbindelse med uddannelse, efteruddannelse og rådgivning af landbrugerne og deres arbejdstagere.

4.4. Degression og graduering

4.4.1. I forhold til forslagene fra juli 2002 er der foretaget klare ændringer. Foruden overførsel af midler til landbrugspolitikens anden søjle (graduering) er der nu også planlagt en omfordeling inden for første søjle (degression). EØSU beklager, at Rådet endnu ikke har truffet en beslutning vedrørende finansieringsoversigten for landbrugspolitikens anden søjle; det forekommer under disse betingelser omsonst at tale om en konkret procentdel for, hvor meget af landbrugsbudgettet der skal overføres til anden søjle. I forbindelse med reduktionen af de direkte betalinger differentieres der i højere grad på grundlag af betalingernes omfang. På den anden side bortfalder det oprindelige forslag om et loft, hvilket er en fordel for større bedrifter. Det betyder, at der i det mindste gøres tilløb til at tage hensyn til udvalgets forslag om at satse på bedriftsstørrelsesbetingede virkninger af f.eks. reducerede omkostninger. Derimod er beskæftigelsen på bedrifterne ikke anvendt som kriterium.

4.4.2. Gradueringen og degressionen skal ikke finde anvendelse i de nye medlemsstater før efter 2012. EØSU går derfor ud fra, at de midler, der i kraft af gradueringen overføres til 2. søjle, udelukkende tilfalder de 15 »gamle« medlemsstater.

4.4.3. Ifølge artikel 10 skal Forvaltningskomiteen for Direkte Betalinger have mulighed for efter proceduren i artikel 82, stk. 2, at ændre procentsatserne i forbindelse med degressionen. Da enhver ændring har vidtrækkende konsekvenser, er EØSU betænkelig ved en sådan bemyndigelse.

4.4.4. EØSU påpeger, at forslagene om degression skal ses i nøje sammenhæng med de planlagte prisnedsættelser. Tilsammen vil de to foranstaltninger i mange tilfælde medføre stor indkomstnedgang for bedrifterne. Særlig hårdt ramt bliver landbrugere, der udelukkende får deres indkomst fra landbrugsproduktionen.

4.5. Jordudtagning og »CO₂-kredit«

4.5.1. Den hidtidige jordudtagningsordning med rotation og mulighed for at udnytte udtagne arealer til dyrkning af vedvarende råstoffer har medført en klar aflastning af de »klassiske« landbrugsmarkeder. Kommissionens reformforslag indebærer varig udtagning af arealer i ti år uden mulighed for rotation, og det skal ikke længere være muligt at udnytte udtagne arealer til dyrkning af vedvarende råstoffer.

4.5.2. EØSU går ind for at bevare muligheden for roterende jordudtagning. Som hidtil bør det også fremover være muligt i stedet for jordudtagning at dyrke energigrøder. Hvis flerårig jordudtagning er nødvendig af naturbeskyttelsesmæssige årsager, finder EØSU det rimeligt, at der tilbydes støtte via landbrugsmiljøforanstaltningerne.

4.5.3. Efter EØSU's opfattelse er den planlagte støtte til dyrkning af energigrøder på 45 EUR/ha et positivt signal. Men det er tvivlsomt, om det opstillede mål på 1,5 mio. ha kan nås uden udnyttelse af udtagne arealer, da støtten endnu er for lav.

4.5.4. EØSU finder det rigtigt, at bedrifter på under 20 ha og økologisk producerende bedrifter som hidtil undtages fra forpligtelsen til jordudtagning.

4.6. Nye foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne

4.6.1. EØSU har gentagne gange givet udtryk for, at foranstaltningerne til udvikling af landdistrikterne bør styrkes. Udvalget finder det vigtigt, at også alle strukturfondenes muligheder udnyttes i den forbindelse. Det er af stor betydning, fordi det er en forudsætning for en samlet positiv udvikling, at der gøres en omfattende indsats for landdistrikterne.

4.6.2. EØSU ønsker en solid ordning til afløsning af forordning 2826/2000 om oplysningskampagner og salgsfremstød for landbrugsprodukter på det indre marked. De salgsfremstød, der er planlagt som led i udviklingen af landdistrikterne, er for restriktive og ville i vidt omfang begrænse salgsfremstødene til småprojekter.

4.6.3. Det Europæiske Råd i Bruxelles (oktober 2002) fastlagde de finansielle rammer for landbrugsudgifterne indtil 2013. Mens der blev aftalt et loft angående rubrik 1a (markedsordningsudgifter), er der ikke noget loft over rubrikkerne 1b og 2 (landdistriktudvikling).

4.6.4. EØSU beklager, at der i kraft af den planlagte omfordeling fra første til anden søjle selv i det 6. år efter gradueringens iværksættelse kun vil være knap 1,5 mia. EUR ekstra til rådighed for foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne. Forudsat den politiske vilje er til stede, kan der ved at udnytte hele det rammebeløb, der er til rådighed (i de forløbne år er det aldrig blevet udnyttet fuldt ud), mobiliseres ekstra midler til udvikling af landdistrikterne og sikres bedre balance.

4.6.5. De nye foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne, som Kommissionen foreslår, sigter i hovedsagen på at støtte landbrugerne i at opfylde normerne og i højere grad at satse på kvalitetsproduktion. Det er en vigtig funktion. Men udvalget gør opmærksom på, at der ikke er afsat tilstrækkelige budgetmidler hertil.

4.6.6. EØSU bifalder i princippet forslaget om nye ledsageforanstaltninger til fremme af levnedsmidlernes kvalitet, til støtte i forbindelse med opfyldelse af krav til produktionen og til forbedring af dyrevelfærden, svarende til de traditionelle landbrugsmiljøforanstaltninger.

4.6.7. Hvis landbrugerne udnytter de nye ledsageforanstaltninger efter deres formål, vil de ekstra midler, som udgør højst 1,5 mia. EUR, næppe slå til. Det betyder, at Kommissionens målsætning — »styrkelse af udviklingen af landdistrikterne« — ikke nås.

4.6.8. EØSU er tilhænger af, at der allerede i dag er mulighed for i henhold til artikel 16 (forordning (EF) nr. 1257/1999) at yde kompensation i forbindelse med gennemførelse af Natura 2000-foranstaltninger. Det går ind for, at tilsvarende tilfælde, som f.eks. gennemførelse af rammedirektivet om vandressourcer, for fremtiden behandles på samme måde.

4.6.9. Indførelsen af en ny støtte til producenter, som tilslutter sig kvalitetsordninger, bør ikke være uforenelig med modtagelse af allerede eksisterende støttemidler inden for programmerne for ledsageforanstaltninger.

5. Sammenfatning

5.1. EØSU er tilhænger af, at den fælles landbrugspolitik tilpasses ændrede krav. Det har i initiativudtalelser beskæftiget sig intensivt med videreudvikling af de direkte betalinger til landbruget. Men det afviser et pludseligt systemskifte, som Kommissionens forslag om at ændre de hidtidige areal- og dyrepræmier til en enkeltbetaling pr. bedrift ville indebære. At løsne forbindelsen mellem markedsregulering og produktion indebærer risiko for nye forstyrrelser inden for landbruget, især i de ugunstigt stillede områder. Udvalget beklager, at Kommissionen ikke har fulgt dets opfordring til i stedet for en betaling pr. bedrift f.eks. at overveje og søge at gennemføre en basisstøtte suppleret med produktrelaterede tilskud.

5.2. De foreliggende forslag om bedriftspræmie og krydsoverensstemmelse indeholder efter EØSU's opfattelse desværre ikke noget tilfredsstillende svar på, hvordan samfundets omfattende krav til landbruget (i form af høje europæiske normer) skal honoreres, hvis landbrugsmarkedene liberaliseres (WTO-forhandlingernes målsætning). Dermed er der fortsat grund til at nære bekymring for, at afvandringen af unge mennesker fra landbruget fortsætter i mange europæiske regioner. Det er også tvivlsomt, om de foreliggende forslag i det lange løb kan accepteres af offentligheden.

5.3. Efter EØSU's opfattelse kan det nye forslag om krydsoverensstemmelse medvirke til, at bestemmelserne om fødevaresikkerhed, arbejdssikkerhed, miljøbeskyttelse og dyrebekyttelse praktiseres ens i hele EU. Men bestemmelserne om krydsoverensstemmelse skal kunne gennemføres i praksis, og det administrative besvær skal være overkommeligt.

5.4. Efter EØSU's opfattelse bør reformforslagene præges stærkere af frivillige foranstaltninger eller tilskyndelser. Således bør benyttelse af bedriftsrådgivningssystemet ske på frivillig basis. Reformen bør heller ikke indføre obligatorisk tiårig vedvarende jordudtagning, men tværtimod bibeholde princippet om roterende jordudtagning på frivillig basis, ikke mindst fordi sidstnævnte metode møder stor sympati både hos landbrugerne og i samfundet.

5.5. EØSU går stærkt ind for, at landbrugspolitikens anden søjle, udvikling af landdistrikterne, udbygges. På det punkt står lovgivningsforslagene med henblik på reform af den fælles landbrugspolitik klart tilbage for meddelelsen fra juli 2002 om

midtvejsrevisionen. At udbygge den 2. søjle udelukkende ved hjælp af gradueringen ville svække komplementariteten mellem den fælles landbrugspolitik to søjler. Med hensyn til forbedring af produktkvalitet, fødevarer sikkerhed og miljøbe-

skyttelse går forslagene i den rigtige retning. Dog stilles der ikke tilstrækkelige midler til rådighed hertil, men udvalget anser det for muligt, at midlerne forøges i forbindelse med den forestående reform af strukturfondene.

Bruxelles, den 14.maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om den fælles markedsordning for ris«

(KOM(2003) 23 endelig — 2003/0009 (CNS))

(2003/C 208/18)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. februar 2003 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede María Luísa Santiago til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003, mødet den 14. maj, følgende udtalelse med 74 stemmer for, 6 imod og 9 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. I forbindelse med midtvejsreformen af Agenda 2000 foreslår Kommissionen, at forordningen om den fælles markedsordning for ris ⁽¹⁾ ændres som følger:

- der foretages en engangsnedsættelse af interventionsprisen på 50 % til en reel støttepris på 150 EUR/t svarende til verdensmarkedspriserne;
- den nuværende direkte støtte forhøjes fra 52 EUR/t til 177 EUR/t, fordelt på følgende måde:
 - 102 EUR/t som en del af enkeltbetalingen pr. bedrift, udbetalt på grundlag af de historiske rettigheder inden for grænserne af et garanteret maksimumsareal,
 - 75 EUR/t som en særlig støtte til risproduktion, der multipliceres med det enkelte lands referenceudbytte som fastlagt i 1995-reformen;
- det maksimale garantiareal ændres fra 433 423 ha til 392 801 ha;
- det offentlige interventionssystem afskaffes til fordel for et system med privat oplagring på grundlag af regler opstillet af forvaltningskomitéen; systemet aktiveres først, når markedsprisen to uger i træk har ligget under støtteprisen (150 EUR/t);
- der indføres en særforanstaltning, når markedsprisen for uafskallet ris to uger i træk er lavere end og forventes at forblive lavere end 120 EUR/t;

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 3072/95.

- der indføres et støttedegressionssystem, der indebærer nedsættelser på mellem 1 % i 2006 og 19 % i 2012 afhængigt af trancherne og de forskellige perioder og stadier i gennemførelsen.

1.2. Kommissionens forslag er baseret på det forhold, at EU's marked for ris i dag er i kraftig ubalance som følge af stigningen i den interne produktion og importen.

1.2.1. Den nuværende uligevægt vil ifølge Kommissionen blive »mere og mere udtalt i de kommende år for sandsynligvis at nå et fuldstændigt uholdbart niveau« på grund af øget import fra tredjelande som følge af gennemførelsen af »Alt undtagen våben«-initiativet (se det foreliggende forslag).

2. Generelle bemærkninger

2.1. For at gøre det »muligt at håndtere de forskellige prissituationer effektivt, og som compensation« ønsker Kommissionen »at indføre en indkomstbetaling pr. bedrift og en afgrødespecifik støtte, der afspejler risproduktionens rolle i de traditionelle produktionsområder« ⁽¹⁾. Denne erkendelse er nok vigtig, men utilstrækkelig, når det gælder den særegne og helt vitale rolle, som risdyrkningen spiller i forhold til miljøet.

2.1.1. Risdyrkningen i EU finder sted i ganske specielle geografiske zoner i floddeltaer og andre fugtige og flade områder med ringe dræning. Det overrislingssystem, dyrkningen kræver, forhindrer grundvandet — der i nærheden af flodmundinger altid er salt — i at stige, hvorved man undgår forringelse af jordbundens struktur og opløsning af lerlaget. Vanddækkede arealer tiltrækker bestemte trækkende vandfugle som storke, fiskehejrer, flamingoer, rørhøns og bekkasiner, for hvilke rismarkerne bliver det naturlige habitat. Floraen i tilknytning til rismarkerne er også speciel og sikres ligeledes gennem bevarelse af de vådområder, risdyrkningen kræver. Rismarkens righoldige økosystem har nogle indlysende landskabsmæssige og jagtmæssige værdier. Der ligger vigtige risdyrkningsområder i naturparker og beskyttede områder, hvor de findes side om side med og i mange tilfælde understøtter de pågældende økosystemer, der er genstand for særlig beskyttelse med henblik på bevarelse af den biologiske mangfoldighed.

2.1.2. Risdyrkning foregår i veldefinerede områder, den kræver en vis arbejdskraft og særlige maskiner, og der er tale om en sæsonbestemt afgrøde, der giver landmanden mulighed for at drive anden virksomhed ved siden af; alt dette bidrager til at skabe en form for multifunktionelt landfællesskab i

tilknytning til og afhængigt af risdyrkningen, uden hvilken de berørte samfund ville miste deres sammenhængskraft. Det økonomiske net i disse zoner omfatter ud over landmændenes familier også kooperativer, produktion m.v. af gødning og sprøjtemidler, maskiner og anden udrustning samt afskalningsindustrien; hele dette net er mere eller mindre direkte afhængigt af risproduktionen. I tilknytning til risdyrkningen finder man også et formaliseret samarbejde om forvaltningen af de overrislingsområder, der er skabt med henblik på og specifikt tilpasset risproduktionen, og hvis bevarelse og overlevelse vil være truet uden denne. Konsolidering af bedrifternes alsidighed og diversificering af de økonomiske aktiviteter i landdistrikterne er helt afgørende for en bæredygtig økonomisk udvikling i disse områder. Bedrifterne i risområderne er gode eksempler på landbrugsfællesskaber med et traditionelt økonomisk grundlag og en traditionel livsstil, hvor en gennemførelse af Kommissionens forslag vil få alvorlige konsekvenser, og hvor den sociale samhørighed er truet.

2.2. EØSU beklager, at Kommissionens forslag ikke vil kunne forhindre, at risdyrkningen bliver urentabel, hvilket Kommissionen selv gør opmærksom på.

2.3. Forslaget om at tilpasse prisen på EU-ris efter prisen på ris fra mindre udviklede lande for at gøre EU-produceret ris konkurrencedygtigt vil ikke kunne gennemføres i praksis med EU's nuværende beregningssystem for importtold.

2.3.1. Efter EØSU's opfattelse bør ændringer i den fælles markedsordning for ris gennemføres parallelt med, at det nuværende system med variabel importtold erstattes af faste satser, således at man får adskilt støtteprisen fra niveauet for importtold. En reform bør tage højde for de interne konsekvenser for landbruget i medlemsstaterne, men den bør også lægge op til en undersøgelse af virkningen af tidligere og kommende internationale aftaler inden for rammerne af WTO. Denne undersøgelse bør også omfatte virkningen af initiativet »Alt undtagen våben« på de mindre udviklede lande, hvad angår producenternes indkomst, jobskabelse i landbruget og geninvestering af udbyttet, med henblik på en evaluering af de resultater, som initiativet forventes at bringe.

2.3.2. EØSU gør opmærksom på, at de benyttede referencepriser under Uruguay-runden var de samme for ris som for andre kornsorter, idet man ikke tog hensyn til udgifterne til

⁽¹⁾ KOM(2003) 23 endelig — 2003/009 (CNS), betragtning (5).

den indledende forarbejdning. Den korrektionsmekanisme, der siden blev indført — headnote 7 — er årsag til den nuværende ubalance i sektoren⁽¹⁾. Den indebærer nemlig, at et fald i støtteprisen automatisk udløser et uforholdsmæssigt stort fald i importtolden.

2.3.3. Resultatet er øget import af basmati-ris — fra 60 000 til 200 000 t. Takket være denne ordning er der kommet ris ind på det europæiske marked, der minder om basmati, men er af ringere kvalitet, og hvis ægthed er vanskelig at verificere.

2.3.4. »Alt undtagen våben«-initiativet var et politisk valg fra EU's side, som ikke tog hensyn til konsekvenserne for den europæiske risproduktion; dette initiativ vil åbne markedet for ris af anden oprindelse uden reelle fordele for de mindre udviklede lande.

2.4. I et globalt perspektiv er risproduktionen i EU betydningsløs, idet den kun står for 0,4 % af verdensproduktionen, men omvendt er EU et meget eftertragtet marked, ikke mindst pga. det uudnyttede forbrugspotentiale, der er konstateret i Nordeuropa. Thailand er verdens største riseksportør — efterfulgt af Vietnam, Indien og USA, som trods sin fjerdeplads spiller en afgørende rolle i forbindelse med prisfastsættelse og prisudvikling. Ris omsættes på børsen i Chicago, og mange investorer køber og sælger ris uden forarbejdning for øje — som en ren investering, idet de spekulerer i prisstigninger og efterfølgende salg. Variationerne i de internationale rispriser er genstand for kraftig spekulation og har ikke nødvendigvis noget at gøre med risproduktionen i Europa.

2.4.1. I EU produceres der kun ris i Middelhavsbækkenet og her som nævnt kun i klart afgrænsede områder. Risproduktion er således noget, der interesserer bestemte regioner, og der er en tendens til, at såvel EU som nationale myndigheder ser risproduktionen som værende mindre vigtig til trods for den enorme betydning, produktionen har for de berørte regioner.

2.4.2. Forarbejdningsindustrien ligger normalt i tilknytning til produktionsområderne og er ofte organiseret som produktkooperativer, men i EU gør særlige omstændigheder sig

gældende, idet visse nordeuropæiske lande, som ikke selv er risproducenter, har en afskalningsindustri, der har en interesse i lavere råvarepriser og fortsat beskyttelse af den slebne ris.

2.4.3. Dette har resulteret i en betydelig stigning i importen, hvilket har skabt en progressiv stigning i den mængde ris, der opkøbes til interventionspris.

2.5. I forslaget fokuseres der helt og holdent på interventionsproblematikken og de økonomiske midler, der i denne forbindelse lægges beslag på. EØSU er enig i, at der bør rettes op på situationen, men mener, at de foreslåede løsninger snarere tager sigte på en omstilling end på en tilpasning af risproduktionen. Det skal understreges, at risdyrkningsområder med deres særlige karakteristika vanskeligt lader sig omstille til andre afgrøder. Den logiske følge af en urentabel risproduktion er afvandring fra erhvervet med alt, hvad dette indebærer af negative sociale, beskæftigelsesmæssige og udviklingsmæssige konsekvenser for landdistrikterne, hvortil kommer ødelæggelsen af miljøet.

2.5.1. De offentlige interventionslagre af ris er meget store, hvilket skaber en ubalance på markedet, der ikke skyldes en produktionsstigning i EU, sådan som det fremgår af forslaget. Den europæiske produktion af afskallet ris er faldet med 14 % (fra 1 667 000 t i 1997/1998 til 1 436 000 t i 2000/2001), mens forbruget af ris er steget med 31 % i perioden 1990-2000 og vil stige yderligere efter optagelsen af de nye lande, der ikke producerer ris.

2.6. På Kommissionens foranledning har man på forskellige universiteter undersøgt virkningen af midtvejsrevisionen af den fælles landbrugspolitik, og man er nået frem til forskellige resultater, når det gælder konsekvenserne for ris produceret i EU og opretholdelse af konkurrenceevnen. I nogle undersøgelser konkluderes det, at importen vil stige, mens andre siger det stik modsatte. Alle er dog enige, når det gælder faldet i den europæiske produktion, der kan blive på helt op til 29 %, men i ingen af undersøgelserne analyseres risproduktionens miljømæssige eller socioøkonomiske betydning⁽²⁾.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Den foreslåede reelle støttepris, der ligger under de laveste produktionsomkostninger for ris i EU, kompenseres ikke fuldt ud af stigningen i støtten, hvilket betyder, at

⁽¹⁾ EFT C 14 af 16.1.2001.

⁽²⁾ Konsekvensanalyser fra GD for Landbrug, marts 2003.

landmændenes indkomst vil falde. EØSU mener, at en produktion, der er af helt afgørende betydning for bevarelsen af både et specielt plante- og dyreliv og af saltområder som sådan bør være genstand for særlig opmærksomhed. Kompensationen bør være på 100 % af prisfaldet, og der skal tages hensyn til det aktuelle udbytniveau. Støtten i dens nuværende udformning går ikke udelukkende til producenterne. Enhver operatør kan nyde godt af den, forudsat at risen indgives i passende mængder og har den krævede minimumskvalitet.

3.2. Kommissionen foreslår et privat oplagringssystem, der er uklart defineret og ikke omfatter de månedlige forhøjelser, der spiller en så vigtig rolle for markedets fleksibilitet. EØSU frygter, at det nye system vil øge skævheden på markedet.

3.2.1. En ordning med privat oplagring og et sikkerhedsnet, der gør det muligt at rette op på prissituationen, bør indeholde klart definerede og kvantificerede kriterier. Det er fortsat uklart, hvilke mekanismer der skal ligge bag aktiveringen af den private oplagring.

3.2.2. EØSU finder, at man i stedet for at benytte sådanne komplicerede ordninger, der allerede har vist deres manglende effektivitet på andre områder, bør opretholde den traditionelle støtte, men med nye regler, som kun giver producenterne adgang hertil i krisesituationer. For at undgå en alvorlig forstyrrelse af markedet for uafskallet ris i de sidste måneder af produktionsåret 2003/04⁽¹⁾ begrænser Kommissionen interventionsopkøbet til 100 000 t. Den ris, der for øjeblikket markedsføres, er således den ris, der produceres i denne periode. Da risen høstes i september-oktober er det indlysende, at industrien vil prøve at købe risen til en pris, der ligger meget tæt på den foreslåede reelle støttepris og ikke på den nuværende interventionspris. De landmænd, der i dette produktionsår modtager den hidtidige støtte, vil lide uholdbart store tab. Den eneste måde, hvorpå man kan undgå denne form for spekulation, er at opretholde interventionen uden begrænsninger i overgangsåret.

3.3. De maksimale garantiarealer, der er fastlagt i Rådets forordning (EF) nr. 3071/95, er blevet omhyggeligt undersøgt. Der er ingen grund til at ændre dem på grundlag af en midlertidig reduktion i dyrkningsarealet, der blot skyldes

unormale klimatiske forhold, såsom manglende regn i visse overrislingsområder i 2000, hvor man havde en periode med ekstrem tørke, idet Kommissionens konsekvensanalyser bekræfter, at forbruget vil stige tilsvarende i forbindelse med udvidelsen.

3.3.1. Hvis en ændring af denne type gennemføres, mens en overskridelse af arealtærsklen med arealer, hvortil der ydes særlig støtte, fortsat straffes, stiger risikoen for, at navnlig små bedrifter, der spiller en betydelig rolle i hovedparten af producentlandene, vil lide skade. Det nuværende sanktionssystem bør erstattes af et lineært system svarende til systemet for de øvrige markafgrøder.

3.3.2. Inden sanktionssystemet gennemføres, bør der indføres en ordning for årlige arealudligninger mellem medlemsstaterne, som ikke skal have konsekvenser for de efterfølgende år, og som skal omfatte såvel uanvendte dyrkningsarealer som de maksimale garantiarealer, der udnyttes fuldt ud. Medlemsstater, som har overskredet deres maksimale garantiareal, bør kun rammes af sanktioner i tilfælde af overskridelse af EU's samlede garantiareal. Kun derved kan man udnytte hele EU's produktionspotentiale og de muligheder, der ligger i budgettet for denne sektor.

3.4. For at fremme fødevarerikkerheden i Europa og undgå illoyal konkurrence og »dumping« bør de sundheds-, miljø- og erhvervsmæssige krav til EU's risproduktion også gælde for ris importeret fra tredjelande.

3.5. Forbruget af ris i EU bør fremmes gennem kampagner, hvor ris beskrives som en naturlig og sund fødevarer, der produceres under forhold, der bidrager til opretholdelse af miljørigtige habitater, hvilket ikke mindst gælder de forskellige japonica-sorter.

3.6. EØSU mener ikke, at den nuværende reform opfylder de foreslåede målsætninger om at skabe balance på markedet for ris og gøre produktionen konkurrencedygtig på verdensmarkedet, og er af den opfattelse, at en ændring af de nuværende importkriterier bør prioriteres højt under WTO-forhandlingerne.

3.7. Denne holdning deles faktisk af Kommissionen, som i Den Særlige Landbrugskomiteé den 23. juli 2002 bekræftede sin henstilling om at ændre Fællesskabets forpligtelser i forhold til WTO med hensyn til import af ris og tage hensyn til Rådets hensigt om at genbehandle spørgsmålet inden årets udgang.

4. Konklusioner

- Ris er helt afgørende for bevarelsen af økosystemerne i vådområder, hvor der ikke er alternativer, når det gælder landbrug.
- Landmændene skal kompenseres fuldt ud for det indkomsttab, der lægges op til.

⁽¹⁾ KOM(2003) 23 endelig — 2003/0015 (CNS), betragtning (27).

- Interventionssystemet bør opretholdes med de nuværende karakteristika, idet den foreslåede reelle støttepris bør holdes på niveau med interventionsprisen.
- Importsystemet bør tage sigte på sektorens overlevelse, der har såvel økonomisk betydning som betydning for fødevareforsyningen.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Adgang til unionsborgerskab i EU«

(2003/C 208/19)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 21. januar 2003 i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 29, stk. 2 at udarbejde en udtalelse om »Adgang til unionsborgerskab i EU«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Luis Miguel Pariza Castaños til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling den 14. og 15. maj 2003 (mødet den 14. maj) følgende udtalelse med 88 stemmer for, 40 imod og 8 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Det Europæiske Konvent har i nogle måneder været i færd med at udarbejde en forfatningstraktat for EU. EØSU deltager i arbejdet gennem sine observatører, som på konventets debatter fremlægger de forskellige forslag og anbefalinger, som EØSU har vedtaget i sine udtalelser samt i sin resolution rettet til konventet.

1.2. Hvad angår den europæiske indvandrings- og asylpolitik, som afledt af Amsterdam-traktaten og konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Tammerfors, har EØSU udarbejdet en række udtalelser, hvorigennem det bidrager til at sikre, at EU har en passende fælles politik og en gennemsigtig lovgivning baseret på ligebehandling, lige rettigheder og pligter og bekæmpelse af enhver form for forskelsbehandling.

1.3. Den 9.-10. september 2002 afholdt EØSU sammen med Kommissionen en konference med deltagelse af repræsen-

tanter for arbejdsmarkedets parter og vigtige interesseorganisationer fra 25 europæiske lande for at fremme integrationen af indvandrere og flygtninge i de europæiske samfund og opnå et nyt engagement fra civilsamfundets side ⁽¹⁾.

1.4. EU's medlemsstater vil fremover få flere og flere indvandrere. Alle eksperter er enige om, at indvandringen vil tage til på grund af demografiske, økonomiske og sociale årsager, og mange af indvandrerne vil slå sig ned for lange perioder eller definitivt ⁽²⁾. Desuden vil mobiliteten mellem EU's medlemsstater øges som følge af udviklingen af den frie

⁽¹⁾ På konferencen behandlede man ligeledes andre aspekter af indvandring såsom situationen for personer »uden papirer«. Det blev understreget, at den ulovlige indvandring vil blive mindre, når man får udarbejdet passende regler, som kan muliggøre en lovlig og gennemsigtig forvaltning af indvandring. De pågældende personer skal behandles korrekt og — så vidt det er muligt for den pågældende medlemsstat — have reguleret deres situation.

⁽²⁾ KOM(2001) 127 endelig — EØSU's udtalelse, EFT C 36 af 8.2.2002.

bevægelighed. Denne tendens vil også gælde for indvandrerne. Direktivforslaget om fastboende tredjelandsstatsborgeres status sigter mod at fremme disses mobilitet ⁽¹⁾.

1.5. Der er brug for integrerende offentlige og sociale foranstaltninger og holdninger, så Europa kan blive et godt værtssamfund, et åbent, pluralistisk og interkulturelt samfund. En passende integrering af de nuværende og kommende indvandrere fra tredjelande er et strategisk mål for europæerne.

1.6. Konventet bør undersøge, om det nuværende politiske og juridiske grundlag for den fælles indvandringspolitik er tilstrækkeligt eller ej til at gøre fremskridt i denne retning. EØSU ønsker, at den kommende europæiske forfatning vil styrke EU's mandat til at føre en passende fælles indvandrings- og asylopolitik i forlængelse af Det Europæiske Råd i Tammerfors.

1.7. En af konferencens konklusioner var at foreslå konventet, at man tildeler fastboende tredjelandsborgere unionsborgerskab. Dette vil gøre det nemmere for dem at udøve deres politiske rettigheder og dermed forbedre integrationen, idet unionsborgerskab og de deraf følgende rettigheder og pligter er en meget vigtig faktor for integration af disse personer i værtssamfundene.

1.8. I EØSU's resolution til Det Europæiske Konvent anføres følgende: »Foranstaltningerne vedrørende integration af indvandrere bør forbedres. Udvalget anmoder om, at konventet undersøger muligheden for at tildele tredjelandestatsborgere med status som fastboende unionsborgerskab«.

1.9. I betragtning af den forfatningsmæssige karakter, konventets arbejde har, opfordrer EØSU med denne initiativudtalelse på ny konventet til at overveje og analysere dette forslag med passende opmærksomhed.

1.10. Dette forslag har også opbakning fra mange mennesker, politiske organisationer og interesseorganisationer i de forskellige medlemsstater, som i årevis har plæderet for,

at tredjelandsstatsborgere, som er fastboende i EU, tildeles statsborgerskab, så de kan udøve deres politiske og sociale rettigheder.

2. Retsgrundlag

2.1. Det påhviler det europæiske konvent at udarbejde forslag til et nyt grundlag for EU's retsorden. Unionsborgerskabet, som blev indført med Maastricht-traktaten, er et væsentligt aspekt af denne ajourføring af EU-rettens grundlag. Ved fremlæggelsen af en del af udkastet til forfatningstraktat (artikel 1-16), som det europæiske konvents sekretariat offentliggjorde den 6. februar 2003 (CONV 528/03), foreslog præsidiet, at unionsborgerskabet giver adgang til rettigheder og er et supplement til det nationale statsborgerskab, men træder ikke i stedet for det (artikel 7, stk. 1). Denne bestemmelse etablerer en klar forbindelse mellem definitionen af unionsborgerskabet og EU's garanti for, at alle borgere i EU er lige for loven (artikel 7, stk. 1 »in fine«).

2.2. På denne baggrund foreslår EØSU, at konventet vedtager en bred definition af unionsborgerskabet, som også omfatter tredjelandsstatsborgere, der bor fast eller i lange perioder i en af EU's medlemsstater. En sådan bred definition svarer til den, Kommissionen har vedtaget og betegnet »medborgerskab« ⁽²⁾.

2.3. Forslaget om at indskrive denne brede dimension af unionsborgerskab, i EU's primærret er i tråd med konventets udtrykkelige mål om i den europæiske forfatning at inkorporere charteret om grundlæggende rettigheder, som blev højtideligt proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen ⁽³⁾. En sådan udvidet definition af unionsborgerskab eller »medborgerskab« vil være det ypperste juridiske udtryk for EU's vilje til gradvis at virkeliggøre og gennemføre den udelelige og universelle ret, alle mennesker har til at være lige for loven. Værdien juridisk ligestilling er nedfældet som en grundlæggende individuel ret i artikel 20 i EU-charteret om grundlæggende rettigheder. Retten til juridisk ligestilling er som det vigtigste aspekt af unionsborgerskabet nedfældet i artikel 7, stk. 1, i det udkast til forfatningstraktat, som konventets præsidium har fremlagt.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ret til familiesammenføring«, EFT C 241 af 7.10.2002; EFT C 204 af 18.7.2000.

⁽²⁾ KOM(2000) 757 endelig.

⁽³⁾ EFT C 364 af 18.12.2000.

2.4. Det foreliggende forslags påberåbelse af artikel 20 i EU-charteret om grundlæggende rettigheder som sit retsgrundlag, er fuldstændig forenelig og i overensstemmelse med de omfattende juridiske overvejelser, Kommissionen har gjort sig om EU's indvandringspolitik siden 1997 med artikel 63 i EF-traktaten som udgangspunkt. Siden Amsterdam-traktatens ikrafttræden har Rådet nemlig haft kompetence til at vedtage indvandringspolitiske foranstaltninger for at sikre en ensartet og lige behandling af tredjelandsstatsborgere for så vidt angår betingelser og administrative procedurer for indrejse og ophold og de rettigheder og betingelser, hvorunder tredjelandsstatsborgere, som opholder sig lovligt i en medlemsstat, kan opholde sig i andre medlemsstater.

2.5. Udøvelsen af sådanne rettigheder vil i nær fremtid resultere i en ægte EU-status, der tager højde for de forskellige retlige situationer, som tredjelandsstatsborgere, der efter at være rejst lovligt ind i EU, rejser igennem eller opholder sig midlertidigt eller fast i EU-medlemsstaterne, befinder sig i. Kommissionens meddelelser til Rådet og Europa-Parlamentet (»Om en indvandringspolitik i EU«⁽¹⁾ og »En åben metode til koordinering af EU's indvandringspolitik«⁽²⁾) og de foreslåede direktiver om dette spørgsmål anfører, at denne status vil omfatte en specifik retlig ordning for tredjelandsstatsborgere med fast eller langvarigt lovligt ophold⁽³⁾, som gælder enten direkte for personer med fast bopæl, eller indirekte for personer med ret til familiesammenføring⁽⁴⁾.

2.6. Den brede definition af unionsborgerskab eller »medborgerskab«, der er baseret på artikel 20 i EU-charteret om grundlæggende rettigheder, omfatter det samme sociale fænomen, som berettiger, at Rådet har fået de beføjelser, der er anført i artikel 63 i EF-traktaten, om end fokuseringen er på indvandrere, der opholder sig lovligt og fast i EU's medlemsstater.

2.7. Forskellen mellem disse to perspektiver ligger derfor ikke i den sociale virkelighed, der skal reguleres, men i den måde, hvorpå begrebet »medborgerskab« gribes an for at skabe et forfatningsmæssigt juridisk instrument, som:

- a) på højeste niveau i EU-retten nedfælder forpligtelsen til lige behandling af tredjelandsstatsborgere for at fremme

og lette den samfundsmæssige integration af tredjelandsstatsborgere med fast og lovligt ophold i én af EU-medlemsstaterne (lighed for loven),

- b) øger garantien for, at der ikke er tale om forskelsbehandling i formuleringen af fastboende udlændinges juridiske status (lighed i loven),
- c) indirekte bidrager til at udmønte garantien for retten til ikke-forskelsbehandling i anvendelsen af EU-lovgivningen om tredjelandsstatsborgeres forhold (lighed i anvendelsen af loven).

2.8. Begrebet unionsborgerskab i snæver forstand imødekommer behovet for at regulere en juridisk situation, der følger af EF-traktatens artikel 17-22. Ligeledes er det udvidede unionsborgerskab eller »medborgerskab« egnet til at udforme en retlig situation baseret på den kommende forfatningstraktat, som gælder for personer med fast opfold, der ikke er statsborgere i nogen medlemsstat. Indskrivningen i EU-retten af dette nye kriterium for tildeling af unionsborgerskab bør ske gennem fastlæggelse af rettigheder, ydelser og interesser, der skal beskyttes i denne juridiske situation. Indholdet af de fremtidige bestemmelser skal sikre en rimelig binding til overholdelsen af EU's retsorden og EU-rettens relevante principper. Den juridiske anerkendelse af den brede definition af unionsborgerskab eller »medborgerskab« bør følge samme dynamiske tilgang, som forudset i EF-traktatens artikel 22 for unionsborgerskabet.

2.9. Udvidelsen af unionsborgerskabets anvendelsesområde gennem dette nye tildelingskriterium ændrer ikke i sig selv de beføjelser og opgaver, traktaterne tillægger EU-institutionerne. Hvis konventet vedtager den brede definition af unionsborgerskab ville dette i relation til tredjelandsstatsborgere imidlertid gradvis konkretisere EU's forpligtelser til at respektere den grundlæggende ret til lighed for loven, i loven og i anvendelsen af loven, som det i dag proklameres i EU-charteret om grundlæggende rettigheder, og som garanteres i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950.

2.10. Som anført i artikel 51 i EU's charter om grundlæggende rettigheder skal denne forpligtelse også gælde for medlemsstaterne ved anvendelsen af EU-retten. Nærmere be-

(1) KOM(2000) 757 endelig.

(2) KOM(2001) 387 endelig.

(3) KOM(2001) 127 endelig.

(4) EFT C 204 af 18.7.2000.

stemt bør den anvendes som rettesnor for anvendelsen af EF-traktatens artikel 63, stk. 4, når medlemsstaterne vedtager nationale foranstaltninger til regulering af betingelser og procedurer for tredjelandsstatsborgeres indrejse og ophold (artikel 63, stk. 3 og 4), som er forenelige med traktaten og med internationale aftaler.

3. Det Europæiske Konvent

3.1. Den 6. februar offentliggjorde konventets præsidium sit udkast til artikel 1-16 i forfatningstraktaten. Artikel 5 inkorporerer charteret om grundlæggende rettigheder i forfatningen, mens artikel 7 definerer unionsborgerskab således: »Unionsborgerskab har enhver, der er statsborger i en medlemsstat. Unionsborgerskab er et supplement til det nationale statsborgerskab og træder ikke i stedet for dette«.

3.2. Dette forslag udelukker tredjelandsstatsborgere fra unionsborgerskab, også selv om de er fastboende i EU.

3.3. EØSU har i adskillige udtalelser (se bilag) foreslået, at forfatningen skal tildele tredjelandsstatsborgere med fast bopæl i EU unionsborgerskab.

3.4. EØSU's anmodede i sin resolution til Det Europæiske Konvent om, at man for at forbedre integrationen tildeler fastboende tredjelandsstatsborgere unionsborgerskab. Lighed mellem alle borgere, det være sig medlemsstaternes statsborgere eller tredjelandsstatsborger, er en nødvendig forudsætning for integration. Et samfund kan ikke udelukke en del af sine borgere fra politiske og andre rettigheder, som gælder for »udlændinge« med statsborgerskab i medlemslandene.

4. Et pluralistisk, åbent og aktivt unionsborgerskab

4.1. I overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet må være enkelt medlemsstat fortsat være ansvarlig for lovgivning om tildeling af statsborgerskab. Der bør dog tilstræbes en vis harmonisering for at undgå uønsket forskelsbehandling og fremme integrationsvenlige foranstaltninger såsom tildeling af statsborgerskab til fastboende udlændinge, hvis de ønsker det. Medlemsstaterne bør ikke udnytte subsidiaritetsprincippet til

at begrænse de fastboende udlændinges rettigheder. Og som EØSU⁽¹⁾ understregede det, har »lovgivningen i de stater, som tillader dobbelt statsborgerskab for dem, som ønsker dette, en positiv effekt på integrationen«.

4.2. Det er dog EU, der skal definere unionsborgerskabet og dets karakteristika. Når konventet redefinerer unionsborgerskabet, udfylder det sit mandat på passende vis, da det er EU's opgave at fastlægge karakteren af dette unionsborgerskab i forfatningstraktaten. Begrebet unionsborgerskab optrådte første gang i Maastricht-traktaten, før det blev konsolideret i Amsterdam- og Nice-traktaterne. Det er derfor et velkonsolideret politisk og juridisk begreb i EU. For øjeblikket fastsætter traktaten, at personer, der er statsborgere i én af medlemsstaterne, er unionsborgere. Det er derfor medlemsstaterne, der indirekte bestemmer, hvem der er unionsborger, og hvem der ikke er.

4.3. Unionsborgerskabet bør være kernen i det europæiske projekt. Konventet er i færd med at udvikle et stort politisk projekt, for at alle borgere kan føle, at de er en del af et demokratisk politisk fællesskab af supranational karakter. Tiden er inde til at give unionsborgerskabsbegrebet en ny dimension: et unionsborgerskab, der ikke blot er baseret på statsborgerskab, men også på fast bopæl i EU. I charteret om grundlæggende rettigheder, i de nationale lovgivninger, i traktaterne og i EU-lovgivningen er bopæl allerede et kriterium for tildeling af forskellige civile, kulturelle, sociale og økonomiske rettigheder og pligter. Men for øjeblikket er nogle politiske rettigheder såsom stemmeretten ikke medtaget. Efter EØSU's mening bør fast lovligt ophold ligeledes være vejen til erhvervelse af unionsborgerskab i EU.

4.4. EØSU bifalder inkorporeringen af charteret om grundlæggende rettigheder i forfatningen og tilslutningen til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, hvilket indebærer en anerkendelse af begrebet »medborgerskab«, som er den første etape hen imod et aktivt unionsborgerskab for alle med fast bopæl i EU.

4.5. EØSU er enig i unionsborgerskabets karakter: det er et supplement til det nationale statsborgerskab og træder ikke i stedet for dette. Det nye kriterium for tildeling af unionsborgerskab, som EØSU foreslår, kan åbne nye perspektiver for fastboende udlændinge, som ikke er statsborgere i EU's medlemslande.

⁽¹⁾ EFT C 125 af 27.5.2002.

4.6. For øjeblikket tildeles unionsborgerskabet og de deraf følgende politiske rettigheder på grundlag af nationalitet. Unionsborgerskabet er tildelt fem millioner mennesker, som har bopæl i én af medlemsstaterne, og som er statsborgere i en anden medlemsstat. Der sker imidlertid en forskelsbehandling af mellem 15 og 20 millioner mennesker, som bor i EU, men som ikke er statsborgerne i nogen af medlemsstaterne. Nogle medlemsstater og nogle kandidatlande anerkender deres ret til at stemme ved lokalvalg, men de fleste stater nægter disse personer politiske rettigheder. I overensstemmelse med princippet om ligebehandling må denne forskelsbehandling på grundlag af nationalitet udryddes.

4.7. Mange af disse mennesker hører desuden til minoriteter, som lider under mange forskellige former for forskelsbehandling i det samfund, hvor de bor, også juridisk forskelsbehandling. For disse mennesker bidrager den nationalitetsbegrundede juridiske forskelsbehandling til at marginalisere dem yderligere.

4.8. Unionsborgerskabet kan ikke opbygges uden hensyntagen til alle disse mennesker. EU kan ikke på et tidspunkt, hvor det snart kommer til at omfatte de fleste stater og borgere i Central- og Østeuropa, blive ved med at udelukke millioner af mennesker med fast bopæl i EU. Åbningen af unionsborgerskabet udadtil må suppleres med integration indadtil. Ellers vil millioner af mennesker, som er aktive i integrationsprocessen, uden tvivl føle sig meget udelukket. Da det kræves af disse mennesker, at de overholder loven, er det kun rimeligt, at de har de samme rettigheder som resten af samfundet.

4.9. EØSU mener, at unionsborgerskabet også må udvides indadtil, til personer, der har fast bopæl i EU, og som enten er tredjelandsstatsborgere eller statsløse. Disse udgør for øjeblikket den syvende største demografiske gruppe i EU. Borgernes Europa må ikke blive til et fort Europa, som sonder mellem mennesker ud fra deres nationalitet og i stadig højere grad ud fra, hvor synlige de er.

4.10. EØSU vil gerne have konventet til at svare på, om denne situation med politisk og social udelukkelse af millioner af mennesker i EU er forenelig med de værdier, der foreslås for Unionen i artikel 2 i den fremtidige forfatning: menneskelig værdighed, frihed, demokrati, respekt for menneskerettigheder-

ne, tolerance, retfærdighed og solidaritet. Om dette er i tråd med de europæiske demokratiers langvarige kamp mod enhver form for juridisk og social forskelsbehandling.

4.11. EØSU mener, at konventet kan få bugt med denne forskelsbehandling i den kommende europæiske forfatning. Hvis fastboende tredjelandsstatsborgere erhvervede unionsborgerskab, ville man udrydde nogle former for forskelsbehandling, som mange lider under, eksempelvis i forbindelse med retten til politisk deltagelse, fri bevægelighed, anvendelse af offentlige tjenester eller retten til at deltage i valg til samarbejdsudvalgene, ejendomsret osv.

4.12. Som europæiske borgere taler vi forskellige sprog, og vi har forskellige skikke, forskellige religioner eller ingen overhovedet, forskellig hå- og hudfarve, forskelligt køn og forskellig seksuel orientering, forskellig etnisk, geografisk og national oprindelse og forskellige kulturelle rødder samt moralske og ideologiske overbevisninger. De europæiske demokratier har været i stand til at integrere disse forskelle ved i lovene at undgå enhver form for ulovlig forskelsbehandling. Vi har imidlertid stadig diskriminerende og negativ lovgivning, som udelukker mennesker på grundlag af national oprindelse, for så vidt angår politiske og sociale rettigheder.

4.13. I den første europæiske forfatning, i begyndelsen af det 21. århundrede, må retten til statsborgerskab række ud over de grænser, nationale tilhørsforhold sætter, og omfatte begrebet fast bopæl. Hvis grundlaget for folks politiske og sociale rettigheder er tilhørsforholdet til et nationalt fællesskab eller til en etnisk-kulturel gruppe, vil et unionsborgerskab ikke være muligt. Europa er pluralistisk i enhver forstand; i alt væsentligt er det interkulturelt. Grundlaget for Den Europæiske Union er ikke den »europæiske nation«. Unionsborgerskabet kan ikke udelukkende være baseret på nationalitet. Det skal være mere end blot summen af medlemsstaternes statsborgere og blive en pluralistisk, integrerende og aktiv form for politisk unionsborgerskab. Et sådant aktivt unionsborgerskab, som er en del af de europæiske borgeres fælles identitet, forudsætter ikke blot demokratiske relationer mellem borgerne og »staten«, men rækker videre og indebærer desuden et aktivt samspil mellem borgerne og civilsamfundets organisationer.

5. Stemmeret

5.1. I det gamle Grækenland og Rom havde kvinder, slaver og »udlændinge« ikke ret til statsborgerskab (som vi forstår det i dag). Under revolutionerne inden for de sidste århundreder var ligeledes arbejdere og de besiddelsesløse undertiden frataget

stemmeretten og andre politiske rettigheder. I Europa var man et godt stykke inde i det tyvende århundrede, før kvinder fik stemmeret og et statsborgerskab på lige fod med mænd. I det tyvende århundrede ville mange stater ikke give statsborgerskab til personer, som tilhørte etniske minoritetsgrupper. Kampen for demokrati og politiske rettigheder har været en konstant proces, som vores generation må forsvare og videreudvikle.

5.2. Der er ingen tvivl om, at når en person eller en gruppe personer bliver nægtet stemmeretten og retten til politisk deltagelse i det samfund, de bor i, er det et udtryk for samfundets ønske om at udelukke: det giver dem ikke lov til at tilhøre samfundet. Disse personer har lov til at bo, arbejde, betale skat og sociale bidrag, og acceptere og overholde vore love, men er bl.a. nægtet retten til politisk deltagelse. De er ikke EU-borgere, fordi de, selv hvis de ønsker det, ikke er en del af det politiske samfund af »civitas«, hvor de bor.

5.3. I en anden udtalelse anførte EØSU⁽¹⁾, at lovgivningen, myndighederne og civilsamfundet må afspejle integrationsvenlige foranstaltninger og holdninger. Grundlaget for integration er »samfundsborgerintegration«, »den gradvise ligestilling af indvandrere med den øvrige befolkning, hvad angår rettigheder og pligter samt adgang til goder, tjenesteydelser og demokratisk medindflydelse på lige vilkår«. En sådan integration er af politisk karakter og omfatter stemmeret og andre politiske rettigheder, der følger af statsborgerskab.

5.4. Fordelene for de mennesker, der får tildelt politiske rettigheder, er indlysende: de har de samme pligter og de samme rettigheder som resten af befolkningen. Og hvad er fordelene for værtssamfundet? Nogle medlemsstater, som allerede har givet bosiddende »udlændinge« ret til at stemme ved lokalvalg, gør fremskridt på integrationsområdet. Alle samfund oplever uvægerligt en vis grad af konflikt, men den er altid mindre, hvis den politiske deltagelse reelt udøves, idet deltagelse i udformning af love bidrager til en god gennemførelse af disse. Europarådet udarbejdede allerede i

1992 konvention 144 om fastboende udlændinges ret til at stemme ved lokalvalg.

5.5. Den stemmeret (aktiv og passiv), der følger af den type unionsborgerskab, vi kræver for fastboende tredjelandstatsborgere, bør gælde for både lokalvalg i bopælslandet og valg til Europa-Parlamentet, da dette er den politiske institution, der repræsenterer alle borgerne i EU.

6. Konklusion

6.1. Tildeling af unionsborgerskab til fastboende tredjelandstatsborger som led i deres status som fastboende vil være et positivt skridt, der bekræfter EU's vilje til at integrere alle mennesker i EU, uanset nationalitet.

6.2. EU's medlemsstater vil fremover få flere og flere indvandrere. Mange af dem vil være fastboende eller opholde sig i lange perioder i EU. Med udviklingen af den frie bevægelighed vil alle borgerne desuden blive mere mobile. Konventet bør undersøge, om det nuværende politiske og juridiske grundlag er tilstrækkeligt til at fremme integrationen eller ej.

6.3. EØSU anmoder konventet om, at det ved udarbejdelsen af EU's første forfatning lader princippet om ligebehandling gælde alle mennesker, det være sig medlemsstaternes statsborgere eller tredjelandstatsborgere med lovligt og fast ophold i EU.

6.4. Tiden er inde til at give unionsborgerskabsbegrebet en ny dimension: et unionsborgerskab, der ikke blot er baseret på statsborgerskab, men også på fast ophold i EU.

6.5. Det foreslås derfor konventet at lade artikel 7 (unionsborgerskab) tildele unionsborgerskab ikke blot til medlemsstaternes statsborgere, men til alle med fast ophold i EU. Unionsborgerskabet er et supplement til det nationale statsborgerskab og træder ikke i stedet for dette. På den måde vil disse mennesker blive europæiske statsborgere og følgelig lige for loven.

(1) EFT C 125 af 27.5.2002.

Bruxelles, den 14. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Øget inddragelse af det organiserede civilsamfund i Sydøsteuropa — hidtidige erfaringer og fremtidige udfordringer«

(2003/C 208/20)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 10. december 2002 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive udtalelse om »Øget inddragelse af det organiserede civilsamfund i Sydøsteuropa — hidtidige erfaringer og fremtidige udfordringer«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Clive Wilkinson til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling, mødet den 15. maj 2003, følgende udtalelse med 77 stemmer for, 1 imod og 10 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. I udtalelsen vil man koncentrere sig om den region, som udgjorde det tidligere Jugoslavien (minus Slovenien) og Albanien (det vestlige Balkan) ⁽¹⁾. Bulgarien og Rumænien indgår også i sydøstregionen, men eftersom de er kandidatlande, behandles de i forbindelse med EØSU's aktiviteter i denne sammenhæng samt i forbindelse med de blandede rådgivende udvalgs arbejde. Disse lande og Slovenien (som er et tiltrædelsesland) er kommet længere i deres skabelse af et deltagelsesdemokrati, og de viser et eksempel, som andre sydøsteuropæiske lande kan drage nytte af.

1.2. Hidtil har Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs engagement i Sydøsteuropa primært bestået i udarbejdelsen af en informationsrapport og en initiativudtalelse ⁽²⁾ samt deltagelse i handlingsplanen for »Fremme af kultur og anvendelse af den sociale dialog samt civilsamfundets og dertil knyttede netværks aktive medvirken i Sydøsteuropa« ⁽³⁾.

1.3. Denne handlingsplan indledtes med en stor konference i Thessaloniki i januar 2000, hvis centrale opgave var at udarbejde en komparativ rapport om den sociale dialog i de

sydøsteuropæiske lande ⁽⁴⁾. EØSU havde tre medlemmer, den ene som formand, af styringsudvalget for handlingsplanen, der administreredes af Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut (ETF), og hvor Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) også medvirkede.

1.4. På konferencen gik man igennem resultaterne af handlingsplanen og de fremskridt, der var blevet gjort (afholdt i Thessaloniki den 2. og 3. september 2002), og man enedes om, at for at opnå varige resultater af dette arbejde, måtte man se nærmere på den aktuelle situation og fremsætte henstillinger om, hvordan den kan forbedres. Målet skulle være at sikre en styrket social dialog i regionen og begynde at udvikle den bredere civile dialog, som er nødvendig for et deltagelsesdemokrati, hvilket knapt findes i nogen af landene i regionen.

1.5. Denne initiativudtalelse fra EØSU indgår i bestræbelserne på at bygge videre på det arbejde, der hidtil er blevet udført, herunder også arbejdet i tilknytning til Kommissionens program og inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessen. Den vil blive fremlagt på mødet, som holdes i Thessaloniki den 21. juni 2003 under det græske formandskab (Zagreb II-møde), hvori der også vil deltage repræsentanter for de sydøsteuropæiske lande.

1.6. For ingen lande i Sydøsteuropa er situationen, mulighederne og problemerne ens ⁽⁵⁾. Vi erkender dette, men gør ikke noget forsøg på at beskrive forskellighederne i denne udtalelse,

⁽¹⁾ Dvs. Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Serbien og Montenegro, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Albanien og Kosovo. Sidstnævnte har status som FN-protectorat, men medtages her som et særskilt retssubjekt.

⁽²⁾ Informationsrapport om »Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og visse lande i Sydøsteuropa« (september 1998) og initiativudtalelse om »Udvikling af menneskelige ressourcer i det vestlige Balkan« (april 2001).

⁽³⁾ Denne aktivitet indgik i stabilitetspagten.

⁽⁴⁾ Studien »Social Dialogue in SEE countries — Possibilities, limitations, perspectives — a comparative study« af Darko Marinkovic, kan rekvireres fra Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut.

⁽⁵⁾ For en gennemgang af arbejdsmarkedsparternes situation i de forskellige lande se studien »Social Dialogue in SEE countries — Possibilities, limitations, perspectives — a comparative study« af Darko Marinkovic, som kan rekvireres fra Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut.

men vi er helt indforståede med, at specifikke nationale problemer skal analyseres og behandles inden for det regionale niveau rammer. Alle de berørte lande er nu demokratiske, men demokratiet skal understøttes af et meget mere aktivt deltagelsesdemokrati, herunder også med massemediernes medvirken. Dette er en tidskrævende proces og forudsætter et langsigtet engagement fra alle berørte parter.

1.7. Alle de berørte landes mål er med tiden at blive medlemmer af Den Europæiske Union, og EU vil hilse dem velkomne, når de opfylder kriterierne for EU-medlemskab ⁽¹⁾. At det organiserede civilsamfund deltager i den civile dialog — fordelene ved og behovet for dette er blevet beskrevet adskillige gange ⁽²⁾ — er af afgørende betydning for forberedelserne til tiltrædelsen ⁽³⁾ og skal være en realitet inden da. I bilag A forklares de begreber (som f.eks. det organiserede civilsamfund), som anvendes i udtalelsen.

1.8. Her er det tilstrækkeligt at notere, at muligheden for, at det størst mulige antal virkeligt repræsentative civilsamfundsorganisationer reelt deltager i den proces, som fører til regeringsbeslutninger, har store fordele for såvel medborgere som myndigheder. Det centrale er, at begge parter har en reel forståelse for, at beslutninger, som træffes og den åbenhed, som følger, yder et betydeligt bidrag til at styrke både det repræsentative og aktive demokrati og også til at bekæmpe korruption. Det er vigtigt, at civilsamfundets organisationer får gennemslagskraft, hvis begrebet den offentlige mening skal have betydning, og det er afgørende, at beslutningsskabelsen så vidt muligt udgør en »nedenfra og op«-proces.

1.9. Med den forestående udvidelse er det sandsynligt, at kløften mellem EU-medlemsstater og landene, som eventuelt søger om medlemskab, vil vokse. Udvalget mener, at det nu er på tide at øge støtten til disse kandidatlande i deres bestræbelser

på at opfylde de nødvendige kriterier for medlemskab. Senere kræves der virkelig kontinuitet i ydelsen af bistand, således at de opnåede fremskridt ikke går tabt.

1.10. Formålet med denne udtalelse er at gøre status over den civile og sociale dialog i de sydøsteuropæiske lande ⁽⁴⁾ og komme med henstillinger til, hvordan man kan gennemføre de nødvendige forbedringer. Vi vil her basere os på de erfaringer og den viden på området, som EØSU har opbygget i sin rolle som formel repræsentant for det organiserede civilsamfund.

2. Hidtidige erfaringer

2.1. Takket være en udmærket indsats under ETF-projektet ⁽⁵⁾, som udvalget gerne vil give udtryk for sin anerkendelse af, er der i dag både god forståelse for den aktuelle situation og en kraftig øget beredvillighed til på såvel nationalt som regionalt plan at samarbejde mellem den sociale dialogs organisationer i de sydøsteuropæiske lande.

2.2. Resultaterne af dette projekt og andet arbejde kan kort sammenfattes på følgende måde:

— Arbejdsmarkedets parter. Der findes allerede sammenslutninger, som repræsenterer arbejdsgivere og fagforeninger. Situationen varierer meget mellem de berørte lande. I de fleste tilfælde er de dog rimeligt repræsentative, men behøver mere støtte og betydeligt flere ressourcer for i fuld udstrækning at kunne spille en ledende rolle i den sociale dialog, den civile dialog og, i bredere forstand, i deltagelsesdemokratiet. Visse evner dog slet ikke at skabe en ægte social dialog. I nogle tilfælde har de også behov for, at det retslige grundlag for deres arbejde forbedres ⁽⁶⁾. De er begyndt at etablere netværk og at samarbejde på regionalt plan inden for Sydøsteuropas arbejdsgiverforum (SEEEF) og Balkans EFS-forum (ETUC BF) for fagfor-

(1) EØSU ser med tilfredshed på, at man i formandskabets konklusioner fra mødet i Bruxelles den 20. og 21. marts (afsnit 80-84) så klart giver udtryk for, at man forventer, at de sydøsteuropæiske lande med tiden bliver medlem af EU.

(2) Eksempelvis »Det organiserede civilsamfunds opgaver og bidrag i det europæiske samarbejde« (EFT C 329 af 11.11.1999) og »Det organiserede civilsamfund og nye styreformer i EU — ØSU's bidrag til udarbejdelse af hvidbogen« (EFT C 193 af 10.7.2001) dækker dette område og indbefatter retningslinjer for de kriterier, der skal opfyldes for at gøre det organiserede civilsamfund repræsentativt.

(3) Den seneste meddelelse fra Kommissionen som fremhæver, at samråds- og dialogkulturen skal styrkes er KOM(2002) 704 endelig af 11.12.2002.

(4) I Kommissionens årsberetning om stabiliserings- og associeringsprocessen i Sydøsteuropa (KOM(2003) 139 endelig) hedder det, at »Civilsamfundsorganisationerne i de vestbalkanske lande begynder langsomt, men sikkert at blive aktive, om end der er store forskelle i udviklingen fra det ene land til det andet ... men organisationerne er svage på mange andre områder (faglige sammenslutninger og fagforeninger). De fleste ... må udbygges, inden de kan give et mere effektivt modspil«.

(5) ILO's gruppe for Central- og Østeuropa og den internationale arbejdsgiverorganisation har også været involveret i dette arbejde.

(6) Det juridiske grundlag skal være i fuld overensstemmelse med internationale bestemmelser vedrørende foreningsfrihed.

eninger. Selv efter den meget værdifulde indsats, der allerede er gjort, er der behov for mere uddannelse og for mere erfaring. I visse tilfælde har man endnu ikke opnået reel uafhængighed af myndighederne.

- Andre organisationer i det civile samfund. Hensigten var at inkludere alle former for frivillige organisationer i projektet, men det var ikke muligt at finde tilstrækkeligt mange uden arbejdsmarkedstilknytning, som havde kapacitet til at deltage i arbejdet ⁽¹⁾. Denne mangel skal ændres.
- Regeringernes og andre myndigheders holdning. Dette konstateredes som det største handicap for den civile dialog. Det forekom meget sjældent, at myndighederne var rede til at lade det civile samfund deltage i reelle samråd, eller at de erkendte, at dette er nødvendigt. I visse tilfælde kræves der et bedre retsligt grundlag for civilsamfundets organisationer.

2.3. På ETF-projekt-konferencen i Thessaloniki den 2.-3. september 2002 fastslog de deltagende arbejdsmarkedsrepræsentanter, at de havde følgende behov på kort sigt:

- Konsolidere civilsamfundets organisationer og forstærke deres rolle på nationalt plan. Dette indebærer bl.a. at undersøge behovet for en vis omstrukturering for at effektivisere ressourceanvendelsen.
- Udvikle de nationale organisationers kapacitet og viden, så de kan spille en aktiv rolle i den sociale dialogproces
- Skabe netværk mellem organisationer på regionalt plan ved at konsolidere netværk for brancheorganisationer og opbygge et netværk for økonomiske og sociale råd og lignende organisationer.

2.4. De konklusioner og henstillinger, som arbejdsmarkedets parter fastlagde ved projektets afslutning, blev vedtaget på mødet i Zagreb den 3.-5. marts 2003 og er vedføjet som bilag B. Udvalget giver sin fulde støtte til denne meningstilkendegivelse og understreger, at det er nødvendigt, at de relevante nationale myndigheder giver deres fulde støtte i bestræbelserne på at nå disse mål.

⁽¹⁾ Nogle ikke-statslige organisationer er dog kraftigt engageret i regionen og har både erfaring og tilstrækkelige ressourcer. Der findes også mange kvindeorganisationer, som har opbygget netværk.

3. Fremtidige udfordringer

3.1. Der findes naturligvis fortsat spændinger og mistænkelighed i regionen efter så mange års stridigheder og krig, og dette påvirker forståeligt nok viljen til at samarbejde i visse tilfælde. F.eks. bliver det sikkert svært at komme frem til en aftale om tilvejebringelsen af fælles tjenester (f.eks. et permanent forum for økonomiske og sociale råd), både hvad angår placering og ansvarsområder. Der kræves fortsat en omfattende indsats for at genopbygge infrastrukturen, hvilket er afgørende for at kunne tiltrække udenlandske direkte investeringer (UDI).

3.2. EØSU har tidligere konstateret, at en regional tilgang sandsynligvis er den mest effektive måde at klare de mange udfordringer, som Sydøsteuropa står overfor. Dette synspunkt støttes af Kommissionen (stabiliserings- og associeringsprocessen). Trods de ulige forhold i forskellige dele af regionen forsøger vi her at analysere, hvad der bør gøres med udgangspunkt i en regional tilgang. I de fleste tilfælde gælder de samme krav på nationalt plan.

3.3. For at skabe langsigtet stabilitet og velfærd er det altafgørende, at civilsamfundets organisationer bliver stærke, og at et deltagelsesdemokrati bliver en del af kulturen. I en indledende fase vil den sociale dialog fortsat være af meget stor betydning. Der skal stadig gøres meget for at styrke den.

3.4. Af stor betydning er også udviklingen af en bredere civil dialog. Det er f.eks. meget vigtigt at øge medborgernes bevidsthed om behovet for miljøbeskyttelse og forbrugerrettigheder, men dette vil tage endnu længere tid, eftersom man starter ud på et så lavt videns- og erfaringsniveau, og ressourcerne er endnu mere sparsomme.

3.5. Blandt forudsætningerne for en effektiv civil dialog i Sydøsteuropa peges på følgende:

- Alle nationale og lokale myndigheder skal erkende, at civilsamfundets organisationer har en væsentlig rolle at spille, og man må udvikle en kultur, hvor disse organisationers bidrag er velkomne.
- Man skal erkende, at den øgede indsigt og det engagement, som er følgen af, at civilsamfundets organisationer medvirker, er et stærkt våben i kampen mod korruption.

- Det er meget vigtigt, at organisationerne i civilsamfundet gør alt, hvad de kan, for at øge deres potentiale og forbedre deres indsats, herunder også deres repræsentativitet og evne til skabe merværdi både inden for rammerne af den civile og den sociale dialog. Dette skal også være til gavn for deres medlemmer. Bedre organisation og ledelse er nødvendig.
- Tilstrækkelige ressourcer (bevillinger, mennesker, forskning, fysiske faciliteter osv.) og almen og faglig uddannelse for at give arbejdsmarkedsorganisationerne de muligheder, den viden og den erfaring, der kræves.
- Hjælp til andre organisationer i det civile samfund til at udvikle en reel kapacitet til at deltage i den bredere civile dialog. I første omgang indebærer dette, at man fastslår, hvilke andre organisationer der er tale om og derefter at undersøge, hvor repræsentative de er, og hvilke behov de har. Dette er en lang proces.
- Et retsligt grundlag for anerkendelse af civilsamfundets organisationer, som også respekteres under gennemførelsen.
- Disse organisationers selvstændighed i forhold til myndighederne.
- Samarbejde og udveksling af de mest velfungerende løsninger nationalt, regionalt og med tredje part (som f.eks. organisationer i EU's medlemsstater og internationale organisationer).

3.6. I alle disse sammenhænge er det afgørende, hvilke finansieringsmuligheder og andre former for støtte der tilbydes. Bevillingerne bliver sandsynligvis ret begrænsede, hovedsagelig fordi mange andre gør krav på EU-midler som følge af udvidelsen. Det virkelige behov består i, at de sydøsteuropæiske lande bliver økonomisk uafhængige, men dette vil sandsynligvis tage mange år. Dette diskuteres i et vist omfang nedenfor, men det er klart, at den sociale dialog er afgørende for, at den økonomiske situation forbedres. En bred civil dialog er også vigtig. Det organiserede civilsamfund skal have indflydelse på, hvordan de tildelte finansielle ressourcer anvendes.

4. Forudsætningerne for at forbedre den nuværende situation

4.1. Politiske aspekter

4.1.1. Udgangspunktet for virkelige forbedringer er politisk. Dette forudsætter bl.a., at EU klart og stærkt forpligter sig

politisk til at hjælpe de sydøsteuropæiske lande og at acceptere dem som medlemsstater, når de opfylder alle kriterier for tiltrædelse. De berørte sydøsteuropæiske lande bør have politisk vilje til at indføre og iværksætte de nødvendige reformer, således at kriterierne kan opfyldes fuldt og helt.

4.1.2. I praksis tyder alt på, at disse lande endnu ikke støtter og endnu mindre opmuntrer den civile dialog, og at de ikke er rede til at tillade nogen social dialog, uden at de selv deltager aktivt. Dette gælder på såvel nationalt, regionalt og lokalt niveau. Det er dog med stor tilfredshed, at EØSU konstaterer, at de kroatisk myndigheder i forbindelse med denne udtalelse så klart har givet udtryk for, at udviklingen af civilsamfundet er et centralt mål for regeringen. Der er generelt begrænset forståelse for, at civilsamfundets organisationer skal være uafhængige i et deltagelsesdemokrati. Indtil holdningen ændres og afspejler sig i en demokratisk proces, er det højst usandsynligt, at kriterierne for EU-medlemskab vil blive opfyldt. Det er lige vigtigt med en holdningsændring på regionalt og lokalt niveau som på nationalt niveau, eftersom disse niveauer er afgørende for skabelsen af økonomisk vækst.

4.1.3. En absolut forudsætning er, at der skabes et retsligt grundlag for det organiserede civilsamfunds eksistens og virke. Kun da kan der gradvist opstå en samrådskultur.

4.1.4. Den mest effektive måde at fremme forståelsen for, at der er behov for en civil dialog, er at sikre sig, at organisationerne er tilstrækkeligt stærke og kyndige til at vise, hvor værdifuldt deres potentielle bidrag er til et lands økonomiske og sociale udvikling, og at der findes aktive, stærke og uafhængige massemedier.

4.2. Økonomiske aspekter

4.2.1. En hovedopgave i alle de sydøsteuropæiske lande er at opbygge deres økonomiske styrke og dermed skabe mere beskæftigelse, større stabilitet og reelle sociale fremskridt. Den seneste rapport fra GD Økonomiske og Finansielle Anliggender om økonomien i området ⁽¹⁾ giver anledning til en vis optimisme. Ifølge rapporten kan man ud fra en makroøkonomisk synsvinkel se, at inflationen stadig mindskes, at underskuddet på de løbende poster øges i et begrænset omfang, og at den fortsatte stabiliserings- og reformproces har forbedret det

⁽¹⁾ Delrapport nr. 1 om økonomien i Europa »The Western Balkans in transition«, januar 2003.

økonomiske klima. I rapporten peges dog også på de kommende udfordringer, bl.a. kampen mod korruption og kriminalitet, gennemførelsen af privatiseringsprocessen og den nødvendige reform af den offentlige sektor. Disse problem gør det fortsat vanskeligt at tiltrække udenlandske direkte investeringer, som fortsat ikke udgør mere end 5 % af BNP.

4.2.2. I rapporten fremhæver man også kløften mellem de sydøsteuropæiske lande og de nuværende medlemsstater. Hele området (som har 25 mio. indbyggere svarende til ca. 6,5 % af befolkningen i EU i dag) har et BNP, som svarer til ca. 0,6 % af EU's BNP eller 40 % af Portugals (med en befolkning på ca. 11 mio.).

4.2.3. Det er helt klart vigtigt at tiltrække flere direkte udenlandske investeringer, og den øgede stabilitet i området kombineret med nødvendige reformer og omstrukturering af økonomien samt en liberalisering af handelen bidrager hertil. Der er sket visse fremskridt, når det gælder små og mellemstore virksomheder, men der skal gøres meget mere inden for denne sektor, som er så væsentlig for væksten.

4.2.4. Når det gælder om at fjerne de resterende hindringer for udenlandske direkte investeringer, er det nødvendigt at skabe et sundt, effektivt og erhvervsvenligt miljø, som indbefatter, at retssikkerheden respekteres, og at der er mulighed for indsigt i et veludbygget retsligt system. Emner som sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen er også væsentlige. Endvidere bør civilsamfundets organisationer og medierne indtage en central rolle i kampen mod korruptionen. Her kan arbejdsmarkedets parter bidrage med praktisk erfaring og sagkundskab. Det er også vigtigt, at det civile samfunds øvrige organisationer deltager aktivt.

4.3. Ressourcer

4.3.1. Bortset fra de politiske faktorer, som nævnes i det foregående, hindrer manglen på ressourcer, erfaring og uddannelse civilsamfundsorganisationerne i at spille en mere central rolle. Alle elementer hænger sammen, men manglen på ressourcer er det grundlæggende problem.

4.3.2. For at en organisation skal kunne fungere effektivt må finansieringen være tilstrækkelig, helst helt uafhængigt af myndighederne, så at der kan ansættes egnet personale med tilstrækkelig støtte til at sikre deres uddannelse og dermed

kompetence. Med tiden skal civilsamfundets organisationer selv kunne tilvejebringe disse ressourcer via medlemsbidrag og fra andre kilder (salg af publikationer og forskning, konferencer, osv.). På kort sigt behøver disse organisationer dog bistand i form af penge eller på anden vis.

4.3.3. Finansieringsspørgsmålet bliver i de fleste tilfælde yderst vanskeligt for civilsamfundets organisationer. Sandsynligvis må de i høj grad basere sig på hjælp og ekspertise fra lignende organisationer i andre lande (frem for alt fra EU-medlemsstater), men de skal benytte enhver mulighed for at give deres medlemmer yderligere fordele og tilbyde tjenester til andre mod betaling. På denne måde vil de lettere kunne fastholde deres uafhængighed og selvstændighed.

4.4. Medier og information

4.4.1. En af de vigtigste forudsætninger for et sundt og stabilt demokrati er uafhængige, frie og stærke medier og en befolkning, som er tilstrækkeligt velinformeret til at kunne spille en aktiv og relevant rolle i landets styre.

4.4.2. Medierne informerer ikke blot offentligheden, men giver også civilsamfundets organisationer en mulighed for at fremføre deres synspunkter for et bredt publikum, nationalt og om nødvendigt internationalt, og mediernes interesse for disse organisationers arbejde bør opmuntres. Den offentlige mening kan vanskeligt eksistere uden civilsamfundets organisationer.

5. Henstillinger

5.1. Udvalget fremlægger nedenstående henstillinger i fuld bevidsthed om, at det ikke går at kræve urealistiske økonomiske tilsagn. Udvalget opfordrer dog EU til at øge de i øjeblikket meget begrænsede finansieringsmidler til at udvikle civilsamfundets organisationer og et deltagelsesdemokrati i de sydøsteuropæiske lande til trods for de budgetmæssige begrænsninger i EU. Udbyttet af en sådan investering skulle blive stor, ikke mindst ved at forbedre de økonomiske vilkår, som danner grundlaget for en reel forbedring af folks levevilkår. Uden støtte kommer fremskridtet i bedste fald til at ske meget langsomt.

5.2. Udvalget henstiller:

5.2.1. Når det gælder EU og myndighederne i de berørte sydøsteuropæiske lande:

- Bestræbelserne på at fremme, udvikle og styrke stabilitetspagten skal fortsætte⁽¹⁾.
- EU bør fortsat opmuntre dem til at stræbe mod, at kriterierne for EU-medlemskab opfyldes, især med hensyn til den praktiske gennemførelse.
- EU bør fortsat give støtte til opfyldelsen af dette mål, således at kontinuiteten sikres.
- EØSU opfordrer alle de berørte myndigheder til at bestræbe sig på at gennemføre de henstillinger, som arbejdsmarkedets parter i Sydøsteuropa fremsatte i Zagreb i marts 2003 (jf. bilag B).
- EØSU er rede til så vidt muligt at bistå med den hjælp, som disse myndigheder måtte søge i forbindelse med udviklingen af civilsamfundets organisationer og den sociale og civile dialog.
- Eftersom erhvervslivets fremgang er afgørende for økonomien og beskæftigelsen burde EØSU overveje at organisere møder eller andre begivenheder for at bringe tjenestemænd fra de sydøsteuropæiske lande (separat eller på regional basis) sammen med arbejdsmarkedets parter for at drøfte de problemer, som de og især de små og mellemstore virksomheder står over for, og det klima der er nødvendigt for, at den mindre industri kan blomstre.
- EØSU vil over for Regionsudvalget tilkendegive, at de lokale og regionale myndigheder skal involveres for at forbedre den sociale dialog i regionen.

5.2.2. Når det gælder arbejdsmarkedets parter i de sydøsteuropæiske lande (arbejdsgivere og fagforeninger):

- Relevante organer bør etableres på grundlag af den udmærkede indsats, der er gjort for at skabe gensidig tillid og uddanne arbejdsmarkedsparterne fra de sydøsteuro-

pæiske lande i at mestre den sociale dialog gennem yderligere uddannelsesprogrammer såvel på dette område som inden for administration i almindelighed. Et samarbejde mellem Kommissionen og ILO kunne være på sin plads.

- Arbejdsmarkedsorganisationerne har behov for ledelsesuddannelse og organisatorisk erfaring, udvikling af den strategiske formåen, finansierings- og projektledelse (herunder EU's finansieringsprogrammer).
- EØSU er rede til at fremme samarbejdsprojekter med lignende organisationer i medlemsstaterne og opfordrer relevante organer på EU-plan til at informere, engagere sig og bistå i størst muligt omfang.
- EØSU mener, at det bør involveres i formuleringen af opfyldelsen af disse mål i et program over 3 år⁽²⁾.
- Udenlandske virksomheder bør tilskyndes til at spille en aktiv rolle i de relevante nationale organisationer.

5.2.3. Når det gælder andre af civilsamfundets organisationer

En meningsfuld civil dialog kræver givetvis medvirken både fra arbejdsmarkedets parter og andre organisationer i det civile samfund, og særlig opmærksomhed bør helliges en forbedring af disse organisationer

- EØSU er rede til gennem sine mange kontakter og meget snævre samarbejde med relevante EU-organisationer at fortsætte arbejdet med at klarlægge, hvordan disse organisationer kan opfylde normerne for EU's organisationer i det civile samfund og at bistå dem, hvor der forekommer mangler.
- EØSU er rede til at følge dette op ved at fremme afholdelsen af sådanne arrangementer, som foreslås for arbejdsmarkedsparterne (se ovenfor) og ved at bistå andre relevante organisationer i arbejdet med at øge deres kompetence og sagkundskab.
- Alle medvirkende bør støtte etableringen af egnede netværk af sådanne organisationer i en region, som har en relevant aktivitet, især når dette involverer unge mennesker.

⁽¹⁾ EØSU konstaterer med tilfredshed, at i stabilitetspagtsinitiativet for social samhørighed prioriteres »styrkelsen af arbejdsmarkedets parter og social- og arbejdsministerierne« højst i handlingsplanen for 2003 — jf. brochure om »Forbedring af socialpolitikken i de sydøsteuropæiske lande«, Stabilitetspagten for Sydøsteuropa, december 2002.

⁽²⁾ Det erkendes, at et sådant arbejde kræver finansielle ressourcer.

5.2.4. Når det gælder medier og information

- EU bør overveje at finansiere et møde mellem organisationer fra civilsamfundet i regionen og tjenestemænd fra de nationale myndigheder, således at de under det pågældende EU-rådsformandskabs myndighed kan orientere om deres fremskridt og diskutere udviklingen i den sociale dialog. Medierne bør tilskyndes til at dække begivenheden og gennem rapporter øge interessen for den civile dialog i de sydøsteuropæiske lande. Under forudsætning af, at EU (eller andre) finansierer mødet, hjælper udvalget gerne med til at organisere det.
- I EU's informationsarbejde bør behovet for og værdien af den civile dialog (i almindelighed, men især i de sydøsteuropæiske lande) indgå.
- EU bør fortsætte arbejdet med at styrke uafhængige medier i de sydøsteuropæiske lande.

5.2.5. Øvrige forslag

- Verdensbanken og Valutafonden bør også deltage i styrkelsen af arbejdsmarkedsparternes og det civile sam-

funds organisationer i samarbejde med EØSU og andre EU-institutioner samt ILO.

- De sydøsteuropæiske økonomiske og sociale råd (og lignende organer) bør samarbejde om at etablere et IT-baseret netværk for at udveksle ideer og erfaringer, således at man kan fastlægge god praksis og sprede viden herom.
- I takt med at de sydøsteuropæiske økonomiske og sociale råd udvikler sig, bør de tilskyndes til at samarbejde med EU's Økonomiske og Sociale Udvalg.
- Skulle man ønske det, er EØSU rede til at bistå på alle disse områder.
- Endelig bør EØSU med tiden overveje at oprette og deltage aktivt i et organ for repræsentanter for civilsamfundsorganisationer i de sydøsteuropæiske lande og fra EØSU. I dette organ skulle man drøfte spørgsmål af fælles interesse og muliggøre regelmæssigt arbejde i netværk. Organet skulle også fungere som kontaktpunkt mellem organisationer i de sydøsteuropæiske lande og i EU.

Bruxelles, den 15. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — En strategi for bæredygtig udvikling af europæisk akvakultur«

(KOM(2002) 511 endelig)

(2003/C 208/21)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 22. oktober 2002 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede María Luísa Santiago til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. april 2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 399. plenarforsamling (mødet den 15. maj 2003), med 82 stemmer for, 8 imod og 10 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Kommissionen foreslår i sin meddelelse en strategi for bæredygtig udvikling af europæisk akvakultur med følgende målsætninger:

- Skabelse af sikker beskæftigelse, specielt i fiskeriafhængige områder.
- Sikring af en tilstrækkelig mængde sunde og sikre produkter til at dække efterspørgslen.
- Fremme af en miljøvenlig sektor.

1.2. I dette øjemed foreslår Kommissionen forskellige foranstaltninger:

1.2.1. Udvidelse af produktionen gennem udvikling og fremme af forskningen i nye arter samt alternative proteinkilder til fiskefoder. Fremme af økologisk og miljøvenlig akvakulturproduktion med fastlæggelse af specifikke EU-regler og -normer.

1.2.2. Offentlig støtte, bl.a. til modernisering af eksisterende akvakulturbrug.

1.2.3. Miljøbeskyttelse gennem systemer til begrænsning af virkningerne af udledning af reststoffer fra intensive brug, især gennem installering af udstyr til behandling af spildevand. Forholdsregler ved indførelse af ikke-indigene akvatiske arter og undersøgelse af muligheden for at skabe specifikke regler om transgene fisk.

1.2.4. Akvakulturprodukternes sikkerhed og dyrevelfærd for at sikre et højt niveau for beskyttelse af forbrugernes

sundhed, især gennem regulering af maksimumsværdierne for dioxin i fødevarer, kontrol af anvendelsen af antibiotika og evaluering af risiciene ved fremvæksten af giftige alger.

- Samfundet er i dag meget optaget af, at dyr, der holdes i fangenskab, har det godt. Den stående komité under den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål (Europarådet), er i øjeblikket i færd med at udarbejde en anbefaling om opdrættede fisk, og Europa-Kommissionens tjenestegrene deltager i dette arbejde.

1.2.5. Skabelse af sikker beskæftigelse på lang sigt, navnlig i fiskeriafhængige områder ved at øge beskæftigelsen med mellem 8 000 og 10 000 jobs, øge den årlige produktionsvækstrate i EU's akvakultursektor til 4 %, integrere produktion og salg samt stimulere efterspørgslen efter kvalitetsprodukter.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Med udarbejdelsen af sit første dokument om en strategi for bæredygtig udvikling af europæisk akvakultur har Kommissionen anerkendt akvakulturens betydning i den fælles fiskeripolitik. Dette er et prisværdigt og vigtigt initiativ, da sektoren står over for en række problemer, hvilket den allerede har gjort opmærksom på ved flere lejligheder. I den forbindelse er det værd at minde om konklusionerne fra de regionale seminarer, som Kommissionen afholdt i 1998-1999⁽¹⁾ om den fælles fiskeripolitik efter 2002, og hvor de berørte medlemsstater

⁽¹⁾ Kommissionens rapport KOM(2000) 14 endelig af 24.1.2000.

- mente, at akvakultursektoren var blevet forsømt i den fælles fiskeripolitik
- atter en gang kritiserede Kommissionen for manglende støtte
- opfordrede Kommissionen til at behandle akvakulturen på lige fod med fiskeriet
- advarede mod det problem, udvidelsen vil rejse gennem billigere produkter og lempeligere miljø-, kvalitets- og sundhedskrav, især hvad angår medicinrester.

2.2. Den foreliggende meddelelse, som EØSU kun kan støtte, udfylder i en vis forstand visse lakuner.

2.3. EØSU er enig i, at akvakultur er et vigtigt supplement til de traditionelle fiskeriprodukter og er med til at begrænse den kroniske ubalance mellem EU's fiskeriimport og -eksport.

2.3.1. Akvakulturens rolle som ekstra indkomstkilde for kystbeboere og dens bidrag til en sund og alsidig kost fremhæves.

2.3.2. EØSU anser det for afgørende, at fiskeopdræt udvikles på en afbalanceret måde, uden at det går ud over miljøet eller slutproduktets kvalitet og sikkerhed.

2.4. EØSU mener dog, at Kommissionen er lidt for optimistisk, når den forudser, at akvakultur i løbet af de næste ti år vil opnå »status som en stabil erhvervssektor, der opretholder en sikker beskæftigelse på lang sigt og sikrer udviklingen i landdistrikter og i kystområder og frembyder et alternativ til fiskeriindustrien både med hensyn til produkter og beskæftigelse«⁽¹⁾.

2.5. EØSU bifalder Rådets konklusioner om en strategi for bæredygtig udvikling af europæisk akvakultur⁽²⁾, især hvor det »anerkender, at det er nødvendigt at sikre økonomisk levedygtighed og konkurrenceevne for akvakultursektoren, som fortsat skal være en markedsstyret aktivitet, og industriens

store betydning i denne forbindelse«. EØSU udtrykker også tilfredshed med Rådets bemærkning om, »at forskellige former for særlig miljøvenlig akvakultur, som f.eks. ekstensiv fiskeavl, fortjener særlig opmærksomhed, herunder udvikling af specifik mærkning. Forskning i og udvikling af miljøvenlige produktionsteknikker bør fremmes, for eksempel gennem støtte, der medfinansieres af FIUF«.

2.6. EØSU tager også Regionsudvalgets udtalelse om akvakultur⁽³⁾ til efterretning.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Produktsikkerhed — EØSU udtrykker tilfredshed med målet om at orientere forbrugerne om produkternes kvalitet og om de relevante normer for produktion, fødevarer sikkerhed og sporbarhed, så disse kan danne sig et objektivt billede af denne sektor, som stadigvæk er ret ukendt.

3.1.1. Den særlige lovgivning, akvakulturprodukter er omfattet af, især hvad angår produktions- og emballagebetingelser, garanterer, at de er sikre.

3.1.2. EØSU deler Kommissionens syn på kvaliteten af de produkter, der opnås ved ekstensivt opdræt, og finder det også nødvendigt at anvende passende mærkning, som giver produktet en kommerciel fordel. Mangel på en særlig definition af intensive og ekstensive systemer kan imidlertid gøre forbrugerne usikre på produkternes oprindelse og mærkning.

3.1.3. Der må udvises megen forbehold over for anvendelse af transgene arter: EØSU advarer både forskerne, de politiske beslutningstagere, producentene og forbrugerne om ikke at undervurdere risikoen for tab af biodiversitet.

3.1.4. Fiskeimporten fra tredjelande må undergå en streng kvalitetskontrol, med detaljerede oplysninger om, hvilken medicin der er blevet anvendt i produktionen. De analytiske metoder, medlemsstaterne anvender i forbindelse med denne kontrol, bør ligeledes harmoniseres.

⁽¹⁾ KOM(2002) 511 endelig.

⁽²⁾ 2481. Rådsmøde — Landbrug og Fiskeri — Bruxelles, den 27.-28. januar 2003 — Presse: 13 nr. 5433/03, s. 11-12.

⁽³⁾ CdR 20/2003 — Underudv. DEVE/014.

3.1.5. Der er behov for en klar definition af økologisk akvakultur, lige som der allerede findes én inden for andre produktionssektorer. Denne type akvakultur foregår på små familiebrug, som normalt ligger i ugunstigt stillede regioner. Den begrænsede produktion og de højere produktionsomkostninger, denne type brug har, kan opvejes af en kvalitetsforbedring af produktet og afsætning på markedsnicher til mere indbringende priser.

3.2. Miljø og udvikling af landdistrikterne — Presset på arealanvendelsen i kystområder, som allerede er overbebyrdede med andre aktiviteter såsom turisme, kunne mindskes med anvendelse af offshore teknologi.

3.2.1. Denne teknologi vil kræve store investeringer, og dårligt vejr eller ulykker kunne medføre, at sikkerhedskabler beskadiges eller ligefrem løsrives. Der må forefindes risikoforsikringer, da offshore-metoder ellers kun vil blive anvendt i begrænset omfang.

3.2.2. Lukkede vandrecirkuleringssystemer, som producenterne bruger stadig mere, bør forbedres gennem anvendelse af nye miljøvenlige teknologier. Disse systemer er særligt velegnede til akvakultur i indre farvande og kystzoner i beskyttede områder.

3.2.3. Der er sket en betydelig teknologisk udvikling inden for nogle akvakultursystemer, og mange producenter hævder, at vandbehandlingen på deres brug er så god, at afløbsvandet er af en højere kvalitet end tilløbsvandet.

3.2.4. Nogle medlemsstater har strengere miljøkrav end fastsat i EU-lovgivningen, hvilket medfører store forskelle mellem producenterne og kan skabe konkurrenceforvridninger i Europa.

3.2.5. EØSU bifalder denne miljøbevidsthed og finder, at disse producenter fortjener incitamenter til fremme af deres produkter, da de jo må overholde nogle strengere miljøproduktionskrav. EØSU kan forestille sig, at der også på akvakulturområdet indføres et system, som analogt med landbrugets miljøprogrammer fremmer visse miljøydelse i landbruget.

3.2.6. Der bør findes en balance mellem udvikling af akvakultur og andre former for landdistriktudvikling.

3.3. Forskning — Da forskning er altafgørende for sektorens udvikling, beklager EØSU nedskæringerne i bevillingerne til forskning under fællesskabsstøtterammen. Til opvejning af disse nedskæringer bør FIUF ændres, så SMV'erne kan foretage deres egen forskning, ligesom under den forudgående ramme. I den forbindelse understreger EØSU, at Rådet i sine konklusioner anerkender, at »der bør forskes mere i akvakultur og gives passende finansiel støtte med henblik på at bidrage til bæredygtig udvikling af Fællesskabets akvakulturindustri«. EØSU mener, at man udover grundforskning også bør fremme anvendt forskning, som skal være rettet ind efter producenternes behov.

3.3.1. Der bør forskes i fiskefarmes virkninger for vilde bestande, især med hensyn til sygdomme og krydsninger, idet der bør lægges særlig vægt på virkningerne for den turisme i landdistrikter, som er baseret på fiskeri.

3.3.2. Da markedet for visse arter kan blive mættet, bør forskning i nye arter fremmes.

3.3.3. Det vil ligeledes være en god idé at forske i foder og anvende andre råstoffer end normalt og således fortsætte bestræbelserne for at udvikle mindre forurenende foder og systemer til en mere effektiv og dermed mere miljøvenlig forvaltning af foderforsyningen.

3.3.4. EØSU mener, at der bør foretages en socio-økonomisk undersøgelse af kystsamfundene og deres relation til akvakultursektoren, da den i nogle områder er den mest beskæftigelsesintensive sektor og også giver arbejde til tidligere fiskere.

3.4. Beskæftigelse — Der bør opstilles nye FIUF-prioriteringer for at opfylde målet om at øge beskæftigelsen. EØSU er dog noget skeptisk over for den forventede stigning, da en stigning i produktionen ikke automatisk vil give flere arbejdspladser.

3.4.1. Mange jobs i sektoren er sæsonbestemte eller midlertidige, og det er derfor nødvendigt at tage skridt til at sikre, at nye jobs bliver bæredygtige. Da der er behov for særlige faglige kvalifikationer inden for akvakultur, er løbende efteruddannelse meget vigtig. Her bør man være særlig opmærksom på den rolle, kvinderne spiller i sektoren.

3.5. Markedet — Selv om EU's akvakultursektor kun tegner sig for 3 % af verdensproduktionen, er EU den førende producent af arter som ørred, havaborre, almindelig havrude, pighvar og blåmuslinger.

3.5.1. Da sektoren har udviklet sig meget hurtigt, er produktionen af visse arter vokset og har dermed destabiliseret markedspriserne.

3.5.2. For at forbedre akvakultursektorens image er det nødvendigt at gennemføre kampagner, helst på EU-plan, som informerer forbrugerne og opfordrer dem til at spise akvakulturfisk.

3.5.3. Eftersom producenterne er det afgørende led i kæden, er et samarbejde mellem dem via producentorganisationer og

kooperativer vigtigt for at udvikle markedet, skabe stabilitet og tilrettelægge udbuddet.

3.5.4. EØSU mener, at et samarbejde mellem det offentlige, de videnskabelige kredse og passende organiserede producenter også vil kunne bidrage til at sikre en bedre løsning af de problemer, sektoren står over for.

3.5.5. EØSU bifalder Kommissionens dokument og udtrykker tilfredshed med, at Rådet sammen med Kommissionen vil undersøge og gennemføre passende initiativer, som hører under Fællesskabets kompetence, så Fællesskabet kan spille en førende rolle i udviklingen af en bæredygtig akvakultursektor, som er til gavn for alle borgere i Fællesskabet ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ KOM(2002) 511 endelig.

Bruxelles, den 15. maj 2003.

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag, der havde opnået mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer, blev forkastet under forhandlingerne.

Punkt 2.3.1

Affattes således:

»3.5.6. Akvakulturens potentielle rolle som ekstra indkomstkilde for kystbeboere og dens bidrag til en sund og alsidig kost fremhæves.«

Begrundelse

Akvakultur kan også virke negativt ind på beskæftigelsen, idet den fortrænger arbejdspladser i den traditionelle fiskerisektor.

Akvakultur bidrager ikke specielt til en sund og alsidig kost.

Afstemningsresultat

For: 24, imod: 50, hverken for eller imod: 12.

Punkt 3.2.3

Punktet udgår.

»Der er sket en betydelig teknologisk udvikling inden for nogle akvakultursystemer, og mange producenter hævder, at vandbehandlingen på deres brug er så god, at afløbsvandet er af en højere kvalitet end tilløbsvandet.«

Begrundelse

Det kan ikke udelukkes, at bestemte vandkvalitetsparametre udviser en bedre kvalitet efter behandlingen. Dette er ikke et argument for akvakultur, men viser en ringe vandkvalitet inden brugen. Det modsatte forekommer formodentlig langt hyppigere, hvilket er én af grundene til, at Kommissionen har forelagt denne meddelelse (se punkt 1.2.3). Det er ikke EØSU's opgave at vurdere udsagn fra producenter, men i stedet at kommentere Kommissionens meddelelse.

Afstemningsresultat

For: 30, imod: 48, hverken for eller imod: 11.
